P
2
R
1

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL 248 R43P4 1893
Reca'izade, Mahmud Ekrem
Pejmurde

4082
18/590

پژمرده

عرض معذرت

[پژمرده] نامیله بعض منظومات ومنثوراتی حاوی بر رساله‌نك بوندن اول عالم مطبوعاتده اثبات وجود ایتمش اولدیغنی اثر عاجزانه‌م اولان [پژمرده] نك تمثیلنه باشلاندقدن صکره خبر آلدم .

اثر عاجزانه‌مك تاریخ توسیم وتنظیمی دها مقدم اولمقله برابر — مادامکه انطباع وانتشاری مؤخر اوله‌جقدر — نامنی تبدیل ایدیویرمکده تردد ایتمزدم . نه‌چاره‌که تبدیل نامه [امکان دکلسه‌ده] میدان قالمدیغی بر زمانده حاله مطلع اولدم .

[پژمرده] نامنك بر اثر ادبی ایچون یاقیشه‌جغنده بر درجه‌یه قدر متردد ایدم . شو ایکی اثرك اسملرنجه واقع اولان توارد ترددمی ازاله‌یه خدمت ایتدیکیچون بنجه موجب ممنونیت اولدی .

رجائی زاده محمود اکرم

Recā'īzāde, Maḥmud Ekrem

پژمرده

...... پك بيوك .. پك مهم آثورياننده پك
كوچك .. پك دكرمنز شيلرده انعطاف نور نظر
التفاتدن مهجور قالميور .

امور حسيه ده تمايلات طبيعيه مزك نتيجه سى
اولان بو حال بو اثرك محرری كبی عاجزلر ايچون
بيوك بر بختيارلق دكلميدر ؟! .

Pejmürde

قسطنطينيه — ١٣١١

معارف نظارتنك ٦٤٠ نومرولو رخصتنامه سيله عالم مطبعه سنده طبع ايدلمشدر

PL
248
R43P4
1893

LIBRARY
JUN 21 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

ماهيت اثر

شکوفه‌دان ایچنده آیلرجه قالمش بر دمتکه بالطبع صولمش خراب اولمشدر — چیچکلری صانع طبیعتك اقلام سبزگون اوجنده پیدا .. اوراق زمردین آره‌سنده خنده‌نما ایتدیکی شعرلردر دیه تلقی ایدن — مزایا شناسان نفایس نظرنده نه درجه حزن آمیز ایسه شو [پژمرده] یی تشکیل ایدن شعرلرده قائل عاجزی نظرنده او درجه

رقت انگیزدرکه مقید بولندقلری مجموعه ایچنده سنه‌لرجه مهجور التفات قاله‌رق جیادت لفظیه‌لریله برابر بلکه طراوت معنویه‌لرینی‌ده غائب ایتمشدر..

قدرت کلیه‌نك ارواح مشتاقینی اعجاز .. افئدهٔ متحسسینی رهین اهتزاز ایتمك شاننده اولان رنك رنك معانئ مستورهٔ علویه‌سنه اشارت ودلالتده الودهٔ فتور کورنمکله برابر ناظرینی‌ینه بعضاً طاقتگداز جان اوله‌جق بر حس الیم تحسره.. برغور عمیق تفکره دوشوره‌جك مرتبه‌ده بلاغت ابکمانهٔ فنا پذیرانه‌لرینی محافظه ایدن قدید اولمش شکوفه‌لر قوپارلدیغی یره نسبت ویا آلندیغی طرفه اضافتله بشقه‌جه بر خاطرهٔ دلنشینه .. آیریجه بر جاذبهٔ خاطر نشانه‌ده مالك اولورسه آتلمغه بر درلو قیه‌لمز .

[پژمرده] یه کیرن شعرلر ایسه عموماً بر فکر جیدی مبین .. بر خیال بدیعه مقارن اولمقدن بعید اولدقلری حالده یالکز هر بری انهار ادوار

جهان مثللو جویبار اعمار انسانکنده دوکیلوب کیتدیکی عمان بیکران هیچاهیچه قطرات موهومه سرشک کبی قاریشوب بی‌نشان اولان بر لحظهٔ شوق و نشاطك .. بردم یأس وماتمك سوگلی بر یادکار حزنی اولدیغی ایچون کندیلرندن صرف نظر ایتمکه کوکلم راضی اولمدی .

نخاستان خزان خیابانلرنده طولاشیرکن آیاقلرینك آلتنده غریبانه اظهار انکسار وانفعال ایدن صارارمش یاپراقلرك واویلای بی‌مآلندن متأثر ومتفکر اولان ارباب حقیقت شو بر قاچ ورقدن عبارت اشعار پژمردهنك ترنمات وتأوهات بی‌آهنکندن متنفر اولمز صانیرم .

منتظم دمت حالنده .. معتنا دسته شکلندهکی چیچك منظومهلرینك هر بریسی حالنه کوره استادانه بر قصیدهٔ بلیغه .. عاشقانه بر غزل نفیس .. ظریفانه بر قطعهٔ بدیعه .. شاعرانه بر مصراع برجسته اولمق اوزره قرین حسن تقدیر .. مظهر

لطف توقیر اولمغه لایقدر . مع مافیـه بن اویله منتظم دمت هیئتنده .. اویله معتنا دسـته شکلنده باغلانمامش ، چونکه باغلانمغه صـالح کورلمامش طـاغنق قیر چیچکلرینی دهـا دلفریب بولور . . دها چوق سورم . بنجه بونلر اومنثور شعرلردرکه اکثریا ساکن بر درەنك تنها بر قیسندن . . لوش بر مشجرەنك کیزلی بر کوشەسندن التقاط اولنور .

(پژمرده) نك قسم نثریـی او منثور شعرلردن صاییله جق لیاقتی حائز دکل ایکن ظرافت ولطافتجه کندیلرندن دکرلی اولمیـان منظوماتك آرەسـنه نصاسه قارشدی .

استانبول — ١٥ مارت سنه ٣١٠ رجائی زاده

م . اکرم

فاتحهٔ کلام

تقدیس رب الانام

دو رکن اقوای دین وایمان
مخافة الله .. محبة الله .
دونور تابان فهم وایقان
محبة الله . . مخافة الله .

مدار اشواق عاملیندر ..
اساس اخلاق کاملیندر ..
سراغ منهاج واصلیندر ..
مخافة الله .. محبة الله .

نه‌در شو اكوان بی نهایت !.
نه‌در شو انوار پرلطافت !..
نه‌در شو اعیان ذو مهابت !...
نه‌در شو اسرار خالقیت !...

ولهر ساندر .. ذكا فكندر ..
شغف فزادر .. جنانربادر ..
خرد زدادر .. دها شكندر ..
باقلك نه صنعت . . نه كبریادر ..

اوقدرة الله .. اولمعة الله ..
اوخشیة الله .. اورحمة الله ..
دلمده جانمده برق اورر آه !
اوحب قدسی .. اوخوف دلخواه!.

امید كاهم .. صلاح فكرم ..
دلیل راهم .. جناح فكرم ..
نم پناهم .. فلاح فكرم ..
محبة الله .. مخافة الله !..

زبانم اوزره ثنای قدوس ..
جنانم ایچره صفای جنت ..
اونمی‌یم بن . . اومرد مأیوس !.
نه‌در اوذلت .. نه‌در بوعزت !..

بتون مسامات جسم زارم
برر اساندر خدایی ذاکر ..
تراب اولورسه‌مده‌بن ، غبارم
ایدر مؤبد ثنای قادر .

مقارنم بن بوفیضه هرکاه
دلمده .. جانمده برق اورر آه !
اوخوف قدسی .. اوعشق دلخواه . .
مخافة الله محبة الله !...

جرأت شاعرانه

شو فضای بیکران ایچنده یووارلانان اجرام وکریوات لاتحصی وشموس وذرات بی‌حد وانتهانك خرد فرسا بیوکلکلریله وله بخشا کوچکلکلری وبو بیوکلکلرك؛ بو کوچکلکلرك حیرت افزا غرابتلری .. جنانربا لطافتلری .. جهان آرا طبیعتلری.. عبرتنما حیاتلری؛ معیشتلری جلالت قدرت صانعنه — جلّ جلاله! — عظمت حکمت مبدعنه — عزّ شانه! — نصل برهان ایسه شو ذرهٔ دنیا اوزرنده نوع بنی بشر نامیله موجود ومتعیش اولان مخلوقات ضعیفه‌یه کوره کندی مصنوعاتلرندن بیوك کوچك نه‌وار ایسه جاعللرینك صانعلرینك ماهیت ومزیتنه دلیل اولمق لازم کلیر.

صنع صانع قدیم وحکیمه اسناد نقصان وقصور واهمه کداز ارباب شعوردر. مصنوعات بشریه‌یه اسناد کمال — مطلق ومجرد اولنجه — بر سیئهٔ وهم وخیال صاییلیر.. باطل ومردوددر. مشروط ومقید ایسه قرین احتمال کوریلور..

مقبولاتدن معدوددر . یعنی بویله برحکم وتوجیه حقیقت اولمیوبده مجازاولدیغی زمان مجاز اولور.

قدرت خالقه راجع ایشلر حیطهٔ تصوره صیغه‌میان بیوکلکلکده فوقنده عرش آرای استعلای استثنادر . صنعت مخلوقه منسوب شیلرك اعلالغی،ادنالغی.. بیوکلکی، کوچکلکی.. کوزللکی، چرکینلکی یکدیکره نسبت دائره‌سی ایچنده پیدا وروئما اوله‌رق فقط تعیین مراتبده منتهای نسب اودائره‌یه مرکز انتشار فیوض اولان خورشید صنع قدرتدن ذره خواه ضیادر ! حاصلی الله نه یاپمش .. نه‌یاپارسه بیوکدر .. کوزلدر .. محض حکمت .. عین رحمتدر .. مجرد حق .. مجرد حقیقتدر. بشرك سعی مخصوصیله وجوده کتیردیکی شیلرده بواوصافی آرامق جائز اوله‌بیلیر ؛ فقط بومطلق دکل، آثار صنع قدرته اضافت ونسبتله‌در.

اوت ! کتاب مبین قدرتك برصحیفهٔ تابناك نیلکونی اولان جهان افلاك نقوش وخطوط زراندود وجوهر آلودنده عیون ادراکمزی قاماشدیران بدایع شایعه وصنایع بارعه‌یه قارشی کمال

عجز ایله سجده گذار حیرت وتقدیس اولورز ..
فردوس برین حکمتك بر انموذج خاشاك غرابتنموني
اولان قطعهٔ خاكك خواص وطبایع صنعت اندر
صنعتنده عقول چالاکمزی مفتون ایدن لطائف
زاهره وطرائف ساحره‌یه قارشی فرط شوق ایله
ترنم پرداز تهلیل وتمجید اولورز .

انجق بو حسمز بزی ذراته التفات وانجذابدن
منع ایده‌مز !

آثار قدرة اللهی ایوان سلیمانك دارات واحتشا-
مانده عیان کوره‌بیلدیکمز کبی بر قارنجه‌نك یووا-
سنده دخی آشکار مشاهده ایدرز !.. انوار لمعهٔ
اللهی بر لیلهٔ مکوکبه‌ده .. بر سمای قمرنماده .. بر
فجر ملون ومنورده .. بر طلوع پر زیب وفرده
بدیهی کوره‌بیلدیکمز کبی بر شبتابك زیر جناح اقتفا-
رنده‌ده واضح مشاهده ایدرز !..

نظر امعان وعرفان اوکنده بر کلبرك لطافتك
قیمتی .. بر کلشن جنتك قدرندن دون .. بر قطرهٔ
مانك مظهریتی .. بر بحر بیکرانك عظمتندن اندك

دکلدر . بر ذرهٔ کمتر قدرت خالقك مظهر تجلیات گونا گونی اولان بر جهان مصغردر !

شوراسیده درخاطر اولنملیدرکه مکونات ومصنوعات قدرتك اك معظمندن اك مصغرینه قدر گوره بیلدیکمز شیلر ایچنده تعمیق فکر ونظرله قوای حسیه ووجدانیه‌مزی اتعاب ایتمکه حاجت قالمقسزین گوزلرمزی ممنون .. قولاقلرمزی محظوظ .. فکرلرمزی منبسط .. وجدانلرمزی منشرح والحاصل روحمزی مطیب ایدن مناظر واصوات وحادثاتی احسن والطف اولەرق تلقی‌یه بالطبع میالز. بو میلمزك نتیجه‌سی اولان اعتباراتمزی عجزمزه بخش بیوره‌رق قصورمزی عفو ایتمسی جناب قادر مطلقك مقتضای حکمت قدسیه‌سیدر!

بوحاله گوره اوستی اغصان گونا گون زمردین ایله مستور .. آلتی انواع وحوش وطیور غریب الاصوات ایله معمور بر محدود تپه‌جکی — عظمت وجسامتی .. مهابت ومناعتی بزی مدهوش ومتهیج ایدن — « آلپ » سلسلهٔ جبالندن دها گوزل .. آندن دها مصنع ومکمل .. آندن دها

دلنشین .. آندن دها مقبول .. آندن دها جالب حیرت وتقدیس بولدیغمز وقت بوترجیحمز — مادامکه کندی عجزمزه راجعدر — عندالخالق معذوردر . حتی شاعرلر — که طبیعیات اموردہ ترجمان حسیات عمومدر — مثلا برجانانهٔ استغنا پسندك .. بر معشوقهٔ عاشقکریزك .. بر دلبر نازپرورك .. برنازنین عشوه‌فروشك پیرایهٔ سینهٔ مباهاتی اولان پژمرده برکلك برياپراغنی محشر قدرتك جنات عالیاتنه .. او یاپراغك برشمهٔ خفیفه‌سنی جهان سرمدیتك نفحات ارواح معطرهسنه دکشدیرمامکه جسارتلرینی اتیان ایله عالم تصورات مجازیه‌نك اقصای حدودنده تعقیب حقیقت ایدرلر!

مصنوعات بشریه‌دن اولان هیاکل آثار داهیانه‌نك عظمت ومکملیتی البته صانعلرینك شاهد علو کمالیدر . بیوك براثر ماهیةً دخی بیوك اولنجه اکا مهد وقوع اولان ذهن ولودك .. اکا مدار انبساط اولان تصورکلینك .. اکا مربیٔ کمال اولان فکر متینك بیوکلکنی کوسترر . انسان بوبیوکلکك قارشیسنده دمبستهٔ حیرت ومفتونیت اولور . آنجق

اعاظم آثاره مخصوص اولان بوحیرت ومفتونیتمز
بیوك اولمدقلری حالده خصیصهٔ طبیعیه‌لری بولنان
کوزللکدن محروم اولمیان اثرلره میل ورغبتمزه
مانع دکلدر . حتی سداجت فطرت اصلیه‌مزه
کوره بزه‌دها سهل الادراك .. دهاروح استیناس ..
دها شیرین کلن بودرلو آثاره میل ومحبتمز دیکر-
لرندن افزوندر. بواثرلرده بر شعلهٔ عرفانك جلوهٔ
خوشنمای غریبی .. بر کالك مهارتك نقش بدیع
دلفریبی ایکن بونلری وجوده کتیرن ذکالره اسناد
کمال وفضیلتده — جسارتسزلکمزه بناءً — احتیاط
ایدرز . بواحتیاطمزدن‌ده نفس مطمئنه‌مزده بر
حزن ورقت حس ایتمکه باشلارز !

اوت ! بر غزل یاپراغنی — و تعبیر دیکرله —
بر برك خزانرسیده‌نك تصویر تجلیاتنه دائر بر نشیدهٔ
حقیره‌یی بعضاً بر کلشن بهاره — و تعبیر دیکرله —
معمورهٔ حکم وحقایق اولان کلستانلره .. بوستانلره
ترجیحه طبعاً مائل ایکن قائل اولمقدن چکینیرز .
چونکه آثار بشریه‌یی تمییز وتقدیر وتفضیل وترجیحده

اعتبارات عمومك تعيين ايتديكی مراتب نسبيه‌يی مرعی طوتمغه عادةً مجبورز !

بيلمم نه‌ديمك ايستيورم ؟.. غالبا شونی ديمك ايستيورم كه طبيعت كليه‌يی بلند آهنك انتظام ايدن اجرام مالانهايه ايله فورطنه‌لر.. رعدلر.. برقلر.. صاعقه‌لر .. جوش وخروش بحار وانهار كبی آثار وحادثات قهارانه حضورنده قدرت صانعه‌يه كمال حيرت وتقديس ايله تهليل خوان ايكن آرامكزين مهدصفا برصبی شيرخواره‌نك ترنمات والهانه‌سنی ايشيديورمك ويا كرفتهٔ كردباد فنا بر برك خزان ديده‌نك چوريله چوريله طوپراغه سقوطنی كوريورمكله سمع شفقتمزی ، چشم رقتمزی بونلره حواله وتوجيهده بی‌اختيار اولديغمز كبی عظمت وعلويتلری بزی حيرته دوشورن هياكل آثار داهيانه‌يی مدهوشانه تماشا ايدركن برعاجز قلمك نقش صرير اضطرابی اولان ساده بولوحهٔ طبيعيه مصادف نظرمز اولنجه بوكاده شدت انجذابدن كنديمزی آله‌ميز .

ایشته بوندن طولاییدرکه پك بیوك .. پك مهم اثرلر یاننده پك کوچك .. پك دکرسز شیلرده انعطاف نور نظر التفاتدن مهجور قالمیور !

امور حسیه‌ده تمایلات طبیعیه‌مزك نتیجه‌سی اولان بو حال بو مقاله‌نك محرری کبی عاجزلر ایچون بیوك بر بختیارلق دکلیدر ؟ !

بیوك آطه — ۲۲ حزیران سنه ۱۳۱۱

دوشونجه‌لرمدن :

جناب وهاب کریمك نوع بنی آدمه عطـایای مادیه ومعنویه‌سی لاتحصادر . بوعطایانك اکرم و اعلاسی ایسه بزی محاط اولدیغمز اشیا وموجوداتك درگاه کبریا پناهنه منجر و متصل اولان سـلسلهٔ محاسن وبدایعی تماشـادن هر لحظه ذوقیاب حیات واوکوزللکلرك ایچنه قاریشـه‌رق محو وجود ایتمك ایچون ینه هر لحظه حسرتکش ممات ایتمکه الویره‌جك بر عرفان تابناك ایله نوبت مسافرتمزی صاونجه‌یه قدر اوزرنده یاشامغه مأمور ومجبور اولدیغمز شوخاك سفلینك بالجمله مکاره وقبایحندن .. بالجمله دنیات و فضایحندن نفسمزی اوزاق بولندیره‌جق بر وجدان پاکدر .

نه مسعود ومغبوطدر اللهك اوسوکیلی قوللری که بوایکی نعمت جلیله‌نك .. بو ایکی تجلیٔ علوینك .. بوایکی نورمبینك بردن مظهریدر !..

دنیاده کرچکدن شایان حرمت اولان انسانلر

ـ هانکی صنف خلقه منسوب اولورسه اولسون ـ انسانیتك قدرینی پك بیوك بیلوب آكا كوره قولاً وفعلاً محافظه سنه اعتنا ایدنلردر .

انسانده بیوكلك كبر مفتقر .. كمال ایسه اربابنك كوچكلكیله مفتخردر .

—

شب مظلم

دوشمش عدمدن كردونه سایه :
صارمش جهانی ظلمت سراپا ؛
اشیا چكلمش عمق خفایه .
بردیو بچه واری بودنیا
اولمش غنوده خواب كرانه ...
مظلم بلوطلر قات‌قات آچلمش ،
آلمش اودیوی زیر لحافه .
فوقنده كویا ماتم نگهبان . .
نزدنده كویا كابوس دایه .

مفتور ومغبر انوار انجم ..
ماه ابر ایچنده محبوس وکریان .
هیچ بر ایکلتی .. هیچ بر ترانه
کوش زمانه ایتمز تزاحم .
یردن هوایه نفرت صاچلمش ؛
کوکدن زمینه یاغمش مخافه .
دیجوره کیرمش نور تعین ،
یوقلقده ایتمش وارلق تمکن !

بر توده ظلمت خاك سیهرنك :
اشجار مظلم .. ازهار مظلم !
مرغان نغمه خاموش ودلتنك ،
یکطور ویکدل معدوم وموجود ...
ابحار مظلم .. کهسار مظلم ؛
امواج نائم .. انهار ساکن ؛
بالجمله هالك مبهوت دهشت !
برصمت مزعج اشیاده ، اما

اول صمت ایچنده بر کیزلی آهنك
تسبیح ایدوب دیر : الله ! الله !...
بر لوحه‌در بوعلوی تماشا ..
صنع مهیب رب عوالم .
تعریف اولنمز بر نقش دلخواه ؛
تصویر اولنمز بر لوحه ؛ لکن
نظاره سازی بوقدر .. نهایت
رأس سمادن فعال مطلق ،
پای ثرادن بر شاعر الجق !..

بیوك آطه — ٣٠ اغستوس ١٣٠٩

نو يمرده — ١٦ غ

ارباب صنایع نفیسه

صنایع نفیسه نك نصل شیلر اولدیغی بوراجه‌ده بیلنمکه باشلامشدر . بونلردن اکثریت اوزره شعر .. موسیقی .. رسم وحك ونحت ایله توغل وتمایز ایدن ارباب اقتداره فرانسزلر (آرتیست Artiste) دیرلرکه طبقی طبقنه بدایع پروردمکدر . فقط شمدیکی حالده بوراده اوقدر چوق بولنمیان ارباب صنایع نفیسه‌یی اخطار ایتمکه بوتعبیر کافی اولمدیغندن مقاله‌نك باشنده اویله بر اوزون ترکیب استعمالنه مجبور اولدم . آنجق بوندن بویله اقتضا ایتدکجه (بدایع پرور) تعبیرینی قوللانه بیلیرم .

مملکتمزده شعر ایله موسیقی ایله توغل ایدنلر رسم ایله اوغراشانلر قدر نادر دکلدر . لکن کرك بوراده کرك سائر یرلرده‌کی بو شعر وموسیقی مراقلیلرینك هپسنه‌ده بدایع پرور دیمك موافقمیدر بیلمم .

آوروپاده! آرتیست! عنوانسه مظهر اولانلر صنایع نفیسه ایچنده منسوب اولدیغی هانکیسی ایسه انی معشوقهٔ وجدان اتخاذ ایتمش . . آمال وافکارینی اکا منحصر قیلمش . . هر لطافتی اکا نسبتله بکنیر . . هر بدیعه‌یی اکا اضافتله تقدیر ایلر . . کوکلنده نه‌قدر اذواق واشواق ، نه‌درجه قابلیت میلان ومحبت وار ایسه جمله‌سنی اکا ارجاع ایدر بدبختلردر .

اویله بر بدبخت موسیقی پرور ایسه پرستیدهٔ روحی موسیقیدر . شاعر ایسه ندیمهٔ وجدانی شعردر . مصور ایسه نوردیدهٔ اشتیاقی رسمدر . نحات ایسه مطمح نظر تحسری حك و نحتدر . جدیت محبته مبتلا بر آدم معشوقه‌سنی نصل بر حس اراده سوز ایله سورسه بونلرده صنعتی انلك کبی سور . فقط معشوقه‌سنه یالکز حیران اولوب قالمقله طوره‌من .

یار جاننك بی نهایت اولان حسن مجرد وجدان ـ

رباسنی تشخیص و تجسیم ایچون انی درلو شکل دلفریبه افراغ ایدر. بعضاً کونلرجه.. هفته لرجه وبعضاً آیلرجه.. سنه لرجه براقدام ایله اوغراشدیغی حالده بولدیغی نغمات واشکال والواندن هیچ بریسنی معشوقه سنك مرتبهٔ حسن وآننه متقارب.. درجهٔ جاذبهٔ لطافتیله متناسب دوشوره مدیکچون جانفرسا بر یأس محرومانه ایله هونکور هونکور آغلایه جق حاللره دوچار اولور.

هر بر بدایع پرورك دلربوده سی اولدیغی حسن مجرد ایسه اویله بر آفتدر که سمای صفاده اخترلرله هم رتبهٔ علویت.. شفقلرله همبزم الفتدر. ملکلرله دستادست اولدیغی حالده نورلر ضیالر ایچنده شناورلك ایدر. بعضاً ملون بر بلوطه کیرر صاقلانیر.. بعضاً رنکین بر قوس قزحه آصیلیر عرض اندام ایدر. بر آره لق بولندیغی اوج بالای غرور واستغنادن اشاغی یه طوغری متنزلانه عطف نکاه ایله خنده ریز ناز.. پرتونثار لطافت

کل‌فشان طراوت اولمغه باشلار . بوصورتله عاشق
بد بختی امیدلره دوشـوریر . بوده اونور جوالی
فکریله .. خیالیله تعقیبه قالقیشیر . اوفکر وخیالك
قانادی یابر قلم . . یابر فیرچه . . یابر دمیر آلتدر .
بیچاره آرتیست معشوقه سنك آرقه‌سـندن اوقدر
قوشـار ، اوقدر کیدر که مقصدینه نائل اوله‌مدن
تاب وتوانی کسیله‌رك نومیدانه فریادلر . . مضطربانه
انینلرله زمین عجز وحرمانه دوشر قالیر .

بو فریادلر . . بوانینلر برشعر وبا برنغمه ویابر
رنك بدیع ویاخود برشـکل دلنشـیندرکه انی قلم
ویاخود فیرچه برکاغد ویاموشامبه ویاخود برمرمر
پارچه‌سـنه نقل ایتمشـدر . بونلر ارباب طبیعت
وقدرت یاننده بر اثر نفیس وبدیع اولمق اوزره
مظهر تقدیر کلی اولور .. آغرلرنجه زر وجوهره
صـاتیلیر . لکن مبدع ومؤثرلرنجه بو تقدیراتك
بك ده حکمی اوله‌من . زیرا اثرلری صـوز خانهٔ

خیالارنده کوروب بولوبده خارجه چیقارمغه
مقتدر اوله‌مدقلری کمالات صنعتك بیکده
برینی بیله عرض ایده‌مز . بو اثرلر سایه سنده
اکثریسنك کیسه‌لری نقود ایله مالا مال اولدیغی
حالده معده‌لری کونلرجه غدادن خالی بولنور !

ایشته اوروپاده صنعتك عاشقی .. شهرتنك
لایق اولان بدایع پرورلر بو بدبختلردر . هله بز
مستریح اوله‌لم که او بدبختلردن دکلز ! .

استنیه ۵ حزیران سنه ۱۳۰٤

[پرویز] دن :

نصل بولدم ؟

بو ۱۳۰٤ سنه‌سی مارتنك صوكلرنده - بيلم هانكی كون ايدی ؟ - بالطه ليمانی چايرينه يالكزجه كيتمش ايدم . هوا فوق العاده لطيف ومنور .. موقع ايسه ذاتاً دلكشا بر ير اولديغی حالده خلاف مأمول فكر اويالايه‌جق هيچ بر كيمسه‌يه تصادف ايتميه‌رك كنديمی كنديمه دره‌نك كنارنده كزنمكه باشلادم .

قوهٔ ناميه‌نك اوكون هر نباتده نمودار ايلديكی تجليات جوشاجوش حياته مقابل اشيا هيئتيله بر سكوت وسكون عميق ايچنه دوشمش ايدی .

اشعه‌سی كوزلرمی قاماشديرمقده اولان كونشك دماغمه ايراث ايتديكی سكره بكزر بر حال واو حالك كوكلمه ويرديكی فتور وكلال ايله بر طرفدن دره‌نك خفيف خفيف چاغلديسنی ديكليه‌رك بياض كلبكلرك ضيالر .. بشوقلر ايچنده شناورلكلرينی

سیر ایدر ؛ بر طرفندده سائر وقتلر یورکمده درلو درلو حسیات ایقاظ ایدن تماشای طبیعتدن اوکون هیچ بر ذوق آلهمیوب هیچ بر شی اکلایه‌مدیغمك سببنی تأمل ایلردم .

چارك تأثیر حرارت شمس ایله بر درجه‌یه قدر شدتی قیرلمش اولان رنك زمردیننه قارشیق ایسته‌ین روح مأیوسم کویا بندن کیتمش ایدی . بر آرالق بتون کندمدن کچه‌رك بایلیورم کبی بر حال حس ایتدم .

ایشته بو اثناده ایدی که بو اثرك موضوعی وهلةً خاطرمه کلدی .

استانبول — ۲۸ مارت ۱۳۰۴

دیمك كه :

بو اثر طبیعتدن استنساخ اولنمش .. تصویر طبیعتدن چكلمشدر . اوت ! اویله‌در . لكن طبیعتده چركینلك یوقدر ؛ اثرده كوزللك بولنمزسه بوحال ناسخك كثرت سهوینه .. مصورك عدم دقتنه حمل اولنمليدر .

الٰهی !

كونشدر شعر وحكمت .. ذره‌یم بن ؛
كونشلر ، ذره‌لرسه جمله‌سندن !
دڭزدر حس وفكرت .. قطره‌یم بن ؛
دڭزلر ، قطره‌لرسه جمله‌سندن !

الٰهی ! سن توفیق احسان ایدرسه‌ك بر ذره بیك آفتابه براعت استهلال .. بر قطره بیك عمانك وجودینه مدار استدلال اولمزمی ؟!.

بر انتظار

اقتدیر الحان اده دیمش ایدم كه : اهر

شعر موزون ومقفا اولمق لازم كلمز ، هر موزون ومقفا سوز شعر اولمق اقتضا ايتمديكى كبى . »

« تبسم » ايچون يازديغم مطالعه‌نامه‌ده ايسه اديب هنرور خالد ضيا بكك « منثور شعرلر » ندن برفقره‌يه عطف وارجاع ايدرك : « بو تمثال مكملك عرض ايتديكى خيالى تفرعات وتمثالتندن هيچ بريسنى فدا ايتمكسزين وزن وقافيه چرچوه‌سى ايچنه آلمق متعذر اولمسه بيله نه درجه متعسر اوله‌جغنى دوشونمليدر ! » ديديكم خاطرمده‌در .

بو محلده دخى يالكز شونى سويليه‌جكم :

مقالات ادبيه‌دن بر چوغى حاوى اولدقلرى افكارك شاعرانه اولمسنه .. اسلوبلرينك ده رنكينلكنه نسبتله واقعا شعر صاييله‌بيلير . انجق صرف شعر اولمق اوزره تصنيع اولنه‌جق بر اثر — كرك منظوم اولسون ، كرك منثور اولسون — البته بشقه درلو تصور اولنمق .. البته بشقه درلو تصوير ايدلمك اقتضا ايدر .

بو بحث ادبیده شو اوچ قید ایله تمام اولان فکر مخصوصی تأیید و بلکه اثبات ایچوندرکه [پرویز] ی بو طرزه قویدم .

اوغلم نژاده :

حقک بکا الک بیوک عنایتی اولان مینی مینی اوغلم !

امارغربت‌ا دن چوق بحث ایدوب چیچکلری چوق سویورسین . قوشلرک پروازینه .. بلوطلرک تلوننه باقدقجه حیران قالیورسین . کوندز دکزلک کوبوکلر ایچنده یووارلانان موجه‌لری .. کیجه سمانک نورلر ایچنده پارلایان ستاره‌لری سنی بر استغراق معصومانه‌یه دوشوردیکنی قاچ دفعه‌لر مشاهده ایتدم ! طبیعتک هر آهنکنه .. هر بدیعه‌سنه روح لطیفک منجذب اولوب کیدیور . موزون بر سوز ایشیدنجه خوشلانیورسین . حزین بر سس طویونجه متأثر اولیورسین . ایشته شو حاللرکه

باقجه یدقدرت سنك طینتکی شعر ایله تخمیر ایتدیکنه
بر رقت مخصوصه ایله قائل اولیورم . انك ایچون
بواثری سنك نامکه اهدا ایتدم .

[پرویز] کندی فکرم کبی پریشان .. کندی
روحم کبی نالان وکریان براثردر . بواثر حقنده‌کی
اك بی‌طرف محاکمه‌یی . . اك طوغری تقدیری
ایلریده سندن ایشیده بیلسه‌یدم اوزمان کرچکدن
بختیار اولوردم !. آه ! بوسعادت بکا نصیب
اولورمی ؟ لکن سن ایچنده بولندیغك دارالفیوض
طبیعتی ترك ایتمه . بن فانی ایسه‌مده الله باقیدر .
اومارم‌که برخوردار اولورسین ، نژاد !..

اب مشفقك
رجائی‌زاده
اکرم

استنبه — ٢٨ مارت ١٣٠٤

صوك بهار

مواسم معلومه ایچنده استانبولمزه الڭ چوق بخش لطافت ایدن صوك بهاردر . بوممبارك موسم بوراده هریردن زیاده ممتد اولور .. بورایه هریردن زیاده یاقیشیر !

ایلول برکره حلول ایدنجه هوالر اعتداله میل ایدرك آره صره دیاغان یاغمورلر — یازڭ شدت حرارتیله صاراروب برنوع بایغینلق حالنه کرفتار اولان — نباتاتڭ یوزلرینه حیات سرپر . طاغلر ییقانیر . . صحرالر یشیللنیر .. دره‌لر جوشار ... لکن طبیعته دقت اولنسه — تب اضطراب ایله کچیردیکی درین بر اویقودن هنوز اویانمش — نازنین بر سودا خسته سنڭ حال پریشانی آندیرر [*] : وجودی طاقتدن دوشمش .. رنك جمالی صولمش .. نور وفر چشمانی سونمش .. بر سکون عمیق ایچنده دوشونور طورر ! .

[*] آڭمق ، آكدیرمق بر اولدیغی ایچون — آندیرر — ده — آكار — کبی کاف ایله یازلمق لازم کلیرسه ده مأنوس اولان صورت املا اختیار اولندی .

اوت ! صولڭ بهار کلنجه اکثریا صباحلری طبیعته غریب بر طورغونلق عارض اولور. هوانڭ راکدلکی او درجه‌ده‌درکه بوغاز ایچنده برساحلدن دیکر ساحله قدر دکزڭ یوزنده بر تموج ضعیف اثری بیله کورنمز .

طبیعتڭ بورنڭ حزن وانکساری قارشیسنده — چهره‌سنده برچین انفعال بیله کورلمین دریا — منکسر الجمال ومتهیئ ارتحال برمتورمهٔ بدبختڭ غارتزدهٔ موت ناهنکام اولان جمالنی ینه کندیسنه عرض ایدرکن قطعا متأثر اولمیان آیینه‌یه تشبیه اولنسه بجادر ! .

بوموسمده طلوع غایت حزین .. غروب آندن دها حزین .. بعد الغروب طاغلرڭ قیرلرڭ کسب ایتدیکی حال ایسه آرتق حزین اندرحزین اولور . کیجه‌این تماشای سما ودریا ـ اکرمهتاب وارایسه ـ قابی طاقتکداز برمحزونلغه ، ـ مهتاب یوق ایسه ـ فکری نهایتسز براستغراقه دوشورمڭ بوموسمده بوغاز ایچنه مخصوص کیبدر .

صوك بهارك ارباب حسیات عندنده متفق علیه اولان حزن مفرطی ایجاباتندن اوللیدرکه اول بهار اولنجه :

« خاموش یاتمه بستر غفلتده صبحدم
« کل مرغزاره غلغلهٔ مرغزاری کور
« دیوانه‌لك زمانیدر آواره کوکلی
« زنجیرلرله ضبط ایده‌من جویباری کور !

ویاخود :

« طورمه ای دل بویله آه وزار ایله نوروزده !
« کول آچیل سیر کل وکلزار ایله نوروزده !
« کللری پژمرده ایلرسین یازقدر بلبله
« وارمه باغه آه آتشبار ایله نوروزده .

یوللو نشاید نشاطمندانه ایله اعلان شوق و شغبده بلبللره مسابقت کوسترن شاعرلر صوك بهارك تعریف اوصافنه کلنجه دمبستهٔ حیرت اولمقدن بشقه برشی یاپه‌مزلر .

فی الحقیقه نظر شاعرانه‌نك بوموسمده كوره‌-
بیله‌جكی حال اذواق عالمك نشانهٔ زوالندن بشقه
برشی دكلدر . بوحالی مشاهده ایدركن فكرینی
دوچار اوله‌جغی سكتهٔ انفعال مأیوسانه‌دن قورتاروب ده
برقصیده تنظیمنه موفق اولمق هركسه میسر اوله‌مز.
بعض شاعرلرك ایسه :

« كلزاره صالان موسمیدر كشت وكذارك
« ویرحكمنی ای نخل چمن كهنه بهارك
« دوك زلفكی سمور كبی عارضك اوزره
« ویرحكمنی ای سرو روان كهنه بهارك !

« بابللرك ایستر سنی ای غنچه‌دهن كل
« پامال شتا اولمه‌دن اقلیم چمن كل
« كل كیتدیكنی آكمیه‌لم كاشنه سن كل
« ویرحكمنی ای سرو روان كهنه بهارك !

« صال زلف سیهكارك او رخسارهٔ آله
« سموركی قاپلات بوسنه قرمزی شاله

« آل دستکه کرلاله بولنمزسه پیاله
« ویر حکمنی ای سرو روان کهنه بهارك

کبی. ویاخود :

صحراره ویردکجه صفا کشت وکذارك
اولدقجه چمن شوق ایله پامال وقارك
شرم آور اولور غنچه‌لره رنك عذارك
سن برکل زیبنده‌سیسین کهنه بهارك
کوکلمده سنك صانکه بر افکنده هزارك .

مغبوط نهالان ایسه اندام لطیفك
طاوس خراماندر اورفتار ظریفك
اول زینتی هردم چمنستان خریفك
سن برکل نازنده‌سیسین کهنه بهارك
کوکلمده سنك صانکه بر آواره هزارك .

خوش بوی تنك نکهت ازهاره دکشمم
رنك بدنك کللره کلزاره دکشمم
جانا سنی بیك شیوه‌لی دلداره دکشمم

سن بر گل پرعشوه سیسین کهنه بهارك
کوکلمده سنك صانکه بر اشفته هزارك .

کبی شوقپرورانه سوزلرله اظهار شادکامی ایتملری احزان خزانه رغماً بر نوع تسلیٔ محرومانه قبیلندندر دینه بیلیر .

صوك بهارك مبذول اولان اثمار کونا کونندن وازجمله « عقیده شکری » کبی اوزومیله « قوطی بالی » کبی قاووننډن بوراده بحثه جسارت ایده مدیکم ارباب حسیات طرفندن شکم پرورلکله دوچار تقبیح اولمامق مطالعه سنه مبنی اولدیغیچون بو قصوردن طولایی اصحاب مذاقك عفولری تمنی اولنور !

۷ ایلول ۱۳۰۴

بهاردن بر یاپراق

یاخود

زمزمه‌ده بر نغمه

آتمش نقاب حسن محبوبهٔ زرافسر
قیرلر یشیل گیمش .. آچمش بتون چیچکلر .
آهنگریز گلشن مرغان عشق پرور ..
باری صفاده جولر .. ساری هوایه عنبر .
عکس سحاب رنگین .. ظل جبال اخضر
دریای لاجورده اولمقده زینت آور
انوار ایچنده عالم .. اشواق ایچنده هریر ..
فصل بهاردر بو .. ای دلبر سمنبر !

قوشلر چمنسز اولمز ..
کوکلم‌ده سنسز اولمز !..

وقت سحر – که عشقك جوش ایتدیکی زماندر –
شب زنده‌دار هجره هنگام امتحاندر .

مرغان ناله‌کر — کیم مهمان کلستاندر —
اوتدکجه ظن ایدرسین اشواقه ترجماندر .
لکن او نغمه‌لر هپ بحرق بر فغاندر
کیم سوز بخش خاطر .. طاقتکداز جاندر !
فصل بهار خرم سور صفا نشاندر
اول سور ایچنده کریان عشاق ناتواندر .
سودا حزنسز اولمز ..
کوکلمده سنسز اولمز !..

ایتدکجه بن تماشا هنکامهٔ بهاری ..
مستور دود سودا اطراف کوهساری ..
کوردکجه پر سکونت دریای بیقراری ..
طویدقجه غملی غملی اوازهٔ هزاری ..
پرشوق ایله اولور دل شعرك هوسکذاری .
هیهات ! اولورمی طبع حائز او اقتداری
تا ویرمدکجه رخصت الهام فیضکاری .
الهام .. او ایشته سنسین .. ای فکرمك مداری !

شاعر سخنسز اولمز ..
کوکلمده سنسز اولمز !..

دمدرکه قالدی چشمم حسرتکش جمالك ..
دمدرکه اولدی کوکلم مهجور حسنحالك ..
دمدرکه خاطرمده تصویر ایدر خیالك
وضعن طوزاغه دوشمش آواره بر غزالك !
بیلمزمی انکسارم ؟.. چکمزمی انفعالك ؟
بیك درده راضی‌یم بن .. آه اولمسه ملالك !
ابر بهاری کوردم همرنك روی آلك
خون اولدی قلب زارم آکدم ینه وصالك .

فرقت محنسز اولمز ..
کوکلمده سنسز اولمز !..

استنبه — ٨ مایس سنه ١٣٠٣

فصاحت ـ بلاغت

فصاحت — لسانك قواعدینی اوکرنوب احکامنه توفیق کلام ایتمك ملکه‌سندن عبارتدرکه تحصیلی باقل اولمیان هرطالب ایچون قابلدر .

انجق بلاغت — که هرسوزی مقبولیتك اعلای درجاتنه . . باخصوص مؤثریتك اقصای مراتبنه یتشدیرمك ایچون اکا ویرلمسی اقتضا ایدن شکل و صورتی . . طور وحالتی درحال تعیین وتطبیق ایتمك کیفیت حسیه‌سیدر — سعی وطالبله قابل حصول دکلدر .

برشعر . . برفقرۀ ادبیه . . حاصلی برسوز مقبولیت ومؤثریتك منتهای کمالنه واصل اولور : اوزمان که کندیسنه اك چوق موافق اولان الفاظنده‌کی شفافلق فکر ومقصدی برمنوریت فوق‌العادۀ وضوح ایچنده تابان و نمایان ایلر . . اوزمان که انسجام تراکیب و انتظام عباراتندن

متحصل آهنك لطيف سلاستی ارواح مشتاقين ادبی رقصان شوق وشغب اولمقده بی اختيار براقير .. اوزمان كه طبيعت موضوعنه زياده سيله ملايم اولان تشبيهات و استعاراتنك ظرافتی ، شعشعه‌سی نظر متخيله‌يی رنكارنك نورلره غرق ايدر ..اوزمان كه استفهام ـ ندا ـ التفات ـ تكرير ـ رجوع ـ قطع و ترديد كبی قابل تحديد وتعداد اولميان ونامنه (مجاز تبليغی) تعبيرندن بشقه‌سی ياقشديريله‌ميان اطوار افاده‌دن كنديسنه تمام موافقت ايدن طوره مالكدر .. اوزمان كه بو تعداد اولنان مزياتی حائز اولدقدن صكره تزيينات لفظيه‌نكده الك كوزللريله زينتيابدر .

برشعره.. برفقرهٔ ادبيه‌يه.. حاصلی برسوزه بوقدر متنوع مزيات واوصافی دفعة اكتساب ايتديرمك اعجازه قريب برقوهٔ معنويه اثری اولديغی ايچوندركه ارباب بلاغت لسانلرنده « اعجاز برور » لكله مظهر توصيف واجلال اولورلر .

صیقل کمالی فصاحت اولدیغی ایسه محتاج تذکیر اولمیان جوهر گرانقیمت بلاغت ـ که افراد نوع بشردن بر طاقمنه خاص بر عطیهٔ جلیلهٔ سبحانیه‌در ـ اصحابیله برابر طوغار .. اصحابیله برابر بویور .. اصحابیله برابر فوت اولور . فقط براقدیغی آثار جهان افکار قائم اولدقجه پایدار اولمق لازم‌کلیر !

ادیب ـ بلیغ

ادیب علوم لسانیه‌یی اوقومش آکلامش اوکرنمش . . آثار ادبایی مطالعه ایله انلردن بر چوق پارچه‌یی حافظه‌سنه درج ایتمش . . ارباب شعر وانشایه مخصوص لسانده افادهٔ مرام ایتمکه ممارسه پیدا ایلمش اولان هرکسدر .

بلیغ ایسه علوم لسانیه‌یی اوقومش اوکرنمش اولسون اولمسون .. آثار ادبایی طانیسون طانیمسون ..

لسان شعر وانشاني يازسون بيلسون — ويله‌ديكي يازديغي هر سوزي منتخب ومقبول وباخصوص مفيد ومؤثر دوشورمك خاصهٔ جليلهٔ فطريه‌سيله ممتاز الاقران اولان كيمسه‌يه ديننه بيلير .

هر اديب اولان بليغ اولمق لازم كلمز هر بليغ اولان اديب اوله‌مديغي كبي . انجق — كرك شفاهي اولسون كرك تحريري — كلامدن مقصد مستمعين وقارئينك جلب انظاري .. تهييج قلوبي .. تحريك حسياتي ايله ترويج مرامده تأمين موفقيت ايسه [بلاغتدن بي نصيب اوله‌رق اديب اولمقدن ايسه لسان ادبه واقف اولمقسزين بليغ اولمق البته اولادر] ديه‌جكم كلير !

دها اوقومق يازمق بيلميان ساده معيشت كويلولردن مقاله‌لر حكايه‌لر ديكله‌نيركه طور بلاغتنه حيران اولمقدن انسان كندني آله‌مز . يينه بيك درلو تكلفات ادبيه ايله طولي كتابلر كوريلوركه بر صحيفه‌سني بيله صيقلمقسزين اوقومق ذوق آشنايان بلاغته كوره قابل اوله‌مز !

ینه هلال سحر

نه‌در بونقش معظم .. بولوح وجدآور ؟
نه شاعرانه تماشا .. نه‌دلنشین منظر !
نه‌خوش شوبحرکه آزادهٔ تلاطمدر
نه‌خوش یاآنده عکوس جبال‌ظل کستر !
افقده حیرته دوشمش سحاب بی‌حرکت
بلوطده ظلمته کیرمش‌هلال ایسه بی‌فر .
هوا سکونده .. زمین اویقوده .. زمان‌خاموش
بوحاله بهت ایله ناظر فلکده هراختر .
بلوط چکلدی افقدن ـ خدا بیلیر ـ علوی !
هلال چیقدی بلوطدن ـ خدا بیلیر ـ دلبر !
فقط نیچون اوقدر حزن ایله نمایاندر
بنم شوقارشیکی ساحلده سودیکم یرلر ؟
ینه غرابت تأثیری وار بکا سحرك
عجب زمانمی حزین یوقسه بنمی‌یم مغبر ؟
تحول ایلیه‌جك برنهار منحوسه
پناه جان غریبم شولیل روشنتر .
ینه تجدد ایدوب دونکی انتظار الیم

درونمه دوشه‌جك بر جهنمی اخكر .
قیام حشره قدر بویله بكلسه‌م‌ده ینه
توارد ایتمیه‌جك اومدیغم سلام وخبر .
ینه صباحه قدر اویقو كیرمدی كوزمه
زمانم ایتمده آه ! اضطراب ایچنده كذر .

كلیرمی خاطرینه برزمان كچن دملر ؟
خدا بیلیركه پریشانم ای هلال سحر ! . .

وفاسز اولمامق انسان ایچون محالمیدر ؟
ویا وفا دینیلن شیده بر خیالمیدر ؟
صفا چكلدی .. كدر كیتمیور درونمدن
عجب نیچون اوفانی بو بی زوالمیدر ؟
باشمده ظلمت سودا فزون اولور كیجه‌لر
سیاه اولان بوبلا مائل ظلالمیدر ؟
بكا بتون كیجه بویله حرام اولان اویقو
نی بوحاله قویان ظالمه حلالمیدر ؟

عجب شودمده بنم آه انکسارمدن
دکاسه مضطرب .. آزادهٔ ملالمیدر ؟
حزین حزین شوفروزان اولان هلال سحر
کچن سنه بوزمان کوردیکم هلالمیدر ؟
هلال بلکه اودر .. بلکه‌ده سحر اوسحر
فقط بودمده‌کی حالم بنم اوحالمیدر ؟
برندن آلمیورم برنتیجه سوزلرمك
بنم بوسویلنشم جمله بی‌مألمیدر .
هلاله .. نجمه .. یمه سویلرم جواب آله‌مم
نطوق اولان شوطبیعت بتمله لالمیدر ؟

§

بوحزن ایچنده بکا خوش کلیر نه‌دن بوسحر
بقیهٔ شب روحانیٔ وصالمیدر ؟

کلیرمی خاطرینه برزمان کچن دملر :
خدا بیلیرکه پریشانم ای هلال سحر ! ..

بودمکه نازدن اول شیوه‌کار قالمشدر ..
نیازدن نه‌دیسون قلب زار قالمشدر .
بازق که خنده‌لرندن کاه کسل کلش !
بازق که ناله‌لرندن هزار قالمشدر !
تصورمده نه‌دهشتلی بر مصیبت ایدی
دیمك : نه‌وصل نه‌هجران .. نه‌یار قالمشدر !
تهیجات نوانو فنا بولوب ایواه !
شکسته خاطره برانکسار قالمشدر .
حیاتی بن نیده‌یم که بوکون حیاته یارار
نه‌برامید ..نه برانتظار قالمشدر !
کوچوب امیدا کادل صانکه تربه اولمشدر .
اوتربه‌ده یسه شوجان تربه‌دار قالمشدر .
اونوتمق ایسته‌یشم بك حزین کلیر دیه‌مم :
اونوتمامقده کوکل بی مدار قالمشدر .
کیجه‌یدی آریاشم کورمدم نهاری هنوز
زمانم اویله‌جه دلتنك وتار قالمشدر !
سکوت‌ایچنده شو دریا .. شواختران .. شوسحر
اوماهدن بکا هپ یادکار قالمشدر .

قراریاب اولەمم غیری بن شو برزخده
بکا مقر اولەجق برمزار قالمشدر.
قرینم اولمش ایکن بیك عذاب روحانی
غریبدرکه اوزاق انتحار قالمشدر !

کلیرمی خاطرینه برزمان کچن دملر ؟
خدا بیلیرکه پریشانم ای هلال سحر!..

بنم نه کارم اولور دهره التفاتمدن
حیات کندیسی بیزار ایکن حیاتمدن ؟
مماته عاشق ایدم برزمان نه خوش دل ایدم
یازق نیازسزم بن بوکون مماتمدن !
بر ابتلا کش بدبخت .. اسیرنا کامم
کەدردناك اولورم فکرت نجاتمدن .
بوکون بر ایلیەجك قالمدی دریغ !.. دریغ !
بنی سرور وغمده خبیر ذاتمدن .
بویأس مدهش ایچنده نەسویلەیم یارب ؟
کیمه نەفائده اولسون شوسانحاتمدن ؟

ن ترانهٔ ماتم صریر خامه‌مدن
یقان سوادکدر سینهٔ دواتمدن .
سم مکرر ایدر کفت وکوی بی‌مغزم
م مکدر اولان کندی ترهاتمدن .
دن سور ینه جانم کوریرکن اغراض
ب نه‌درکه امید ایلرم ثباتمدن

§

یار ! خایر ! بیترم بن .. وفای دل بیتمز
ات وصدقه ایرمز فنا وفاتمدن .
ویار شوسوزلری البت کلیرسه مشهدمه
نار خاکمی تزیین ایدن نباتمدن :

رمی خاطرینه برزمان کچن دملر
دا بیلیرکه پریشانم ای هلال سحر ! . .

چله‌لر نیجه بربویله بردوام اولسون ؟
یت ایله آلهی کونم تمام اولسون !

§§

عنادمه سومیم بریکانه جانان کیم
ملك خصال .. ملك رو .. ملك خرام اولسون
نزاهت دل ایله لایق پرستش جان ..
علو طبع ایله شایان احترام اولسون .
کوروب بونکله مشید وفاق مسعودم
او درد رشك ایله دلخون وتلخکام اولسون .

§§

حضور وصحت وفیضم .. صفای وجدانم
بولنده بولدی فنا جملهٔ حرام اولسون !
نه سویلدم بن الٓهی !. یتشمهیم .. نطقم
الی‌الابد طوتیلوب وقف انعدام اولسون !
وفاسز اولسهده برکره چونکه سومش ایدم
فنالغن دیله‌مم .. ایسترم بکام اولسون .

کلیرمی خاطرینه برزمان کچن دمار ؟
خدا بیلیرکه پریشانم ای هلال سحر !..

استنبه فی ٢٦ کانون اول سنه ١٣٠١

سن بویردن کیده‌لی ای صاچی زر
سنی سویلر بکا طاغلر دره‌لر !
غیرت آهم ایله باد ایکلر
سنی سویلر بکا طاغلر دره‌لر !

کوکلمی حال پریشان چمن
بیک تحسرله خراب ایلر کن
کیزلی کیزلی ایدوب آه وشیون
سنی سویلر بکا طاغلر دره‌لر !

چمنستان لطافت صولمش [*]
هرطرف حزن وکدرله طولمش
بن غریب .. آنلره بیلمم نولمش
سنی سویلر بکا طاغلر دره‌لر !

---

[*] نغماتك تکررینه لفظ موافق کلمك ایچون مصراع — صوك بهارك چمنی هپ صولمش — صورتنه تحویل اولنمش ایدی .

فرقتکده تك وتنها کزه‌رك
آرارم شکلکی ای نازلی چیچك
قیرلره دوشمه‌مه باعث بودیمك
سنی سویلر بکا طاغلر دره‌لر !

ینه {پرویز} دن :

افتتاح

ای قارء ! سکا بو کتابك عرض ایده‌جکی شی تاریخدن مقتبس وخصوصا شمدیکی زمانك هنرورانی ایچون یکانه مطمح نظر اولان قهرمانلغه .. بهادرلکه .. جنکاورلکه متعلق بر وقعهٔ مهمه دکلدر . اولی حزین .. آخری فجیع بر محبت معصومانه‌یی تصویر ایدن دکرسز بر خیالدن عبارتدر . ایشته سکا صادقانه خبر ویریورم : بیوك

وپارلاق اولمیان عادی براثری اوقومقدن خط ایتمزسه‌ك کتابی آلدیغك یره همان رد ایتمه‌نك چاره‌سنه باق !

اوقویانلرك هر برینی میدان شهامتده کندی کندیلرینه برر قهرمان فرض ایتدیره‌جك صورتده رستم پسندانه حرب وضرب وقوعاتنی مصور داستانلر تصنیع ایتمك دهاة عظامك کاریدر. بو داستان پریشانك مؤلفی کبی حد ومقدارینی بیلنلرك تصدی ایده‌بیله جکاری شیلر کندی اقتدارلریله متناسب اولملیدر. اویله اولدقجه اثری نه قدر دکرسز اولسه ینه خوش کوریلور.

اوت ! بالجمله صنعتپرورلر کبی شاعرلرده درجات اوزره‌در. هر برینك قوهٔ فکر ونظردن نصیبی .. خاصهٔ حسن طبیعتدن قسمتی دیکرلرینك کی ایله متفاوتدر. بوندن طولایی هر برینك ایشی بشقه‌در. هر صنعتپرور کندی ماهیتنی کوروب کندی ایشنی بیلملی. سعی وورزش استعدادك بولندیغی جهتده

مصروف اولورسه ثمره بخش اولور و الا چکیلن امکلر بیهوده‌در .

دهاة عظام اوجکیر اشتهار اولمش عنقالر .. شاهینلردرکه هوالندقلری زمان کوزلر سچه‌مینجه‌یه قدر یوکسلیرلر . نسرطائر فلکك آشیانی فوقنده موقع طوته‌رق عالمی اورادن تماشا ایدرلر. بونلرك علو مرتبه‌لریله متناسب اولان غریو وفریادلری‌ده اورتبه‌بلند و.بهیبدرکه بعضاً برج اسددن چیقاردقلری شیرانه صیحه‌لر برج حمله لرزه‌رسان اولور .

دها ئتدن نصیبی اولمیان عجزه ایسه براورمانجغك داخلی کندیلرینه مسکن افتقار اتخاذ ایتمش ضعیف و غریب قوشلردرکه قدرت پروازلری انجق براغاجدن دیکرینه ایده‌بیلمکه .. طاقت آوازلری یالکز کندی کندیلرینه مداولهٔ حسیات ایده‌بیلمکه کفایت ایدر . لکن بونلرده کندی موقعلرندن خشنود اوله‌رق فیاض قدرته دائما ثنا خواندرلر.

بروج علویتده پروازه مألوف اولان عنقالر..
شاهینلر — موقع جولان وترنملری برمشجره‌نك
داخلنه منحصر اولان — حقیر قوشلره تعرض
ایچون تنزلدن بریدزلر. لکن نه انلر کبی ارتقا
واعتلایه متحمل.. نه‌ده بریکیلیر کبی افتقاره
متنزل اولان قارغه‌لر — بیلنمزکه نه ایچون؟ —
بو حقیر قوشلری توبیخ وتکدیر ایله تعذیبدن خالی
قالمزلر!

اکثریا بر لطیف آغاجلقك جوارنده بریوکسك
قواق ویا سرو آغاجنك اك مرتفع محلنه بوقارغه‌لر
کلوب قونه‌رق یشیللکلر ایچنده اختفاساز وترنم
پرداز اولان زواللی قوشلره — آجی بر آواز ایله
— شویله خطاب عتاب ایدرلر: «ای مسکینلر!.
نیچون یوکسلمیورسکز؟. نیچون باغرمیورسکز؟.
آچامش قنادلرکزله بر بلوطه سایه صالمق بر نهالك
کولکه‌سنه صیغنوب دوشونمکدن.. بر خارقهٔ
علویه‌نك وصفنده آفاقه غریو انداز اولمق برچیچکك

كفت وكوسيله نفس تلف ايتمكدن بيك كره دها
شانلى دكلميدر ؟ . يازق سزه ! .. »

زواللى قوشلر نه ديسونلر ؟.. انلرده شويولده
جواب متواضعانه ايله دفع تعرضه متجاسر اولورلر:
« نه يابهلم ؟ . مفطور اولديغمز عجز مزله المزدن
ديلمزدن كلان بودر. نصيحتكز كوزل اما اجراسى
محـال . زيرا بزده سزك كبى يوكسلمك ايستسهك
قوللرمز قنادلرمز كسيلهرك دها اشاغى دوشرز .
بزده سزك كبى حايقيرمغه قالقشسهق سسلرمز
قيصيلهرق شـمديكى ترنملردنده محروم اولورز .
شـو عجز ومسكنتمزله جنسـكزه داخل اولهرق
شـانكزه ذل كتيرديكمزدن طولايى عفوكزى
رجا ايدرز . قصورلرمزى بخش ايله بزى كندى
حالمزه براقكز !. »

بيچـاره قوشلر جوابلرينه شـونىده علاوه
ايتمك ايسترلردى : « سزك بزه توصيه بيورديغكز
شى مقلدلكدركه هم يابهميز .. هم دهيابمق ايستهميز.

تقلیدك فنا برشی اولدیغنی ینه سزه دائر اسکی بر خبردن اوکرندك . ایشتدك که سزلردن بعضلری جوهواده عنقا مثال طیران ایتمکه قائل اولمیه‌رق صحراده‌ده ککلك کبی خرامان اولمغه اوزنیرکن کندی روشلرینی‌ده غائب ایتمشلر . بوخبر مثل سائر کبی شایع اولدیغی ایچون البته سزجه‌ده معلومدر ! »

بیامم قوشلر شونی نیچون خاطرلامدیلر : «هم بزده سزلك کبی یوکسکدن اوچار.. بزده سزلك کبی اوست پرده‌دن سویلنیرسه‌ك اوزمان سزلرله بزم نه فرقمز قالیر؟ اوزمان سزلك قدر وقیمتکز نصل تقدیر اولنه‌بیلیر ؟. » غالبا قوشجغزلرك عجز حال وادب مقاللری بویله استهزا یوللوجوابلر ویرمکدن کندیلرینی منع ایدردی !

كوردم

ظلمتده ایدم نهاری كوردم !
جنت وار ایمش بهاری كوردم
خوش لهجهٔ كوهساری كوردم
خندان ینه هپ جواری كوردم
پر لمعه رخ مساری كوردم
كوردم هله شیوه‌كاری كوردم

هجران ایله دیده آب ایچنده
حرمان ایله جان عذاب ایچنده
نالان ایكن اضطراب ایچنده
بردنبره فروتاب ایچنده
اول مطمح انتظاری كوردم
كوردم بن اومه عذاری كوردم !

کوکلمده‌کی انفعال کچدی
کچسون ابدی .. ملال کچدی
قسوتلی دم کلال کچدی
طوغدی کونشم لیال کچدی
کیسوی اشعه‌تاری کوردم
کوردم بن اودلشکاری کوردم !

لطفیله نسیم جانبکشانك
فریادی هزار بی نوانك
آچدی یوزینی کل وفانك
آخر دل حسرت آزمانك
مسموع ایمش آه وزاری کوردم
کوردم ینه نازلی یاری کوردم !

١ حزیران سنه ١٣٠٢

بر منظومه

سرما زده گلشن طبیعت
مفتوردر اغبرار ایچنده .
مجموعهٔ شعر بی لیاقت
منظوردر انکسار ایچنده .

بر هیئت قسوت آور اشجار
بر خضرت سردکون چمنزار
آغلار غم ایله هزار ایچنده .

بر منظر ماتمی سخنزار
برلوحهٔ رقت آور افکار
بردل کزینیرکه زار ایچنده .

ایلرکن اوباغزاری تلوین
ایلرکن اورنك سردی تسخین
ایلرکن اوکریه‌کاری تأمین
برلمعهٔ آفتاب نوآر ..

ثارمی ایلمزمی تزیین ..
فکارمی ایلمزمی رنکین ..
کوکلی ایلمزمی تطمین ..
نظرهٔ التفات [...؟]

استنیه ۲۰ شباط ۱۳۰۹

بوده اویله

ن که اك دلبر چیچکدر اك قرینکدر سنك ..
لایق اعزاز صدر دلنشینکدر سنك .

ره یوقدر نسبتك سن برمجسم نورسین
تشك وارسه نكاه آتشینکدر سنك .

نك عشوه غازهٔ رخسارك اولدقچه کوکل
خواستکار نظرهٔ عشق آفرینکدر سنك .

ی کل عصمت سزای التفاتکدرکه دل
مه‌کار حسن علویٔ حزینکدر سنك .

مکتب پرفیض عرفان وادبدر مجلسك
هر فضیلت محرم بزم گزینکدر سنك

استانبول فی ۲۳ شباط سنه ۱۳۰۹

ادبیات بر خلقك اخلاق وعاداتنی .. افکار وحسیاتنی .. هر درلو احوال واطوار ومعاملات ومخصوصاتنی اکثریا یالانجی بر لسان ایله طوغریجه اوله‌رق تعریف وتصویر ایدن کلیات آثاردر . عالم تمدنده بولنان بر خلقك ایسه بوتعداد اولنان شیلر ایچنده آز چوق تعدیل وتبدله اوغرامقدن عصرلرجه مصون قاله‌جق هیچ بر حالی اوله‌مز . بناءً علیه هیچ بر متمدن ملتده ادبیات عصراً بعد عصر دوچار تحولات وتبدلات اولمقدن وارسته قاله‌مز .

۞

« ادب بر معرفتدر که خصلت آموز ادب

اولدیغی ایچون نامنه ادب ، صاحبنه ادیب تسمیه اولنمشدر » حقیقتی منسی اولان بیکلرجه حقایقك حیفا که الك کریسنده بولنیور !

۞

انسانیت برشخصدرکه روحی ادبدر . مدنیت که بربنادر قیام اساسنه ینه ادب سببدر . ادبی ترك ایتمك انسانیتدن چیقمق .. بی ادبلکی ترویج ایلمك ایسه رکن مدنیتی ییقمق دیمکدر .

۞

احساس اشیانك بدایع آثارك برخاصهٔ خفیه‌سی ده دوشوندیریجیلکیدر . بودوشوندیریجیلك اشیاده بر درینلکدرکه بعد مجرد کبی جهتدن مبرّادر . فکر بودرینلکاره سوریلورکن روحی ده برلکده چکر کوتورر . فکر ایچون بو بر حزین استغراق .. روح ایچون بوبرطاتلی انجذابدر . اکثریا اوزمان یورك کیزلی کیزلی اهتزاز ایدر .. اکثریا او زمان

کوز صیجاق صیجاق قطره‌لر دوشورمکه استعداد کوسترر .

بدایع آثاردن طبیعی بر شعره .. ساده بر کلامه صرفنده بو دوشوندیریجیلکی (تعقید) ایله توجیه ایتمك نه غریب بر اثر غباوت .. نه غلیظ بر نشانهٔ بلاهتدر !

❀

مآثر طبیعت — که بدایع صنع قدرتدر — عادی نظرلر ایچون اوته طرفنه کچمك قابل اوله‌میان سرائر پرده‌لری آلتنده کیزلنمش بر نیچه نکته‌لری حاویدرکه بونلر یورکده لطیف لطیف حسلر ایقاظ ایدن دلپذیر حکمتلر .. جاذبا شعرلردن عبارتدر .

او پرده‌لری برر برر قالدیروب او حکمتلری او شعرلری عالم ظهوره چیقارمق ... ایشته ادبانك وظیفه‌سی بودر !

❀

« قدر زر زرگر شناسد قدر گوهر گوهری »

دینلمش ... هر صاری معدن زر هر پارلاق طـاش جوهر اوله‌مدیغی ایچون . زر وجوهره رغبت گوستروب قیمت ویرمك ایچون ایسه زرگر وياجوهر فروش اولمغه احتیاج یوقدر .

آلتونك خالصنی مغشوشـندن آییرمق محك ایله تجربه‌یه . . جوهرك حقیقیسنی یالانجیسـندن تفریق ایتمك ملكهٔ نظره متوقفدر .

خالص ومغشـوشی .. گرچكجیسی یالانجیسی بولنمق مناسـبتیله زر وجوهره مشـابهتی انكار اولنه‌میـان آثار ادبیـه‌یی تمییز ایچون مراجعت ایده‌بیله‌جكمز واسطهٔ منفرده ایسه ذوق سلیمدركه اربابنه قدرتك برنجشایش علویسیدر !

❀

ابدی اولان آثار ادبیـه‌یی ـ كه دهائت گونشنك فیض تأثیریله كان طبیعت ارباب لیـاقتده تربیتیاب اولمش نوادر جواهر معرفتـدر ــ صرف ونحو ترازوسیله طارتوب معانی وبدیع گوزلگیله معاینه ایدنلر انلرده‌كی آب وتاب صفوتی . انلرده‌كی

شعشعهٔ علویتی . . انلرده کی اضواء رنکا رنك لطافتی هیچ بر وقتده کورەمیان شبپره چشمان غباوت .. تیره ضمیران غلطتدر .

❀

علم لسان بشقه .. مزیت عرفان ایسه ینه بشقه‌در . لسان تحصیل ایله اوکره‌نیلیر . عرفان جناب فیاضك احسان مخصوصیدر . شعر وادب ـ که لب حکمت وحقیقت وترجمهٔ اسرار طبیعت اولمق لازم کلیر ـ علم لساندن بیك درجه زیاده مزیت عرفانه مفتقردر .

❀

اصول وقاعده تحتنده ادب پردازلق یمك کتابی ایله طباخلق ایتمکه بکزر : نتیجه‌سی اکثریا موفقیتسزلکدر . بعضاً موفقیت ممکن اولسه‌ده نهایت بو هرکسك بیلدیکی ویاخود یاپه بیله‌جکی رشیدن عبارت قالیر .

❀

ادبا واردرکه انشاده سجع یاپمق .. شعری

زن وقافیه ایله سویله‌مك ممنوع ویا ممتنع اولسه
دیلکدن درحال مستعفی اولورلر .

❀

اصول انشامزدرکه اکثریا حسیات وجدانیه‌مزی
حال طبیعیسندن چیقارر .

❀

اکثر احوالده مرامزی بالذات کندیمز
کلامقدن عاجز اولدیغمز حالده بشقه‌لرینه
کلاتمغه چالیشیرز !

❀

آثار ادبیه ایچنده حقیقتدن عاری .. طبیعتدن
خارج شیلری تقلبات زمان چابق اسکیتیر . احکام
طبیعته مستند شیلرك پیرامسی ایسه طبیعتله برابردر .

ده فوت اولمش برذات ایچون کتابهٔ سنك مزار

دم سکا ریزان ایدرك جرم وکناهی
وردم یوزمی خاکه مغرور ومباهی

سایه‌ك بنی وارسته ایدر ناردن البت
جانمله صیغندم سکا ای بیت الٰهی !

~~~~~~~

کتابۀ سنگ مزار

شوریده‌می یاتار اول کوهر شباب یازق !
نصل بیدی بدنن قیمادن تراب یازق !

یکرمی اوچ یاشنه وارمدن زواللی چوجوق
قوای جسمی بیله بولمدن نصاب یازق ..

طوتلدی صولت حمای محرقه ناکاه
روانن آلدی اجل ایلیوب شتاب یازق !

ایکی چوجوق براقوب کیتدی والدینی ایله
دوکلدی حسرتنه اشك بی‌حساب یازق ؛

خصال خوبنه .. عرفاننه .. اصالتنه
نشاندی وجه صبحنده‌کی اوتاب یازق !

کوزل بوسنك زراندود ونقشکیر .. آنجق
یاقشمدی اوجوانه بوجامه خواب یازق !
~~~~~~~

بوحالی اولمده‌در منبع ایشته ای زائر !
حیات ایچون چکیلان بونجه اضطراب یازق !

اوقو خلوص ایله بر فاتحه شوم‌رحومه
که اولدی موت ایله ناقابل خطاب یازق !

ایکی چوجوغه براقدیغی حامله اولدیغی حالده ترك
حیات ایدن گنج بر قادینه ایچون پدری لساننده
سویلنمش بر مرثیه

چیقان هر ناله قلب مبتلادن
زمینه عکس ایدوب گویا سمادن
اولور باحث بکا اول مهلقادن .
شکایت جور دهر بیوفادن !
تسلی بولمه یك مشکل رضادن . .
فغان یارب فغان حکم قضادن !

نصل قالدم‌ده بن فوت اولدی اول نور ؟.
نصل اول نوری طوپراق قیلدی مستور ؟.

اوکیتدی نیله‌یم اولسه‌م ده مأجور ؟..
فراقیله یانارکن قلب محرور
تسلی بوله‌مه‌یك مشکل رضادن ..
فغان یارب فغان حکم قضادن !

اجل عاشقمیسین تخریب جانه ؟
قیارسین هر وجوده ظالمانه !
کر اولسه‌یدك پدر بر نوجوانه
چکرمیدك بنی بو امتحانه ؟
تسلی بوله‌مه‌یك مشکل رضادن ..
فغان یارب فغان حکم قضادن !

ندر آی ؟.. روحی اوچمش بر بدندر .
بلوطلرسه برر صولمش کفندر .
قراکلق بی‌تناهی بر حزندر .
بکا ظاهر بوکون آنجق کیدندر !
تسلی بوله‌مه‌یك مشکل رضادن ..
فغان یارب فغان حکم قضادن !

ای آمال پدر .. امید مادر ..
شفیع دادر ومقبول شوهر ..
ایکی معصوم ایله ای نازپرور ..
بزی ایتدك پریشان ومکدر !
تسلی بولمه یك مشکل رضادن ..
فغان یارب فغان حکم قضادن !

الندن داد .. داد اول روزکارك
که اشکست ایتدی نخل میوه‌دارك ..
ربیع ایچره خزان ایتدی بهارك !
جنان اولسون قزم جای قرارك .
تسلی بولمه یك مشکل رضادن ..
فغان یارب فغان حکم قضادن !

فی ١٦ مایس سنه ١٣٠١

برقزمغز ایچونه :

بن عایشه‌یدم .. مظلومه برقز
تف ورمدن صولدی بهارم .
کندم صانیردم پژمرده بر کل
آیینه‌لرده کورسه‌م عذارم .
اشکسته طاقت بر نونهاله
تشبیه ایدردم جسم نزارم .
اما بغایت دلبر بولوردم
حال حزین پرانکسارم !
شعری سوردم وارسه آنکچون
شعر اولدی شمدی هپ برك و بارم .
حیران اولوردم کورسه‌م .. دیشاردن
احزان ایچنده خندان مزارم !
قبره دوشنجه وحدتده قالدم
هرکس چکلدی .. حتی تبارم .

روحمسه ذاتاً چیقمشدی عرشه ..
جمله بونده بی‌یار غارم .

قوشلر کلیرده آغلار بنمچون
هیچ اولمسونمی برگریه بارم ؟ .

شاد ایتده روحم برفاتحه‌یله
زائر! نه سویلر فکر ایت غبارم .

بن برچچکدم بیتدم .. نه چاره
بویله بیورمش پروردکارم !

فی ۹ مارت سنه ۱۳۰٦

{عائشه} مرثیه‌سی حقنده بر مکتوبدر

افندم

مکتوبکز موجب تأثر عظیم اولدی. زواللی
قزجغز شمدی قاره طوپراقلر آلتنده‌می نهاندر؟ !
آه اوطوپراق !. اوته‌ده حدتندن علولرتوکورر ..

بریده حرصندن نورلر بلع ایدر . بو ایکی حالك
نتیجه‌سنده‌کی ضررده بتون بیچاره انسانلر
راجعدر !

یا او ورم نه ظالم خسته‌لقدرکه دائما ا
نازك وجودلره .. اك نازنین مزاجلره مسلطدر!
دائما اك پاکیزه یورکلرك حسیاتیله پرورش بولور.
دائما اك معصوم جکر پاره‌لرك خون جکریله تغدی
ایدر ! . بونکله برابر بیله‌مم طبیعت شاعرانه
خسته‌لقده نه درلو برجاذبه بولورده قربانلرینه بیه
کریه‌لی برنظر تحسر ومفتونیتله باقمق ایستر .

عایشه‌یه چوق آجیدم . بروقتدن بریدر محرو
تلاقیسی اولدیغم معشوقهٔ الهاملك یکده بعید
اولمامسی مأمول اولان تجلیء فیض بخشاسنه قدر
صبر اولنورسه عایشه‌یه برمرثیه سویلرم. اما بو
مرثیه برده تاریخی متضمن اولورمی اولمزمی بونی
تعیین ایده‌مم .

تجربه‌مه کوره تاریخ ایله مقید اولان مرثیه‌لر
اوقدر ای اولمیور ویاخود اویله‌سی بنم‌الدن کلمیور

وبرده تاریخی نه یاپه‌جقسکز؟ تاریخ ماضی ایچوندر.
مرحومهٔ مظلومه‌نك زمان وفاتی ایسه کندیسنه
آجیه‌جقلرك هر دقیقهٔ حیاتنه متصل ودائما حال
ایچنده دائردر .. اویله دکلمی؟

مصابیتکزدن جداً حصه‌دارم. اك بیوك
فلاکتلر ایچنده بیله چاره جوی تسلی اولمق ایله
مکلفیتمزی درخاطر ایده‌لم! باقی خلوص ومحبت
افندم.

فی ١٨ اغستوس سنه ١٣٠٥

ینه اویله بر مکتوب

افندم

بوندن اون بش کون اول برالتفاتنامه‌کزی
دها آلدیغم کبی اولکی کونده برسلاملمکزه نائل
اولدم .. تشکر ایدرم.

طلب بیوریلان مرثیه‌یی شمدی یه قدر
یازه‌مدیغم ایچون سزك محجوبکزم، عایشه‌نك .. او

بدبخت شکوفهٔ عدم آرانك ایسه معاتبی ایدم . دونکی آفتاب نوروز جهانی مستغرق انوار احزان ایتمشیدی . بنده‌کزه آره‌صره بر خسته‌لق — اما نیکبختانه برخسته‌لق! — کبی عارض اولان تفکرات غریبانه ایله خوشکام اولدیغم برصره‌ده معشوقهٔ الهامی ماتمی بر قیافتله قارشیمده بولدم . اوسویلدی، بن یازدم : آره‌ده اوکتابهٔ سنك مزار وجوده کلدی . ناطقهٔ الهامك تقریری کوزل ایدی.. تحریری فنا اولدی ایسه قباحت بنده‌کزه عائددر! باقی اخلاص افندم .

فی ١٠ مارت سنه ٣٠٦

{ پرویز } دن برقاچ فقره دها

ای شهسواران عرصهٔ شجاعت ! .. میدان هیجاده برمکمل باندونك عظمتلی آهنك فتوحاتی استماع ایله سرمست شـان وافتخار اولمق کوزل بر آرزودر . فقط بو آرزو ایچون قیرده برغریب چوبانك قوالندن چیقـان اوحزین نغمـاتی تحقیر ایتمامیلیسکز . دنیـاده هر آدم رسـتم .. عالمده هر طـاغ ایمـالایا .. جهـانده هر آغاج ا باعو باب ا می اولسون ؟.. اویله اولمق لازم کلسه‌یدی شـو کوردیککز آهنك لطیف طبیعت وجود بولورمیدی ؟!

ای خوارق پسندان عالم دهائت !.. برشاهباز هماشـکارك اوج اعتلاده عظمتلی قنادلرینی کشـاد ایدرك مظفرانه نوحات مهیبه‌سیله سوزیله سوزیله پرواز ایتمسـنی بکنیورسکز . فی‌الحقیقه بوعلوی بر تماشادر .. فقط برنخلستان صفانك نیم قراکلق برکوشهٔ تنهاییسـنه التجا ایله آرەصره اوچوشـنی

مهمانی اولدیغی آغاجك اهتزاز اغصان واوراقندن اکلایه‌بیلدیکمز برغریب قوشك سس سز سس سز ترانه‌سندن نفرت کوستریورسکز. بونفس الامرده اوقدر فنا برشیمیدر؟..

ای معالی جویان مأثر طبیعت!.. سز یالکز ظلمتلر ایچنده بارقه‌لر.. طوفانلر آره‌سنده صاعقه‌لر یاغدیغنی کورمکدن خوشلانوب عمانلرك کف افشان حدت.. وولقانلرك نیران فیروز دهشت اولدیغی تماشادن متلذذ اولیورسکز. واقعا بونلرك علویت و عظمت ایچنده‌کی کوزللکلرینه دیه‌جك یوقدر. لکن تجلی زار بدایع اولان عالم طبیعتك آرام وسکون ایچنده کورینن پك چوق منظره‌لرنده دخی پك چوق کوزللکلر بولنه‌دیغی اونوتمیکز!..

ازجمله بربهار صباحی لیالی طبیعتك خواب استراحتدن یاواش یاواش بیدار اولوبده جهانه مخمورانه ومتبسمانه نکاه انداز انشراح اولیشی..

نه ازجمله سرای معلای شرقك یالدیزلی پنجره سندن
حبوبهٔ زرین کیسوی آفتابك استغنا كارانه عرض
یدار بشاشت ایدیشی .. ینه از جمله کیجه‌نك
رمیتندن استفاده ایده‌رك دفع یبوست كلال
یچون ماء مصفای ژاله ایله ییقانمغه رغبت ایتمش
ـات ازهارك قطرات لطافت ایچنده نازلی نازلی
هتزازه کلیشی .. ینه ازجمله هوای غالیه سای ...

...

ای بدایع شناسان کارکاه صنعت ! ... تشبیهاتم
ؤنث .. خیالاتم ملوث اولدیغنی درخاطر ایتدیکم
یچون سوزی درحال کسوب تعریفی ناقص براقمغه
جبور اولدم. اوزون صاچلره تعلق ایدن شعریاتك
قبول ومعتبر اوله‌میه‌جغی حقیقتندن آره‌صره
فلت ایدییورم . برحسن ملکانه‌نك کولیشنده‌کی
وح نواز لمعهٔ لطافتدن .. برعصمت مریمانه‌نك
قیشنده‌کی جانکداز آتش سودادن بحث ایتمك شان
اعریته شین اوله‌جغنی بعض وقت دوشونه‌میورم!

...

شعر .. هانی اوبرقاچ یوز ا فاعلات ومفاعیل

وفعول ا دن .. هانی اوبر خیلی قافیهٔ صـافیه‌دن
ترکب وتشکل ایدرك برچوق زحمتلر .. مشقتلرله
میدانه چیقـان شعر — آه ! اویله شعرلری بن پك
سورم.. — هانی‌او آهنك سلاستی نیاغارا شلاله‌سنه
ایراث درنك‌ایدن .. هانی‌اوشعشعهٔ علویت‌وعظمتی
هند شرقی کونشنی مغبر وداتنك ایلین شعر — آه !
بویله شعرلره بن حیران اولورم .. — هیچ بوشعر
بر « ناقصة العقل »ك توصیف آن وشانی یولنده
هدر ایدلمك لایقمیدر ؟!..

برشعر هیچ نصل کوزل اوله‌بیلیرکه برمعشوقه
وجدانه — ایسترسه اوبر آلهة الخیـال‌اولسون ! —
استمدادکارانه خطابلرله آلوده‌در ؟. برشعر هیچ
نصل بکنیله بیلیرکه بر پرستیدهٔ جانه — ایسترسه اوبر
معبودة الجمال اولسون ! — عاشقانه ونیـاز مندانه
ندالرله ملمعدر ؟ . نه روادرکه اوسلك مرواریدِ
صنعت برملکهٔ حسن وبهانك تزیین سرتاج غروری
ایچون تلف ایدلسون؟. نه‌لایقدرکه اوکالهٔ گرانبهای

معرفت بر محرکهٔ سودانك زير پای استغناسنه آتيله‌رق شرف وحيثيتی اخلال اولنسون ؟!..

ای حقايق جويان بدايع قدرت ! .. سز بنم بو قباحتمی بلكه خوش كوريرسكز . لكن زلّه‌دا ای تصوير ايتديكندن طولايی « اويله آچيق صاچيق اشكال خياليه اوزرنده اثبات هنره قالقشمق مصورلكك ناموسنی شكست .. صنعتك قدر ومنزلتنی پست ايلمكدر » مؤاخذه‌سيله اميكل — آثر ای توبيخ ايدن صنعت شناسك ! وارث حس رقيق .. خيرالخلف حسن تميزی اولان « داهی » لره عفو قصور ايتديرمك مشكلدر !!.

انلره ديه بيليرمی‌يم كه : صنعتك مقصدی كوزللكدر . كوزللك ايسه برشيئه منحصر دكلدر . شكله عائد اولان مشرب اختلافی طبيعتده‌كی .. صنعتده‌كی ماهيت حسن مجردی بوزه‌مز . سز فورطنه‌لر .. آتشلر .. قانلر ايچنده عظمتيله

طوغان كونشه مفتونسكز . بن ظلمتلر .. سكونتلر ايچنده ضعيف ضعيف پارلايان هلال سحره عاشقم !. سز آرسلان آوينه چيقمش قهرمانلرك رستمانه وخونريزانه حركات ومبارزاتنى عرض ايدن برتصويردن خوشلانيرسكز. بن بنات اندك سالك يشيلكلر ايچنده .. چيچكلر آره‌سنده كلبك طوتمق ايچون ناز پروانه قوشوشدقلرينى كوسترن برلوحه‌دن متلذذ اولورم ! . .

...

اوت !. سز طوفانلر .. قيامتلر ايچنده ظهور ايدن دهشتلى ييلديرم آوازه‌لرينه ميالسكز . بن صوك بهار روزكارلرينك — زمينى خزان ياپراقلريله اورتولمش — تنها آغاجلقلر آره‌سندن كچركن چيقارديغى حزين ايكلتيلردن ذوقياب اولورم ! . سز فردوسينك اشعار رستخيز آهنك قهرمانفريبنى تقدير ايدرسكز . بن حافظك نغمات دلپذير عاشقانه‌سنى ترجيح ايلرم ! .. حاصلى سز [ژوپيتر] ك

هیکل معظمنی بکنیرسکز . بن اونوزاك استاتوسنه حیران اولورم !. .

...

بر آز دها جسارت آله‌رق انلره دیه بیلیر- می‌یم‌که : سز معالی پسندلر بنم خوشلاندیغم نفایس اشیایی تحقیر ایتدیککز حالده بن سزك بکندیککز بدایع آثاری‌ده تقدیر ایدرم . لکن صنعتدن .. طبیعتدن وبناءً علیه هردرلو کوزللکدن محروم اولان قبا تقلیدیولنده‌کی کورلتیلره قارالتیلره خاطر ایچون دخی اولسه – کوشدار اعتبار .. نظر انداز التفات اوله‌مم .

...

بر آزدها ایلری یه کیده‌رك انلره دیه بیلیرمی‌یم‌که : عمدهٔ بدایع اولان صنایع نفیسه‌نك واصل اولدیغی کمالات بتون او «ناقصة العقل» لرك سائقهٔ حسیّات وبدرقهٔ الهاماتیله وجود بولمامشمی ؟ . . زیر زمینده‌کی مغاره‌لردن چیقاریلوب معموره‌لرك سینه‌لرنده‌کی مکلف سرایلره اقامه اولنان آثار عتیقهٔ هیکلتراشینك اك مستثنالری او اوزون

صاچلرك لطافت اندام‌لرینی عرض ایتمیورمی ؟ .
اعصار قدیمه استادان تصویرینك موزه‌دن موزه‌یه
انتقال ایدن .. خزینه‌دن خزینه‌یه کچن الك قیمتدار
مصنوعات کاملك هنرلری ینه او اوزون صاچلرك
حسن وملاحت سیمالرینی کوسترمیورمی ؟..

ای مشکل‌پسندان هنر ومعرفت !.. لطفاً براز
تأمل ایدیکز : سزلرك قرین لحاظهٔ قبولکز
اوله‌مدیغی ایچون بونجه استادان حك ونحتك
هیاکل دلفریب صنعتی قیریلوب ییقلسون .. بونجه
مهرهٔ نقش وتصویرك الواح نظرربای مهارتی ..
بونجه هنروران موسیقینك مضابط نغمات روح
استیناسی .. بونجه معرفتپروران بلاغتك مجامیع
اشعار صمیمیه‌سی یرتیلوب یاقلسون می ؟. اوحالده
زیر وزبر اوله‌جق اصول حکمت بدایعك تجدیداً
تأسیسنه هانکیکز همت بیوره‌جق‌سکز ؟..

عفو بیوریکز براز دها سویلیه‌جکم : (آلفرد
دوموسه) نی خبر آلمش سکزده بکنیورسکز .

[شوپن] ی ده ایشتسه‌کز مطلقا تقدیر بیورر سکز.
البته نامی ایشتمش اوله‌جغکز [رافائل] ی ده شبهه‌سز مسلّم طوتارسکز. لکن قاعدهٔ حکمتکزی محافظةً بونلری ده بکنمه‌ملیسکز. زیرا بونلرده‌کی لطائف حسیه وظرافت تبلیغ وترجمه‌ده انجق طبیعتك کاه رنکی اوچمش برشکوفهٔ ربیعینك یاپراقلری آره‌سنده.. کاه پارلاقلغی سونمش برنجم سحرینك رنك اغبراری آلتنده واکثریا — ماهیت قلبیه‌لری برمعمای انحلال ناپذیر اولان — « ناقصة العقل » لرك برتبسمنده.. برنکاهنده کیزلدیکی عشق علوی‌یه انجذابلرینك فیض تأثیریله وجود بولمشدر!

آه! سزلر.. سزلر.. دنیاده سزلردن بشقه بتون انسانلری وبلکه عموم ذیروحی حیران تجلیسی ایدن حس حاکم عشق وسوداىی ده استخفاف وتحقیر ایدرسکز. اویله ایسه صنعت سوداسندن‌ده فارغ اولکز.. اویله ایسه « بدایع » جلیکدن‌ده ال چککز. زیرا صنعت [کوپیدون] ایله توأم

یارادلمش .. ایکیسی‌ده بر والده‌نك سودینی اممش .. ایکیسی ده بر آغوش محبتده پرورده اولمشدر . صانکه بونلر بر باکرهٔ ملاحتك ایکی پستانیدر!.

لکن سزلر بویله خرافات آمیز مجـازلره .. استعاره‌لره اهمیت ویرمیسکز ؟. اویله ایسـه بن سزه بشـقه درلوسنی سویلرم . بودرلوسنی بندن اول بشـقه‌لری‌ده سویلمش اوله‌جغی جهتله بلکه اوقدر چرکین کورونمز !.. سزه دیرم‌که : عشق.. اوقوهٔ غالبه . . اوحس اراده سـوز بر غریب سودادرکه بیکارجه قهرمانلرك . . جهـانکیرلرك میدان هیجاده سیف وسنان جنك وپرخاشـلرینه مدار جولان اولدیغی کبی بیکلرجه فحول ادب واسـاتذهٔ صنعتك بزم معرفتده خامهٔ سحرآفرین بلاغتنه . . کلك پوستین مهـارتنه . . قلم آهنین صنعتنه‌ده رهبر حرکت اولمشدر!

بلبل

بو کون طویدم : ظهورین باغده اعلام ایدر بلبل
صفاجویانه عرض مژدهٔ ایام ایدر بلبل
بهارك ذوق وشوق اسبابنی اتمام ایدر بلبل
نوای دلکشیله هر کسی خوشکام ایدر بلبل
نیچون اما بنی ملهوف بی آرام ایدر بلبل؟

ملال انکیز برحالت ویرر وجدانه اوتدکجه
بکا آه ایتدیرر حسرتله اول دیوانه اوتدکجه
اولور شوق آور آشوب سودا جانه اوتدکجه
دمنده سیر ایدك تاثیری . . احرارانه اوتدکجه
دل آواره‌یی خواهشکذار دام ایدر بلبل !

مرامی عشقنك آثارینی اخفامیدر بیلمم
اسیر بخت بی‌رنك اولدیغن ایمامیدر بیلمم
خیالنده طوران یا بر رخ لیلامیدر بیلمم
هوسکار کدورت .. طالب سودامیدر بیلمم
سحردن خوشلانیر میل ظلام شام ایدر بلبل.

کیمه راجع بیلنمز کوکلی مشحون محبتدر
غریب وزاردر .. شب زنده‌دار هجر وحسرتدر
تغنیسی حزیندر چونکه مصروف شکایتدر
بیلیر بوباغده فریاده رخصتده موقتدر
تهالکله آنکچون ناله‌یه اقدام ایدر بلبل .

نه‌دم آرامکاهم اولسه درد هجر ایله طاغلر
صولر وادیده سوء بختمه آغلار کبی چاغلار
پیاپی کوکلم آه ایلر .. دمادم کوزلرم آغلار
اولور رقت پذیر آوازی برطور حزین باغلار
بنمچون سودیکمدن صانکه استرحام ایدر بلبل.

سمادن خاکه اینمش برالهی لحن طائردر
یشیللکلرده پیدادر .. قراکلقلرده سائردر
کوزل برشعر ناطقدر اوکویا روحه دائردر
که هر معنای مستورنده برچوق نکته ظاهردر
بومعنالردر آنلر کیم بکا الهام ایدر بلبل !

استنبه فی ۸ نیسان سنه ۱۳۰۲

كل - بلبل

خيـالات شرقيه اربابنجـه وبالخصوص بزلره كوره « كل » دينجه « بلبل » و « بلبل » دن بحث ايدنجه « كل » بالطبع خاطره كلن شيلردندر .

توصيفات طبيعته متعلق اشعارمزده اك چوق تصادف اولنان تصـورات كل ايله بلبـله متعلقدر دينيله‌بيلير . عوام لسـاننده دوران ايدن تشبيهات واستعاراتكده اك مهمی كل ايله بلبله عائددر . مثلا هر بر صبيهٔ پاكيزه صفت عينی بر كلدر . چيتر پيتر سويلمكه باشلايجه بر بلبل اولور . صاريشين بر دختر نورسيده صاری بر كله بكزه‌ديلير. بو نازنين بالفرض بر شعر كتابی آچوب‌ده جهراً اوقومق لازم كلسه « بلبللر كبی شاقيور ! » دينمزمی ؟

لكن اشعارمزده بلبل كله عاشق . . كل ايسه عاشق بيچاره‌سنه جفايی اعتياد ايتمش بريار ناموافق اولمق اوزره كوسترلمك معتاددر .

حيواناتده همنوعنك غيری‌يه تعشق ايده‌جك مخلوق اوله‌ميـه‌جغنی ملاحظـه ايدنلر بو يولده‌كی

تصورلری رد ایله اودرلو اشعاری دوچار تزییف ایدرلر . طبعمك شعردن نفرت ایتمك ایسته‌دیکی برزمانده احتمال که بن‌ده اوفکره اشتراك ایتمشمدر . ایتدمسه « خطا ایتمشم ! » دیرم . زیرا برکره هر شعرده حقیقته مطابقت نیچون آرانسون ؟ شعر خیالات ایله قائمدر . خیال ایله حقیقت هر زمان برلشه بیلیرمی ؟ .. حکمت وحقیقت بیان ایدر منظومات‌ك‌ده وجودی منکر دکلدر . لکن بنم فکرمجه بونلر هر درلو کفتار وآثار بشرك فوقنده اولمقله برابر شعر صاییله‌مزلر . تعبیر دیکرله شعر حقیقت مرتبه‌سنه هروقت یتشه‌مز . آنجق شعریت دائره‌سندن خارجه چیقمامقله‌ده پك بختیاردر !

حقیقت فائده‌لیدر .. متیندر . شعرك مدار منفردی اولان خیال ایسه بی‌فائده اولسه بیله اکثریت ایچون پك دلنشین کلیر . اویله اولمسه‌یدی دنیاده شعر وجود بولمز وحتی خلقت عالمدنبری شعرك حکم سورمدیکی بر زمان ومکان کوسترمك قابل اولوردی .

ثانیاً بلبل که دکلسه بیله بهاره .. بهارده

دکاسه سحره .. سحرده دکاسه مهتابه .. اکاده دکاسه البته محاسن اشیادن برشیئه عاشقدر ! هله بن بلبلده اولمدیغم حالده بونلرك هپسنه بردن مفتونم ! ...

برچیچك منشأ عشق اولسون دیه‌لم .. فقط محرك سودادریا! .. برچیچکده بیله بوخاصهٔ تحریك بولنمجه بهار کبی .. سحر کبی .. مهتاب کبی .. طلوع وغروب کبی بدایع طبیعتده ارواح اوزرینه تأثیرات — دوشونلملی که — دها نه‌قدر چوق عظیم اولمق لازم کلیر ! ..

بلبللرك — موسم نامیه‌نك حلولیله — آغاجلرك قدیدلکدن قورتیله‌رق لباس حیاتلری اولان یشیللکلره تماميله بوروندکاری زمان فریاده باشلا- ملرینه وبوسم صیفك شدتلی صیجاقلری یتشوبده بهارك طراوتی زواله یوز طوتدیغی هنکامده ایسه ترنمات شائقانه‌لرینه نهایت ویرملرینه باقنجه بومبارك مخلوقك بهار دایسی اولدیغنه حکم ایتمك ایسترم . هم کوزل هم‌ده رایحه‌دار چیچکلر ایچنده بهاره الك تیز یتیشن‌ده کلدر .

معلومدرکه کلك پنبه‌سی . . قرمزیسی . . صاریسی . . بیاضی . . موری . . سیاهه مائلی . . حتی یشیلی بیله اولدیغی کبی هرنوعکده ینه‌درلوسی واردر . فقط — مشرب بویا — نجبه هپسنك کوزلی پنبه‌سیدر .

اوت ! اونازنین شکوفهٔ بهاری اوقدر کوزلدرکه [کوزل !] لفظی آنده‌کی لطافتی افاده‌یه کفایت ایتمز . اونه‌رسم مطبوع . . اونه‌رنك دلپذیر . . اونه انفس نفحهٔ جانپرور . . اونه‌نازك هیئت خوشنما . . اونه وضع کبارانه واصیلانه . . باخصوص اونه‌طور وادای استغنا کارانه‌در ! . . دها غنچه حالنده درلی طوپلو ایکن بر درلو کوزلدر : کویا طور وهیئت نسوانیتی هنوز اکتساب ایده‌مامش شفق چهره‌لی بر پریزادهٔ معصوم الحالدر ! نیم کشایشه میل ایدنجه لطافتی دها بشقه لشیر . صانکه عالم صباوت ملکانه‌دن عالم عصمت دخترانه‌یه انتقالده متردد اولان بر فرشته سیمای نازنده اندامدر ! بتون بتون آچیلوب صاچیلنجه آرتق کوزللرك کوزلی دینمکه لایق بر حسن وآنه قرین اولور :

ظن اولنور که کمال جاذبه .. رنك حيا .. طور عصمت .. احتياط اديبانه .. ادای ظرافتجويانه .. غنج ودلال نازکانه کبی دايهٔ طبيعتك هرقزه تعليم ايتديکی شرائط حسن وعفتی جامع يتشمش بر نازنين جان آشوبدر ! ..

کلك وريقه‌لری اوقدر چوق ايکن حائز فيض ربانی اولان قدرت ناميه آثاری اودرجه متناسب وضع وجمع ايتمش واووريقه‌لرك قويولقدن آچيقلغه کيدن رنکارينی اودرجه ممتزج و آهنکدار دوشور-مشدرکه انسان ساعتلرجه نظر ايتسه حيراناقدن کنديسنی آله‌مز .

کلك کنديسی فوق‌العاده لطيف اولديغی کبی يشيل ياپراقلرينك شکل ولونی‌ده هرياپراقدن کوزلدر وحتی داللری اوزرنده‌کی اوديکنلر بيله کنديسنه زياده‌سيله ياقيشير !

انواع ازهاراچنده [قامليا] ده واقعا کوزلدر. لکن قيشين الك‌مکلف [توالت] لر اچنده عرض شعشعهٔ جمال ايدن [قارناوال] کوزللری کبی بارد بر موسمده ظهور ايدن [قامليا] درجه‌سندن

زیاده کوزل ، یعنی کله نسبتله بر محبوبهٔ جاذبه‌دار یاننده — برمصور ماهرك انموذج حسن بی‌قصور اولمق اوزره رسم ایتدیکی — تصویر کوزلنه بدل اولدیغی وبرده کلده‌کی رایحهٔ نفیسه‌دن محروم بولندیغی ایچون اکثر مزاجه کوره سویملیلکدن مهجوردر .

* * *

ایشته کل اودرجه لطیف اولدیغیچون شاعرلر بهارك لطافت عمومیه‌سنی انکله خلاصه ایتدکلری کبی بلبل بهاری آلقشلامقده هر قوشدن ایلری بولندیغیچون انی ده عشق پرورلکده سائر طیور نغمکاره تقدیم ایدرك اوحسن مشخصه بوعشق مجسمی مقابل طوتارلر وایکیسندن‌ده چوقجه بحث ایدرلر .

بوندن بشقه کل — بلبل لفظلری بزم لسان شعرمزجه منفرداً ایراد اولنمق ایچون نه‌قدر اویغون ایسه مجتمعاً ایراد اولنمق ایچون‌ده اوقدر موافقدرکه بوده ازهار وطیوردن بحث اولنمق لازم کلنجه هر چیچکی کل هر قوشی بلبل

امیله ذکره سبب اولان شیلردندر. بوندن طولایی
کل — بلبل) دن بحث ایدن شرق شاعرلرینی تقبیح
یده‌مدیکم کبی کندمده بونلره دائر تصوراتدن
چه‌مم .

قدرت صانعه‌نك بوایکی بدیعه‌سنی پك سودیکم
کبی بونلری جامع سوزلرده — مناسبتلی وکوزل
ولدقجه — نه‌قدر چوق اولسه طرفدارلقدن
فارغ اوله‌مم . انك ایچوندرکه :

نه کوزل منظره نه خوش الحان :
اکا دلبسته‌یم بوکا حیران !
— لفظ پرخنده معنیٔ کریان —
وارسه بونلر دیمك بدیع وبیان ..
هم کلی .. هم هزاری پك سورم !

دیمش ایدم .

کچن کون فهیمك دیوانی مطالعه ایدرکن :

بویله کویا لبکی ای یوزی کل ملمی ایدر ؟
فیض کیفیت مل غنچه‌یی بلبلمی ایدر ؟ »

مطالعنه تصادف ایتدم .. او قدر خوشـمه کیتدی
واونشـئه ایله خیـالم او قدر رنك رنك انبسـا
اولدی که ایچنده بولندیغم ملال آباد خزانی اونوده رق
کندمی بر بهارستان صفانك الك خرم .. الك لطیف
چیچکلرندن نفحه چین اولدیغم حالده اطراف کهساردن
خروشا خروش کلن ترنمات شوق انکیز طیوری
استماع ایله شادکام بولمغه باشلادم !..

*
* *

وقتیـله فوت اولمش برقز چوجوق حقنـد
سویله دیکم مرثیه دن :

بلبل ناطقه‌ك نه‌دن صوصدی ..
صولدیمی آه غنچهٔ دهنك ؟!.

بیتنده کی تصوری بعض ذوات پك بکنمشلردی
دیکر بر نشیده مده کی :

فمی بکزر دم کفتارنده
کل طوتان بلبله منقارنده .

مطلعنی ده بن کندم سور ایدم . لکن فهیمك

اوسوزی بکا بونلرك ایکیسندنده پك چوق کوزل کلدیکی کبی ینه بویولده‌کی :

نرده کورسه‌م شکفته برغنچه
عکس رنك تبسمك صانیرم .
نرده طویسه‌م هزار ناله‌سنی
سن سبب سین صانیرده قسقانیرم !

ویاخود :

نرده برنوشکفته کل کورسه‌م
ساحرانه تبسمك صانیرم .
نرده بلبل ترانه‌سی طویسه‌م
عاشقانه تکلمك صانیرم .

قطعه‌لرمك حاوی اولدیغی خیاللرده فائق کوروندی .

واقعا بونلرده‌کی تصورلر متحد دکلدر اما مستند اولدقلری تشبیه واستعاره‌که .. بلبله عائد اولدیغندن هپسی‌ده برجنسدن عد اولنور . بویله برجنسدن اولان سوزلرده کرك فکراً وحساً وکرك لفظاً نزاکت ولطافت هانکیسنده دها زیاده ایسه طبیعیدرکه اودها زیاده سویلیر .

فهیم [فم] کلمه‌سنه [لب] لفظنی ترجیح ایله
شعرنده بونی قوللانمش . بن [لب] دن قطع
نظرله شعرمده [فم] دیمشم . سوزلرمزی وجدانی
اوله‌رق موازنه‌ده بوراسی‌ده نظر دقتمی جلب
ایتدی . بونقطه‌ده فهیمك ترجیحنی طوغری
بولدم . چونکه [لب] اوته‌کینه نسبةً هم دها
زیاده مأنوس .. همده دها زیاده شاعرانه‌در .
بویله رنکین تصورلر ایچنده ـ نثری ـ صاپیله‌جق
لغتلر ممکن اولدیغی قدر آز بولنملیدر . نظم ونثرك
ایکیسنده‌ده تجربه‌سی اولانلر بوحقیقتی تسلیم ایدرلر .

۱۲ ایلول سنه ۱۳۰٤

شوقی یوق !

کل حزین .. سنبل پریشان .. باغزارك شوقی یوق..
دردناك اولمش هزار نغمه‌کارك شوقی یوق..
بشقه بر حالتله چاغلار جویبارك شوقی یوق..
آه ایدوب ایکلر نسیم بیقرارك شوقی یوق..

کلدی اما نیله‌یم سنسز بهارك شوقی یوق !

فرقی یوقدر کریه‌دن روی چمنده ژاله‌نك .
خون حسرتله طولار جام صفاسی لاله‌نك .
مه بیله غیرتله آغوشنده آغلار هاله‌نك !
کوکمه تأثیری اولمز آتش سیاله‌نك ..

کلدی اما نیله‌یم سنسز بهارك شوقی یوق !

روحه وبردکجه پیام حسرتك هر بر سحاب ..
جبهه کلدکجه تماشای افقدن پیچ وتاب ..
اهتزاز ایلر چمن .. اظهار ایدر بیك اضطراب :
هم طبیعت منفعل شجر کاه .. هم کوکلم خراب ...

کلدی اما نیله‌یم سنسز بهارك شوقی یوق !

...

بر قطعه

سحاب تیره‌ده کیزلی ملك کبی ینه دون
او ماهپاره‌یی کوردم سیاهه مستغرق .
سیه نقاب ایله مستور ایکن سیه چشمی
ایدردی کوکلی برق نکاهه مستغرق !

دمدرکه کوکل یار دلاراسنی ایستر ..
مجنوندر او بیچاره‌ده لیلاسنی ایستر !
کل رخلرینك ذوق تماشاسنی ایستر ..
مجنوندر او بیچاره‌ده لیلاسنی ایستر !

بر آفت طنازك اولوب حسننه مائل
اولمقده ملاقاتنه جویای وسائل .
بیهوده‌می صحرای ملامتده کزر دل ؟..
مجنوندر او بیچاره‌ده لیلاسنی ایستر !

وقتا که او وحشی دردلر حزن ایله چاغلار
برسس ویرر اطرافنه ایکلر کبی طاغلر

آواره كوكلده قاتيلوب انلره آغلار :

مجنوندر او بیچاره‌ده ليلاسنى ايستر!

« حريفان باده‌ها خوردند ورفتند »

« تهى خمخانها كردند ورفتند »

مآل كنوئ بيت : « متقدمين بلغا وبونلردن بالخاصه شعر سويله‌ين فصحا جهان معناده نه‌قدر لطيف ودلپسند مضمونلر .. نه قدر ظريف وخوش ادا نكته‌لر وار ايسه بونلرى بادۀ تلخ و شيرين وعرق آتشين كبى اقداح حسن تعبير وبيانه قويديلر نوش ايتديلر . سرمستانه وبذله كويانه سويلنديلر كيتديلر . قدحلر .. صراحيلر .. سبولر .. حتى شراب فيچيلرى .. راقى حصيرليلرى بوش قالدى . صكره كلان شاعرلردن تهى ساغرلرده بر جرعه بوله‌بيلانلر بختيار اولدى . بو جرعه‌لرى‌ده بوله‌ميان متأخرين ساده‌جه قره قولاق صويى ايله وبوكاده ظفرياب اوله‌ميانلر كوزتپه .. چاملیجه صولريله تكيف وتظرفه

قالقشدیلر .. لکن بیهوده تکلفه دوشدیلر! » دیمك اوله‌جق .

دیگر بر روایت مشهوره‌یه گوره ایسه شعر بر سمیز قرمان قیونی ایمش . باقیه قدر متقدمین شعرا بو سمیز .. بویاغلی قیوندن بر اهمیتلی پارچه‌یی یاقه‌لیوب خوره کچیرمش . باقیدن صکره کلان بر قاچ شاعرده قویونك قویروغیله کچینمشلر . دها صکره کلانلرده اشکمبه‌دن بشقه‌بر شی قالمامش !

بوفقره مشهوردر . حتی شیخ غالب مرحومك « حسن وعشق » ی یازمق ایستدیکی وقت گویا کندیسنی امتحانه چکن بعض مشکلپسندان زمانه قارشی درمیان ایتدیکی :

« ازجمله تجدد حوادث »
« مضمون نوه دکلمی باعث ؟ »

برهانی اوفقره‌نك جواب تهکمیسیدر .

فی‌الحقیقه شاعریتدن مرام مناسبتلی مناسبتسز جناسلی سوزلر سویلمکدن .. گل ومل .. کاکل وسنبل دائرهٔ محدوده‌سی ایچنده دوران ایتمك اوزره چکیلیر

چکلمز تشبیهلر یاپمقدن و برده سوزی عجمانه وعجمیانه اغراقانه بوغمقدن عبارت ایسه فضیلتی متقدمینه ارجاع ایله متأخرینك عفولرینی دیله مکدن بشقه یاپه جق برشی قالمز .

انجق بوکونکی کونده پك اعلا اکلاشلدی که شعر دیدیکمز او نقش علوی خلقتده ـ طبیعتده ـ کوکده ـ یرده نه قدر بدایع ومحاسن.. نه قدر حکم وحقایق وارسه جمله‌سنه شامل بر صنعتدر وبناءً علیه بوکونکی کونده ینه پك رعنا معلوم اولدی که شاعریت جهان معنویاتده ـ عالم مادیاتده غریب و حزین.. فریح ودلنشین.. ظریف وملون.. الطیف واحسن نه حس اولنور .. نه کوریلورسه بونلری لسان آشنای ادب اولان عامهٔ عالمیانه بر طرز نزاهت پرورانه ایله عرض وتبلیغه مقتدر اولمقدن عبارتدر . مادامکه معنویات ومادیات عالملرینك شئون وفنونی .. مآثر و مناظری .. بجایع وبدایعی غیر منقطع .. دائمی التجدد و الحاصل لایتناهیدر. شعرا ایچون هیچ برحالده حد تصورینه.. شاعریت

ایچـون هیچ بر زمانده عجز وافتقار ملاحظه‌سنه محل قالمز .

قدمای سـخنپروران . . نکته پردازان اقادم زمان تجنیسـات و تشبیهات محـدوده ومبالغـات واغراقات معهوده‌لرندن کنایه‌اولان شرابی اخلافه برجرعه براقینجه‌یه قدر نوش ایتمشلر ویانی‌صره او سمیز . . اویاغلی قویونی‌ده کباب ایدرک تناول بیورمشلر ایسه عافیتلر اولسون ! البته جناب عوالم آفرین فکر و معنی متأخرین ادبای‌ده آب و دانه‌سز براقمز . اما بونلر شرب و اکل ایچـون کهنه شراب ایله نفیس کباب بوله‌میه‌جقلرمش . قدما پسـندانه بر تشبیهه کوره کندی یورکارینك خونیله اولسـون تسکین عطش . . کندی جکرلرینك کبابیله اولسون دفع جوع ایده‌بیلیرلریا !..

شو صره‌ده صفوت غریبك . . اوشاعرالهینك ترنم اولندیغی وقت کوزلرمی بی‌اختیار کریان . . جکرمی بی‌اختیار سوزان ایدن شو نغمهٔ خدا پسندانه‌سنی تخطر ایتدیکم ایچون تکرارندن کچه‌میه‌جکم :

. « کوزمکه قانه بویاندی شرابی نیلیه‌یم »
« جکرکه اودلره یاندی کبابی نیلیه‌یم ! »

ایشته حقیقت شعر بو درلو آب سرشك ایله آمیخته .. ایشته شعر حقیقت بودرلو آتش فؤاد ایله افروخته اولان سانحات عشق پروزانه‌یه اطلاق اولنملیدر .

هرقلبه صفا ویرن بدایع
یاربی سکا دکلمی راجع !

بردن بره صدد دکشدی .. نتیجه مقدمه‌یه موافق دوشمدی ایسه عفو بیورلسون . بن مقتضای حاله کوره سوزی برنده کسمك ایستدم .. صولت الهامه تابع اولان مزمار کلك چالاك ایسه بو مقامده قرار ویردی ! .

اسکی برشی

جانی عاشق فدا ایلرسه‌ده جانانه
عاشقك جانانی باقمز اضطراب جانه .

جان فداسندن چکنمك دوشمز اما عاشقه
عاشق اولدیرمکمیدر یارك موافق شانـنه؟

بادهٔ نوشینده بوقدر نشوهٔ صهبای تلخ..
ذوق وصل‌یار دکمز لذت هجرانـنه!

رغبت ایتمزلر حقیقت پروران عاشقان
دردعشقك اولسه‌لر واقف بیله درمانـنه.

حظ ایدر — عادت بودر — باقدقجه جانان عاشقك
قلب نالان.. آه سوزان.. دیدهٔ کریانـنه!

عاشق یك نشئه‌یم.. هجرو وصال یار ایله
نقص کلمز کوکلمك آلام بی پایانـنه.

برغزل

همواره کلفشان لبی معذور خنده‌در..
برغنچه‌در شکفته اومجبور خنده‌در.

بیتابدر نکاهی‌که مخمور نشوه‌در..
پرتابدر دهانی‌که مسرور خنده‌در.

ولمز كدر پذير غبار تأثرات..
رأت حسنی كل كبی مستورخنده‌در!

لبرك تازه‌در اومل آلوده لعل ناب..
كولدكجه كندی كندينه مخمور خنده‌در.

قيلمش جوانبن طرب آباد انشراح..
كاشن كبی كولر يوزی معمور خنده‌در.

ايلر تبسمنده تجسم غرور عشق..
آندن كليركه لبلری مغرور خنده‌در!

دندانلری بيانسه‌ده منظومهٔ لاٰل
وصف لبنده جملهٔ منثور خنده‌در.

احيا ايدر كولشلری پژمرده كوكلی..
ديمزمی حسن پاكنه مأجور خنده‌در؟.

لبلر كولر .. جمال كولر .. ديده‌لر كولر:
آغوش حسنه طوغمش اوبرهور خنده‌در.

فرمانبر طبيعت اولور .. شاداولوب كولر
حسن جهانمطاعی‌كه مأمور خنده‌در.

کلخندهٔ جمال شفق پاکزادهسی..
دیدار زهره عاشقی پرنورخندهدر.

۲ حزیران سنه ۱۳۱۱

کوزلم !

نەدر بوجور وتغافل زمان زمان کوزلم ؟
قاچنجیدر بواذیتلی امتحان کوزلم ؟
توکندی صبر وتحمل.. اوزولدی جان کوزلم .
بوناز ایسه یتشیر آرتق الامان کوزلم !

بتون کون اشك تأثرله کوزلرم طولسون..
بهار شوق وامیدم بتون بتون صولسون..
الیالابد بکا بویله حیات زهر اولسون
سکا خلوصمه کلدیسه برزیان کوزلم !

حیات بنده مجرد سنکله قائمدر..
نشاط ولذت وشوقم سنکله دائمدر..

سن اولمسه‌ك نظرمده كونشده مظلمدر :
سوزك حقيقتى ايشته بودر ايناڭ كوزلم !

غمكله منعدم اولدى تصرفم اوزمه ..
سنى تفكر ايله اويقو كيرميور كوزمه .
ايناڭمق ايسته‌ميورسه‌ك اكر بنم سوزمه
بوكا شهادت ايدر كوكده اختران كوزلم .

نصيب يوقمى بكا بعدما خطابكدن ؟
سس آلمايمى دها نغمهٔ ربابكدن ؟
توحش ايليورم حال احتجابكدن ...
سن آكلا .. بن ايده‌مم حسمى بيان كوزلم .

بو انفعاله بجا نابجا نهايت وير ..
بنه شكايته .. شكره .. نيازه رخصت وير !
اعاده ايليه‌يم نشئه‌مى جسارت وير ..
نظردن ايلمه ديدارڭى نهان كوزلم !

قصورم آكلامدم چونكه ايتمدك مسئول ..
اولوردى معذرتم بالكده قرين قبول .

سنك سكوتكه قارشى بنم ملول ملول
يتشميورمى سكا ايتديكم فغان كوزلم؟

نه حال ايسه بنى عفو ايتده شرمسار ايله..
كوچك دوشورملك ايله بارى اخذ ثار ايله..
دخيل مرحمتم وجهك آشكار ايله..
بوشيوه‌در سكا شايان اولان همان كوزلم!

بحران سودا [*]

روحم ينه اضطراب ايچنده..
فكرم ينه كشمكشده نالان.
برهمزده.. پيچ وتاب ايچنده
مأيوس ومكدرم.. پريشان!
فريادمى ضبطه قدرتم يوق..
فرياد ايده‌جكده طاقتم يوق!

---

[*] برحكايه ايچون يازلمشدر.

شعرم بکا سن مددرسان اول ..
اظهار قیل آه جانکدازم !
آهم کبی آتشین بیان اول ..
فاش ایتمه فقط جهانه رازم .
بی لفظ نوای نی مثالی
تهییج ایله آغلات اهل حالی !

اول کاغده قطره قطره ریزان
مانند سرشك آتشینم ..
اوی حالمه سن ده دوش پریشان
کوستر بکا هیئت حزینم !
فکرم بکا یار اولورمی هیهات !..
سن مرحمت ایله ای سنوحات !

وصلت نه‌ایدی؟.. نه‌در بوهجران ؟
سودا .. اوزبانهٔ جکرکاه
اشعال ایدییور باشمده نیران:
بیتم غلیانده متصل آه !
موت ایرسه‌ده بیتسه باری هجران ..
محو اولسه تنم ده سونسه نیران .

بیتمز بنم اضطراب حالم
اولسه‌مده بن عدمده پنهان ..
روحم براقیرمی آه! اوظالم ..
اول آفت .. اویارجان .. اوشیطان ؟.
شیطانمی دیدم؟.. نعوذ بالله ..
شیطان سویلیرمی ؟.. سودم ایواه !

شیطانسه‌ده جوردن کوزلدر
اول شعله نهاد نورپیکر .
رشك آور ساغر اجلدر
لعلنده نهفته موت احمر !
صهبای وصالی زهر قاتل ..
زهرابهٔ هجری نشوهٔ دل !

فرقت دمی‌بی مدار قالدم ..
وصلت سبب جنونم اولدی .
لعلندن اوبوسه‌لرکه آلدم
آتشفکن درونم اولدی .
بیلمم بوبلا نصل بلادر ؟..
سودا .. اونه درلو ابتلادر ؟ .

و پژمرده — ۱۰۹ ع

برغچهٔ آتشین بیداد
طوتمش یورکم .. براقیور آه !
تضییق ایدییور طویارسه فریاد ..
تخلیصمه چاره یوقمی الله !
چکدم بن آنك محبتندن ..
زهر اولدی حیاتم الفتندن !

شیطان ! سنی ایستمم چکل کیت !..
مقبول دکل بکا غرامك .
ناز ایلیه‌جك زمان دکل کیت !..
کوستر باقه‌یم نصل خرامك .
دور اول شورادن .. همان چکل کیت !.
قوودم سنی بندن اخذ ثار ایت .

§

§

برخندهٔ زهر کین لبنده ..
رخسارهٔ عشوه‌سی شفق پوش .
انکشتی کنار غبغبنده ..
مقهورینه برنظرله خاموش .

بردنبره آه چیقدی کیتدی
ای کریه!.. یتش مجال بیتدی !

۱۳۰۰ ۷ تشرین ثانی سنه

آثار ادبیه‌دن بر طاقمی اصحابنك ارح
اوهامندن شیخ فرتوت اوله‌رق طوغار . غرائ
خلقتدن معدود اولان بو بختسزلر عالم شهود
شعشعهٔ نهارندن بهره‌یاب نور تعین اوله‌مقسزی
ظلام شام کمنامی‌یه همان انتقال ایدرلر .

اربابنك مشیمهٔ حسن طبیعتلرندن جوا
پرتوان اوله‌رق صباحت افزای طلوع اولان دیك
بر طاقم آثار ادبیه ایسه او بختیارلردرکه — بنا
جنات عالیات کبی — حسن وبهای جاویدانیلری
ارمزار جهان معرفته الی‌الابد پرتو نثار جما
کمال اولورلر .

اثر واردرکه دورهٔ عمری صاحبنک زوال وجودیله برابر ختام بولور. ینه اثر واردرکه حیات حقیقیه‌سی صاحبنک فوتیله باشلار.

۞

اثر واردرکه مدح وستایش کورمکله برابر قدری دائما تنزلده‌در. ینه اثر واردرکه ذم وتزییفه اوغرامقله برابر اعتباری دمبدم تزاید ایدر. اعتبار ایسه بر اثرك کثرت انتشاریله دکل.. اذهان ارباب عرفان ووجدانده حاصل ایتدیکی حسن تأثیرك استقراریله متحققدر.

۞

بر صنف ادبا واردرکه سرمایهٔ معرفتلری بری برلرینك سویلدیکنی تکراردن.. اثر فضیلتلری بری برلرینك یازدیغی استنساخدن عبارتدر. ایشته بوصورتله میدانه قونیلان شیلرك آره‌لرنده کوریله بیله‌جك فرق بر سوزك آغزدن آغزه انتقال ایتمسیله شکل وهیئتنه عارض اولان تبدل وبر کتابك بشقه بشقه ناسخلر الندن

چيقمش متعدد نسخه‌لرنده عبارەجه مشهود اوله
بيلان اختلاف درجەسندن زياده برشی دكلدر !

۞

« اولنك مالی ده برلكده اولور . » حكمت
حياتيەسنك بعض ادبای بی‌نوانك متروكات قريحه
لرينه قدر شمول حكمنی كورمك نه حزين بر
تماشادر !

۞

اديب عنوانه استحقاق ادبه‌در .

۞

بی‌ادبلر آرەسنده ادبا غربادر .

۞

جدياته هزليات ايله غلبه هيچ بر وقتده ممكن
اوله‌مز .

۞

مجرای چركاب اولان خامه‌لره قارشی اقلا
ادبا عاجزدركه — تعبير ديكرله — انلره بی‌ادبلك
مقابله‌يه بونلردەكی ملاحظهٔ حيثيت حاجزدر .

۞

[illegible] — ۱۱۳ ع

ارباب هنره تعرض ایتمسه‌لردی حتا هیچ قلم
آلنمزلردی .

انسانلر ایچنده کرچکدن هجو وذمه لایق
اولانلر وار ایسه انلرده ذم وهجوه حصر فکر
ومقال ایدن بدبختلردر .

کندیلرینی تشهیر ایچون بشقه‌لرینی ذم وتحقیر
ایله اوغراشانلری زمان هرکسدن اول اونوتدیرر .

سوکوب صایمق وزن ایله . . قافیه‌ایله تغییر
ماهیت ایده‌مز . بو درلو شتوم اربابنه ویریله‌جك
صفتلرده شوکا بوکا سوکوب صایمقدن حیا ایتمیان
سافل ناسه ویریلان صفتلرك تبدیل لفظ ایتمشلریدر .

ارباب قلم ایچون اك بیوك فضیلت حیثیت قلم
ه اولدیغنی بیلمکدر .

حیثیت قلمیه‌یی بیله‌میان اسـافلك یازدقلری
شیلر نادانلری کولدیرر اما وجدانلری آغلادیر !

کوچك صوده برکیجه

نه‌در ترنم ایدن کوهسار فوقنده ؟..
نصل بولندی بوشب انتظار فوقنده ؟..
نه‌نغمه‌لردر اولحن هزار فوقنده ؟..
کلوب غریب دله آه وزار فوقنده
دوشوندیرر بنی عزم وقرار فوقنده !

❊

بولیل ساکن انك رنك انفعالیمیدر ؟..
بوحزن مزعج انك حالت ملالیمیدر ؟..
خفی خفی اوقونان چشمنك مألیمیدر ؟..
قبای ابره بورونمش کزن خیالیمیدر
شو نجم ثاقب سودا نثار فوقنده ؟!.

❊

غرامیدرکه انك نفسمه مغالبدر ..
خیالیدرکه انك روحمه مصاحبدر ..

فراقیدرکه انك جانمی مخربدر . .
سکون ایچنده ایسه ظاهرم اوکاذبدر . .
عذاب چکمدەیم اصطبار فوقنده !

❊

اسانمه کلن آنجق اودر درودمده . .
انی کوروب دوشرم یرلره سجودمده . .
انك صداسنی کوش ایلرم سرودمده . .
طوریرکن اویلەجه هرذرهٔ وجودمده
اونوتمق ایستیورم اقتدار فوقنده !

❊

زمان کولردی بکا نشوهٔ فؤادمدن . .
کیجەم منور ایدی شوق بامدادمدن . .
نەخوشدی آیریلشم هرسحر معادمدن . .
بوحال ایچنده اوماضی کنجه یادمدن
سرشك غم دوکرم اختیار فوقنده !

❊

ربیعدر بوکه دورانی خرم ایتمشدر . .
زمینده خنده نما بیك شکوفه بیتمشدر . .

یازق بودمده بنچون نشاط بیتمشدر !
کایرمی بردها اول خوش خزان که کیتمشدر..
بهار آچاردی کوکلده بهار فوقنده!

۱۱ نیسان سنه ۱۳۰۲

POÉSIE

Tous les matins, ô jeune fille,
Sitôt qu'il vous entend chanter
Parti du fond de la charmille,
Un rossignol pour écouter
Vient jusqu'à la grille.

§

«Où vas-tu, dis-je, oiseau charmant;
Sous ta petite aile qui vole
Se cache-t-il un cœur d'amant?.»
Mais il me répond doucement:
«je vais à l'école .»

[. . .]

ترجمهٔ شعر

سن هر صباح ای غنچه فم
ایتدکجه آغاز نغم
لحن لطیفك شوقنه
بر بلبل فرخنده دم
ترك نهالستان ایدوب
ایلر جوارکده قرار ..
« دلداره‌می بویله دوام
« ایلرسین ای مرغ ارم ؟ »
یوللو نهانیجه سؤال
ایتدم او عاشق مشربه .
بر خوش ادا اوزره دیدی :
« بیلمزمیسین یا .. مکتبه ! »

افندمز حضرتلری

بو قطعه کچن کون احسان بیوریلان فرانسزجه شعرك ترجمه‌سی اوله‌جق. بیلمم موفق اوله‌بیلدم‌می : بنده‌کز ایسه ترجمه‌یه دکل .. شعرك فرانسزجه‌سنده‌کی

فکری افاده‌یه چالشدم. اصلنده‌کی برقاچ سوزك تقلیدنده بولنماسی بزم لسانه کوره یاقشمدیغندن.. ترجمه‌سنده‌کی زائد برقاچ لقردینك وجودی ایسه معلوم اولان طرز شعر مزجه موافق دوشدیکندندر. هرحالده برلسانده سویلنان کوزل شعرلر بشقه لسانلره انتقال ایتدکجه لطافتلرینی همان یاری یاری‌یه غائب ایدرلر. اکر برناقل بنده‌کز کبی پادرکل اولورسه اثر ترجمه وتقلید ایشته بویله شایستهٔ نظر اولمق مرتبه‌سندن بعید اولور.

وبرده «مکتبه!» جواب ساده‌سی شعرك اصلنده‌کی لطافته الك بیوك برمدار استناددر. شیوهٔ لسان عثمانی اقتضاسنجه بوتعبیر [مشقخانه] کبی موسیقی تعلیم اولنور برتحصیل محلنی دفعةً اخطار ایده‌جك برتعبیر ایله مبادله اولنمق لازم کلیردی. فقط اوزمان فکر شعرك طبیعتنه موافق بولدیغم ایچون اختیار ایتدیکم بووزنی ترك ایتمك ومجموع افاده‌یی دیکر بروزنك اعوجاجاتی ایچنده فنالشد-مامق ایچون برچوق اوغراشمق کبی تکلفاته دوشلمکله برابر — ظن عاجزانه‌مه کوره — ترجمه‌یی

اصلانده‌کی لطافت بلاغتدن دها زیاده محروم ایتمك نتیجه‌سی ظهور ایدردی .

آرتق بومطالعاتی طبع نقاد وعرفان مادرزاد دولتاری تقـدیر بیورر . باقی تعظیم واخوت افندمز .

استانبول فی ۳۰ مایس ۱۳۰۶

برنگاه ایت نه‌اولور حالمه ای غنچه دهن..
کوز کوز اولدی یورکم کوزلرکك دردندن !
نه‌یه کوردم .. نه‌یه باقدم .. نه‌یه سودم سنی‌بن ؟..
کوز کوز اولدی یورکم کوزلرکك دردندن !

کچدی جانکاهمه اول باقشکده نظرك . .
شمع سوداسنی پارلاتدی دل محتضرك .
ماجرادن کوزلم یوقمی سنك هیچ خبرك ؟..

کوز کوز اولدی یورکم کوزلرکك دردندن !

بزم عشرتده رخلك كلده ابك مامی اولور!..[*]
دهنك غنچه ایکن شوق ایله بابامی اولور!..
آه! اوچشمانه سوزلدکجه تحمامی اولور؟..

کوز کوز اولدی یورکم کوزلرکك دردندن!

۞۞۞

ینه (پرویز)دن برقاچ فقره:

نظر دهائلری کونش کبی هانکی بو شاغه تعلق ایتسه اوراسنی شعشعه‌لره.. رنکلره مستغرق بر معمورهٔ حیات حالنده کوسترن (هومر) لر (ویرژیل‌لر) (دانت‌لر) (فردوسی لر) (بایرون) لر (وولتر) لرك قدرت فکریه‌لرینه بن نصل عقل ایردیره‌یم که آفریدهٔ طبیعت فیاضه‌لری اوله‌رق فضای بی انتهای افکار ایچنده یووارلنمقده اولان شعر و حکمت عالملرینه قارشی بن بو اثرم برذره بیله عد اولنه‌مز کن

---

[*] بو بندك مضمونی — بك بکندیکم و نغمات ایچنده‌ده تکرارینی آرزو ایتدیکم ایچون — شاعر فهیمك (کل — بلبل) بندنده بشقه‌جه موضوع بحث ایلدیکم بیتندن اقتباس اولندی.

بن بو ذره‌یه‌ده برشکل وجود ویرمکده دوچار یأس وفتور اولیورم !

....

ایلیادلر ، انه‌ید لر ، آنفه‌رلر ، شهنامه‌لر ، ادونژوانلر ، هانریادلری ـ که هر بری برکوهٔ معرفتدر ـ دوشوندکجه : « بونلری خلق ایدن فکرلر . بونلری تنظیم ایدن ذکالر نه دهشتلی برر دیو دهائت ایمش ! » دیمکده بی اختیار قالیورم . شو داستان پریشانی تشکیل ایچون مفتقر لطف وعنایتی اولدیغم اندکی آلت نقش و تصویرده سرزمین عجز وحیرت اولوب طوریورم . بر درلو یوریمک ایستمیورم !

....

الهام ! .. ای فرشتهٔ سماسیره وانجم نشیمن ! ای مبارك نورشب جامه وسحر نقاب ! .. ای نازنین معشوقهٔ اشاعر ! .. ای جانرباپرستیدهٔ صورتکران وغناپروران ! ... سویله که جسم لطیف هنروصنعتك روح روانی .. چهرهٔ علویٔ حکمت وحقیقتك آب وتابی سن دکلمیسین ؟ ... ای مابه الحیاة بدایع ونفایس !

ای رهبر دهائت !.. ای هادی علویت !.. ا
قائدفکرووجدان!..ای کشاینده مخازن حسیات!
ای فروزنده مشاغل خیال !.. امداد !.

الهام!. ای حسن مشخص !. سن اونازن
معشـوقهٔ رقابت برانداز دکلیسین که یالکز سن
او آلهی دیدارکی کوسترمك ایچون برابوالاشعار
نور نظرینی سوندیردك ؟ یالکز سـنك اوسماو
ترنماتکی ایشـتدیرمك ایچون برخلاق موسیقار
سامعه‌سنی تعطیل ایتدك ؟!. [*] عاقبت ایکیسی
سـنك درد که کریان و نالان .. سنك سودا
بی‌قرار وپریشـان اوله‌رق تارك جهان اولدیلر
برینك شو عالم فناده براقدیغی کریه‌لرك شعله‌سند
حالا سـنك نورك کوریلور .. دیکرینك شـوق
علاده ترك ایتدیکی ناله‌لرك عکسـنده حالا سـن
نامك اشیدیلیر!.. ای دلبر ابدی السودا امداد

---

[*] بونلر روم شاعری (هومر) ایله آلمان موسی
پروری (بەتووەن)درکه آخرحیاتلرنده بری مبتلای عما
دیکری ایسه کرفتارصمم اولمشدر .

الهام !.. ای روح مصور !. سن اوبارقه فروزعرفان .. اوسانحه ریز قلب ووجدان دکلیسین که مقارنت فیض التفاتکله نابغه‌لر.. سعدی‌لر .. فضولی لر..[لامارتین]لر.. [هوغو]لر کبی دهاة شعروادب - [هایدن]لر..[موزار]لر..[وه‌بر]لر..[بللینی]لر کبی اساتذهٔ موسیقی - [پراقزیتل]لر ..[فیدیاس]لر کبی مهرهٔ قلم وحك - [له‌ئونار] لر.. [رافائل] لر .. [تیسیه‌ن]لر..[وه‌رونه‌ز]لر کبی مشاهیر فن تصویر عالم دهائده اثبات وجود ایتدیلر؟... آه !. ای دلبر استغنا کار ! امداد !..

الهام !.. ای نازپرور هرجایی مزاج !.. ای داهیهٔ هزار تجلی !.. ای سحارهٔ دلشکار !.. ای فسونکار جان پرور !. سن نه غریب برسرنهانسین که پریلر کبی خرابه‌لرده کیزلنیر .. معبوده‌لر کبی بلوطلرده صاقلانیرسین ؟ وقت اولورکه سودا کبی نور مهتابه بورونور یشیللکلرده کزینیرسین . وقت اولورکه معصومیت کبی شفقلره صاریلیر ماییلکلرده طولاشیرسین !. آه !. اوزمان نه‌قدر

سودا انگیز اولورسین‌که سحرده هلال صورتنه
تمثل ایدوب محزون محزون باقارسین ! . یا اوزمان
نه قدر دلنشین اولورسین که دکزده سایه هیئتی
آلوب آهسته آهسته یوریرسین ! . امان ای یار
فیضکار !.. امداد ! .

الهام ! . ای آشوب جان !.. ای عشوه کار
ستم پیشه !.. ای فتان پرغنج ودلال ! . آه ! .
سن او دلبر پریشان گیسوی آتشین نگاه دگلمیسین که
اکثریا گیجه یاریلری بتون ذیروح عالم خواب
سکونه چکلدکدن صکره سماده قرك برکسوهٔ ماتمی
آلتنده ساکن ساکن آغلادیغی.. صحراده روزکارك
نهانی بردرد و اضطراب اکلادیر صورتده حزین
حزین ایکله‌دیگی . . دکزده طالغه‌لرك بر وجد
متمادی ایله نورلر ایچنده خفیف خفیف رقصان
اولدیغی بر زمانده بن مست تماشای طبیعت ومستعد
گریهٔ حسرت ایکن دفعةً بکا ظاهر اولورسین !..
نه ملکسین سن ! . .

آه !.. او زمان آرتق تماشای سیمای طبیعتدن صرف نظر ایدرك سنك جمال سودا فروزکه.. سنك اندام دلپسندکه .. سنك قیافت پریشانکه .. سنك وضع و حال آرام ربا که بشقه بشقه حیران اولمغه باشلارم . او تماشایه بردرلو طویه‌مم . بر آرالق بتون قرار واختیارم منسلب اولور . او بیاض احرامکك آلتنده صاقلی طوران اوکوزل آیاقلرکه قپانمق . . ایکی پستانکی ستر ایچون کوکسکك اوزرینه چاپراز قونمش اولان اونازك اللرکی طوتمق .. پریشان کیسوی سیاهکك آره‌سنده ییلدیز کبی پارلایان منور جبهه‌کی تقبیل ایتمك ایچون یرمدن قیام ایدرم : آیدینلغه راست کلمش سایه کبی بندن قاچار . . ظلمتدن اورکمش ملك کبی سمایه طوغری خرامان اولوب کوزمدن نهان اولورسین ! یالواریرم کلمزسین .. فریاد ایدرم ایشتمزسین ! .. نه بی مروتسین سن ! .

...

آه !.. او زمان آجی بریأس ایله برمدت محزون محزون دوشوندکدن صکره او رؤیانی بر دها

کورملك ایچون کوزلرمی یومارم . . هیهات !
تکرار کوزلرمی آچوب قائم اولدیغك یرلرد
نورانی ایزگی آرارکن بر قاچ انجی بولورم ک
سنك کوزلرکدن دوکلمشدر انلری بر تهالك
طوپلار کاغدلره صارارم . ینه بر قاچ کل یاپراغ
بولورم که سنك دوداقلرکدن دوشمشدر انلری د
بر اشتیاق ایله آلیر کتابلرك آره‌سنه صاقلارم
آه ای یار نامهربان ! ینه بر لحظه کورونمزمیسین ؟!.

....

الهام !.. ای همدم بیگانه ادا !. ای لاابال
محرم راز آشنا !.. سن اومحبوبهٔ پنهان و تنهای
کزین دکلمیسین که اکثریا وقت زوالده ـ که بتون
نباتاتك .. بالجمله طیور ووحوشك .. حتی هوای
نسیمینك وحتی صولرك بیله کاسهٔ زرین فلکدن
طاشوب دوکیلان می آتشینی تجرع ایله برسکون
بیهوشی‌یه دوشدیکی زماندر ـ بن بر درەنك
جوارینی مسکن اتخاذ ایدرك الك آتشلی برسودانك .
الك آجی بریأسك . . الك مهلك برابتلانك .. الك
مظلم بر خاطره‌نك . . الك مدهش بر فکرك .. الك

ـجه‌سز بر محاکمه‌نك کشمکش تضییق وتخریبنه
ـح مضطربمی ترك ایله بی‌تابانه دوشونورکن
ـسزین قولاغمه برشیلر ترنم ایدرسین ؟!. نه
ـیفسین سن !..

....

آه !.. اوزمان چشم حسرتمی — کنارنده‌کی
ـاجلرك عکوس لطافت آوریله طولانی برا تابلوا
ـلتی آلمش اولان دره‌نك تموجات روح نوازانه‌ـ
ـسندن آییره‌رق — فکرمده جانمده صاقلادیغم
ـیالکه .. سمع حیرتمی ایسه — طاقت فریاددن
ـلش بر بلبل عاشق مزاجك کسیك کسیك نغمات
ـرد پروانه‌سندن صرف ایدرك — تأمل معانیٔ
ـویه‌سیله تفریح وجدان ایتدیکم خطابلرکه عطف
ـدر منتظر اولودم : شکسته تار اولمش بر آلت
ـسیقی کبی درحال صوصارسین . استرحام ایدرم
ـکله‌مزسین .. قهقهه قوشنك سنی آندیرر
ـ نغمهٔ استهزا چیقاره‌رق قاچار کیدرسین ؟ . نه
ـرحمتسزسین سن !..

....

آه !.. اوزمان حزين بر طورايله يرمدن قالقا
دره‌نك كنارنده آغر آغر طولاشمغه باشلارم
بوراده چمنلرك آره‌سنده كيزلنمش بر نازلى چيچكل
باشنى بر طرفه اييه‌رك حزين حزين كولديكنى
كوريرم .. او سنميسين ديه‌رك يانته كيدر باقارم
اوته‌ده بر سكود آغاجنك ياپراقلرى كيزلى كيز
اويناديغنى حس ايدرم .. انى تحريك ايد
سنميسين ديه‌رك آلتنه كيدر طوريرم . دره‌د
بر بالغك صيچرامسندن چيقان شبهه‌لى بر سس
ايشيديرم .. اوسس سنك نغماتكدن بر عكسميد
ديه‌رك طورير ديكله‌رم . هيهات !. او حالد
خاطره‌مى تفتيش ايله حافظه‌مى تحرى ايدركن
آز اول قولاغمه سويلديكك سوزلردن بر قاچ
بولورم . انلرى برحرص تام ايله جزئداتمه قيـ
ايدرم . آه اى انيس فكر و وجدان ! ينـه
لحظه سويله‌مزميسين ؟!..

تجلی

ن نه قدرتسین که هر نقش کمالك عینیسین !
ن نه فطرتسین که هر نور جمالك عینیسین !

ان هنوز آلودهٔ درد اولمه‌دن سن مغزمه
ـرتك رسم ایتدیکی علوی خیالك عینیسین .

ن ایدردم بکزه‌مز بر حال حال وصلکه ..
ه ! کوردم هیئتکله سن او حالك عینیسین !

امی سودا که مغلوب ایتمه‌ده شیر ژیان ..
وکله یار اولمه‌ده وحشی غزالك عینیسین .

دیغم دم نسخهٔ حیرتفزای قدرته
وحی اعجاز ایدن مخفی مألك عینیسین .

زن ایله ساکت .. جمال انبساطك طبقیسی
شم ایله ناطق جلال .. انفعالك عینیسین .

سن بو حسن وهیئتگله ای عیون آرای جان !
ایتدیکم انکاره رغماً ...

بیوك آطه — ٨ مایس سنه ١٣١١.

بوده اوغلم امجد ایچون :

زائر! اوقو کتابهٔ سنك مزارمی ..
کور صورت تجلیٔ نابختیارمی !

امجد ... بو نامی بیلملیسین ایلدکسه کر
تحقیق واطلاع فحاویٔ هر اثر .

زیرا [تفکر] نده اب درد پرورم
چکمشدی بحثه حالت عمر مکدرم .

بر کودك سه ماهه ایکن خالق قضا
برداء بی دوایه بنی قیلدی مبتلا .

برداء بی دوا که بیتیردی حضورمی ..
محو ایتدی قابلیت فکر وشعورمی .

بر داء بی دوا که آلوب ناطقیتم ..
آلامی براقدی تقریره قدرتم .

بی مشی ونطق .. بی حرکت .. خوار وبی مدار ..
بی گریهٔ تأثر وبی خندهٔ مسار

عشرین سنه اسیر فراش اولدم ایکه‌دم ..
بر بهت ایچنده هپ گلهٔ روحی دیکه‌دم .

درك ایتمدن حیاتمی چکدم نیچه عذاب ..
قورتاردی اول عذابدن آخر بنی تراب !

راحت هنوز بولمدی جسمم بو خوابدن ..
حالا عظامم آغریمه‌ده اضطرابدن !

تشریح ذی حیات ... اوبندم .. اوبن دریغ !
بر استخوان ییغنتیسی قالمشدی تن دریغ !

تشخیص ایدردی شکل هیولایی صورتم .
برحال دهشت آوره گیرمشدی هیئتم .

غسالدن بنم ایچون عار ایتدی والدین ..
تقدیر حقدن آدمه لازم گلیرمی شین ؟ ! ..

ایتدم نه بر ثواب وحتی نه بر کناه ..
حیران کاوب جهانه سراسیمه کیتدم آه !

یارب نه‌در .. نه‌در بکا بیلدیر قباحتم ؟
بادیٔ عنتم .. سبب ذل خلقتم ؟

بر بیکناهه بونجه عذاب واذیتك
البته اجرینی ویره‌جکدر عدالتك .

دستمله ایلیوب کفنم شویله چاك چاك
درکاهکه یتشمك ایچون زار وکریه‌ناك ..

کوسترمك اوزره بن‌دخی برکره قامتم
موقوف انتظار قیام قیامتم !..

!!..

برادرم احمد مدحت افندی حضرتلرینه [*]

رجائی افنـدی حفیدلرینك الك بيوكى اولان

---

[*] « ترجمان حقیقت » غزته‌سیله نشر اولنمشیدی.

صنع الله امجد بو کیجه انفاس معدوده‌سنی تکمیل
ایله ترك ارض سفلا وعزم بالاسرای عقبا ایلدی .

« غفلتله کلوب جهانه .. حیران کیتدم »

قول معلومی ماصدق تجلیسی اولان بو معصوم
بدبخت اویکیت اوله‌جقدرکه حال وشانی اتفکرا ده
بعض مرتبه تعریف اولنمش ایدی .

یکرمی سنه‌دنبری حیات فرسا بر اضطراب
جسمانی‌یه مقاومتله زار وزبون دوشن روح نالان
وحیران بو کیجه الك صوك .. الك شدید ومدید بر
اضطرابه دها طوتلدقدن صکره مأوای قدیمنه
بلکه آغلایه آغلایه کیتدی .. فقط هر درلو لذات
حیاتدن بی‌خبر ومحروم اوله‌رق چکمکده اولدیغی
اذای دائمیدن‌ده بتون قورتلدی ! ..

اوت ! بو غریب چوجوق مهد اضطرابه
قونلدیغندنبری بر کره‌جك اولسون اوزرینه آیاغنی
باصه‌مدیغی طوپراغك آلتنه یارین صباح کمیکلرینی
تودیع ایده‌جك ! . او کمیکلر کوچوك صو قبرستا-
ننده کنندن اول طوپراق اولان همشیره‌سی

پیرایه‌نك غبار عظامنه قاریشیرسه ایکیسی ایچونده نه‌تسلی .. نه‌سعادت !.

حیاتی عالم ایچون مجهول .. مماتی عالم ایچون کلیاً اهمیتدن عاری اولان بوبیچاره‌یه متعلق شو برقاچ سوزی یازمقدن مقصدم شویله بر مظهریت غریبانه‌دن حصه‌دار تأثر اولمق ایستین توجهکاران فلکزدکان طرفندن مرحوم معصوم حقنده استدعای رحمت رحمانه — حسب الابوه — وسیله بولمقدر.

اوت ! مقدر اولان شیلر البته وجود بولور . تقدیر الهی‌یه ایسه هیچ برشی دینه‌مز . فقط موت حقنده طبیعتك قانون عمومیسندن مستثنا بولنمق پدرلر ایچون بیوك مصیبت ایمش !..

استنیه — ۱۹ کانون اول سنه ۱۳۰۷

نژادنڭ برحس شاعرانه‌سیدرکه [معارف] ڭ ١٨٤
رقملی نسخه‌سنده منظور نظر افتخار اولان منظومهٔ
التفاتپرورانه‌یه معطوفدر :

فوقمده بغتةً آچیلوب بردرین سما ..
شفاف پرده چکدی اکا برنوین سحر .
جذب ایلدی نگاهمی برنجم خنده‌ور
انوار التفاتی ابذال ایدوب بکا .

اولدقجه لمعه‌بارتوارد خطاب نور ..
اولدقجه پرده باز تجلی جمال راز [*]
ممنون ایدردی روحمی برکیزلی اهتزاز ..
گلگون ایدردی چهره‌می برحس پرغرور ! .

---

[*] یاخود :
ایتدکجه لمعه لمعه توالی خطاب نور
ایتدکجه پرده پرده تجلی جمال راز
یاخود [ایکنجی مصراع] :
ایتدکجه پرده پرده ترفع نقاب راز

بر فکر ایمش سما دیدیکم مشرق ذکا ..
بر طبع ایمش سحر دیدیکم مطلع صفا ..
نجم نکته ربا ایسه بر نازنین خیال .

برشعر نوزمین که اکا انتساب ایدر [*]
برکلشن بهاره دوشن کریهٔ سحر ..
بر وادیٔ خزانه اینن خندهٔ ظلال ! ..

استنبه — ۲۱ مایس سنه ۱۳۱۱

[*] یاخود :

برشعر دلنشین که مآلیله کامکار
پیرایهٔ بهار .. اوکوزل خندهٔ مسار ..
سرمایهٔ خزان .. اوحزین کریهٔ ملال ! ..

یدی سنه‌لك برچوجوقده‌سیوری برذكا

اوغللرم نژاد ایله ارجمندك فرانسزجه و آلمانجه معلمه‌سی مادموازل «ها...» ایکی متره‌یه قریب برقامت عرعر نمونه مالك ایدی. آطه‌ده‌کی خانه‌مده درس اوطه‌سی اتخاذ اولنان صفه‌یه برکون اوکله‌دن صکره کیردم. مادموازل برکوشه‌یه چکلمش برال ایشیله مشغول بولنیور.. چوجوقلرده کندی کندیلرینه اکلنیورلردی. مادموازل برآز اول پوسته‌یه مکتوب براقق ایچون سوقاغه چیقمش.. اوه کلدکدن صکره ده اوطه‌سنه قدر چیقمامش ده مانطوسنی.. شاپقه‌سنی صفه‌ده برصندالیه‌یه براقمش ایمش.

بن آیاق اوزرنده مادموازل ایله اوته‌دن بریدن قونوشمغه باشلادم. آره‌صره شاکردلرینك حرکات واوضاعنی مشمول نکاه ایتمکدن خالی قالمیان معلمه‌نك برآرالق چهره‌سی بردنبره موراروب قاشلری چاتلمقله برابر ایکی برق سیاه حالنی کسب ایدن کوزلری

ابتدا اورته یرده‌کی ماصه‌نك اوزرنده طوران بر شیشه و بعده اوماصه‌نك یاننده و آیاقده اولدیغی حالده مصور بر کتابك رسملرینی تماشا ایله مشغول اولان ارجمنده دیکلدی. آره‌دن اوچ بش ثانیه کچمدی مادموازل یرندن فرلادی. ماصه‌نك اوزرنده‌کی شیئی النه آلدی که بوکندی شاپقه‌سی ایدی. او آرالق بن ده ماصه‌یه تقرب ایتمش ایدم. ارجمند مستمندایسه عفوجویانه، نیازمندانه برنکاه ایله معلمه‌سنك حرکاتنه دقت ایدییوردی.

غایت اوزون قورنیش چیچکلرندن بر دانه‌سی بریانه عمودا یرلشدیرلمش اولان شاپقه‌سنی مادموازل بکا کوستردکدن صکره چوجوغه طوغری اوزاده‌رق دهشتلی برصدای رعدادا ایله فرانسزجه: «یارامز چوجق! نه‌دربو یاپدیغك؟..» دیه حایقردی. بو معامله‌دن فنا حالده اورکمش اولان چوجوغك رنکی اوچمش.. دوداقلری تتره‌مکه باشلامش ایدی. نهایت خفیف وتترك برسس ایله چوجوق ینه فرانسزجه اوله‌رق دیدی که: «عفو ایدرسکز مادموازل بو برسپرصاعقه‌در. چونکه...»

بو «چونکه»دن صکره کله‌جك سوزلرك لطیفه‌یه دها زیاده میخوشلق ویره‌جکنی آکلادیغم ایچون لقردیسنی کسه‌رك کندیسنی توبیخ ایتمکه باشلادم.

ابتدا برشعلهٔ جوالهٔ تهورکسیلن معلمه شاکرد فطیننك «بوبرسپرصاعقه‌در.» جواب غیر منتظرینی ایشیدیر ایشیتمز بر موجهٔ آب حیرته بالتحول طوکا قالمش واوبهت وحیرتی‌ده کچیردکدن صکره برضحك تمکین فرسانك زلزلهٔ شدیده‌سنه ترك وجود ایتمش ایدی.

بونی کورنجه کولمامکه بنده‌ده تحمل قالمدی. بوتماشای خنده بخشایه اوزاقدن نگران اولان نژاد ایسه کولمك ایچون بندن حالاً منتظر مساعده ایمش.. بنی کورنجه اوده ودها صکره بزدن جسارت آله‌رق ارجمندك کندیسی‌ده کولمکه باشلادیلر. اینجه.. قالین.. کوزه‌ل.. دها کوزه‌ل.. متنوع سسلرله متسلسل قهقهه‌لر صفه‌یی طولدیردی.

یدنجی سال حیاتنی ایچنده اولان بوصبی ذکینك قباحتی ظرافتنه بخش اولندی!

بیوك آطه — ۳۰ نیسان سنه ۳۱۱

ياد ايت

وقتا كه كلوب بهار .. يكسر
اشياده عيان اولور تغير ..
وقتا كه هزار عشق پرور
ياپراقلر ايله ايدوب تستر
– بيلمم كيمه قارشى حسرتندن –
باشلار نوحاته بى‌تأخر ..
قيل كوك يوزينك لطافتندن
صافيت عشقمى تخطر
ياد ايت بنى بر دقيقه ياد ايت!

❊

بر ليل سكون نماده تنها
اولدقده نشيمنك سر آب ..
قيل چشمكى عطف سمت بالا .
سودالر ايچنده نور مهتاب
اولدقجه درونكه غم افزا ..
ايله اوكچن دمى تذكر .
پيش نظركده سطح دريا

ایتدکجه تموج وتنور
یاد یت بنی سا کتانه یاد ایت !

⁂

وقتا که صباحه قارشی ناکاه
برزورق ایچنده برتك انسان
حسرتله چکوب بر آتشین آه
تترك سس ایله اولور غزلخوان ...
اول آه حزین عاشقانه ..
اول غملی ترانهٔ تحسر
بی شبهه ایدنجه قلب وجانه
ایجاب تکدر وتأثر
یاد ایت بنی گیزلی گیزلی یاد ایت !

⁂

برقلب رقیق وناتوانله
فرقتده نه چکدیکم بیلنمز .
هجرانله .. ستمله .. امتحانله
اماکه وفای دل سیلنمز !
سودمسه سنی بودرلو سودم ..
سنسین بکا مایهٔ تفکر !

ایتدکجه لسانم اوزره دائم
اذکار محبتك تکرر
یاد ایت بنی سن ده کاه یاد ایت .

❊

وقتاکه حلول ایدوب ده ایلول
مستغرق حزن اولور طبیعت ..
وقتاکه براغبرار مجهول
ایلر دلکی اسیر قسوت ..
سیر ایت او سحابه‌یی سماده :
ایتدکجه حزین حزین تقطر
بر رقت ایله خلاف عاده
شاید اوله یاشله کوزلرك پر !
یاد ایت بنی اول زمان ده یاد ایت !

❊

وقتاکه طوروب شو قلب غمناك
طوپراقده نهان اولور وجودم ..
وقتاکه طولوب دهانمه خاك
شوقکله تمام اولور سرودم ..
تنها کیجه‌لرده برخیالت

منظورك اولنجه بالتحير..
يوم چشمكى باكمال رقت
بدبختئ عشقمى ايت تصور...
ياد ايت بنى غملى ياد ايت !

٢٥ شباط سنه ١٣٠٢

بيكلرجه علل جسمانيه واركه اطبا تشخيصندن.. ينه بيكلرجه امراض روحانيه واركه حكما تعييننده عاجز !.. بونلر نه زمان بيلنوب ده نه زمان دوالرى بولنه جق ؟.. واو زمانه قدر زواللى بشريتك حالى نه يه منجر اوله جق ؟ ! ..

❀

انكليزلر « وقت نقددر » ديمشلر . وقت نقد دكل بالذات حياتدر : هريرده حيات نه درلو شرائطه تابع ايسه وقت ده او شرائطه تابعدر .

❀

ديوار تقويمى نه در ؟

برسنه نك سكز بيك يدى يوز التمش ساعت ايدن اوچ يوز التمش بش كونى آيرى آيرى كاغد

پارچەلرینه صیغشدیروب ایچنه آلمش براوفاق مجمو
عەدرکه آلتمش پارەیه قدر آلنیر . صکره اوکونلر
اورادن برر ایکیشر قوپاریلەرق یادکزه ویاسو یرندیلرکه
بادهوا ویریلیر !

ذهنلره لایقیله سیندیریلەمیان علوم وفنون
متنوعه معدەلرده سوء هضمه اوغرایان اغدیهٔ نافعه
کیدرکه انسانی فائدەمند ایدەجك یرده — خلاف
مأمول — ضررديده ایدر .

جهلك اك فناسی علم ایله آلوده اولانیدر .

اکثریا وقتك قیمتنی تقدیر ایدەمیانلر ساعتلری
آلتون اولانلردر .

مجوهر ساعت ایله تعیین ایدیلان اوقاتك
قیمتلیسی اندردر .

ترنم

صاقلایوب قلب مکدرده‌سنی
آکارم آه ایله هر یرده سنی !
بولورم نشوۀ ساغرده سنی ..

آکارم آه ایله هر یرده سنی!

بلبلی آغلامدن کوش ایده‌مم ..
زار اولان کوکلی خاموش ایده‌مم ..
سنی برلحظه فراموش ایده‌مم ..

آکارم آه ایله هر یرده سنی !

هر چیچکدن آلیرم نکهتکی ..
هر فدانده کوریرم هیئتکی ..
سویلیوب جولره کیفیتکی

آکارم آه ایله هر یرده سنی !

بر لاقردی

مدارا یوللو انس وائتلافی ایامم ترویج ..
بنم عشق و وفاده مسلکم هپدر و یاخود هیچ !

غزل

حائلمی سینه یاقمغه قلب خرابمه ؟..
کور حزن چهره‌می .. نظر ایت اضطرابمه !.

بر قطره‌سیله مست اولیور مجاسکده دل :
کیفیت‌لبکمی قارشدی شرابمه ؟.

آغوشه چکمدن سنی بی‌جان دوشرسه تن
ظالم دوشورمه سایهٔ قدك ترابمه :.

بیلمزسین اکتراب نه‌در آه ! سن هنوز..
ممکنمیدرکه رحم ایده‌سین اکترابمه !.

سندن تباعد ایستمکه باشلادم .. دیمك
آز قالدی بزم وصلتکه اقترابمه .

لكن بوا كتراب اولەجقدر سبب يته
وادئ هجره عودت ايچون اغترابمه .

٦ تشرين ثانی ١٣٠٣

قطعه

امكان يوغيمش چونكه تلاقی يه بتون كون ..
كوندرمليیم .. آلملیيم برخبر اولسون .
بندن سزی ايتدكجه خبير آه شبانكاه
سزدن ده بكا بادسحر نفحه براولسون .

بيلمم نه ديدم ده چاتيلوب قالدی دو ابرو؟ ..
عمرمده انی سويلەميم توبەلر اولسون !

ترنم

آقمیسین ای شوخ سرافرازی زمانك ؟
سرمست جنون ایتدی بنی بوس دهانك !
مفتونی ایکن بن اونزاکتلی لسانك

سرمست جنون ایتدی بنی بوس دهانك!

بی‌خواهش ایکن عشقکه ای دلبر سرباز!
بیلمم نه‌لر ایتدی بکا اول چشم فسونساز :.
آتش دوشوروب جانمه بزمکده می وساز ..

سرمست جنون ایتدی بنی بوس دهانك !

ینه {پرویز} دن :

یوری ای خامه ! . . ای رفرف لاتناهی پیما
یوری! کیده‌جکمز یول برخیابان بهشتیدرکه زمیننده‌ن
بوی وحدت.. سماسندن نور حقیقت منتشر اولور.
آغاجلرینك سایه‌لطیفی سرائر طبیعتك مظلهٔ آرامیدر.
قوشلری برموسیقارذی حیاتدرکه منقارلرندن الٓهی

نغمه‌لر.. روحانی ترنملر دوکیلور. چیچکلری انوار عصمت و نزاهتك تجلیگاهیدر. شفقی ملکلرك خنده‌لرندن آچلمش.. مهتابی سودانك محزونالقلرندن سوزلمش.. کیجه‌سی یتیملرك بختسز-لقلرندن رنکپذیر اولمشدر.

یوری.. ای رازدان مظاهر یوری!..

...

یوری ای خامه!.. ای رفیق وفادار یوری! اوخیابان جنت مثاله کیره‌لم. روحه روح دیکر قاتان هوای ضیادارینی تنفس ایدرك.. مقر حکمت حیات اولان ایرماقلرینك زمزمه‌سنی دیکلیه‌رك کیده‌لم.. کیده‌لم که اوراده بو عالمك کوزللکلرندن دها کوزل شیلر کوره‌جکز. اوت! بر عشق طبیعی کوره‌جکز که صفوتنه عاشق اوله‌جغز. بر موت ناموسم کوره‌جکز که لطافتنه کریان قاله‌جغز. نیازمندانه نازلره.. نازکارانه نیازلره آشنا اوله‌جغز که نزاکتی روحمزی حیران و مفتون ایده‌جك..

محاوره‌لر ایشیده‌جکزکه معصومیتی وجدانمزی
اوقشایه‌جق .

یوری .. ای همراه دل آگاه یوری ! . .

یوری‌ای قلم !.. ویقتور هوغو «اشتهاسو مکله
آچیلیر ! » دیمش‌ده بر عاشق مبتدی‌یه طریق ترقی
آچمش . بزده‌ساده‌جه «یول یوریمکله آلنیر ! » دیه‌لم‌ده
کندیمزه غیرت ویره‌لم . واقعا منزل مقصوده . .
اوخیابان بهشتی‌یه وارنجه‌یه قدر کذرکاهمز اوقدر
خوشلانه‌جق یرلر اولمدیغندن یوجیلقده بعض مرتبه
زحمت چکلمك لازم کله‌جك. لکن اومدت ایچنده
بمله مصاحبته رغبت ایتدیکك حالده مسافه‌یی
قیصالتمش . . مشقت سفریه‌یی آزالتمش اولورز .

طورمه ای نعم‌الرفیق . . دوشونمه ای همدم
صدیق ! یوری .. هم یوری همده سویله !

ای قلم ! سن که مدنك خزائن علوم وفنونسین..
سن که میزاب زلال هنر و معرفتسین . . سن که

بونجه حکما و علما و فضلانك مستشار افکاری ..
بونجه ادبا وشعرا و بلغانك محرم اسراری اولدك .
سن که کاشف غوامض طبیعت .. واقف رموز
خلقتسین . سن که سالخورده فحول کمالینك ندیم
بزم عرفانی.. راز آشنای وجدانی ایدك . سن که
خیالیات .. حسیات .. شعریات .. طبیعیات..
حکمیات .. ریاضیات .. سیاسیات .. اخلاقیات ..
شرعیات .. و الٰهیاتك مضبوط صحایف استقرار
اولمسنه اقدام ایتدك . حالاده بونجه اختراعات
و کشفیاتك میدانه کلمسنه همت و خدمت ایتمکده سین .
سنك بیلمدیکك .. سنك بیلمیه جکك یوقدر .
بتون دقایق امور دنیا سکا مکشوف و
روشنادر ... سویله ای خامه ! بو عالمده مسعود
اولان کیمدر ؟ ! .

ترنم

هجرکله جانا خیلی زماندر
آهم نظیر باد خزاندر ..
جولر مثالی اشکم رواندر .

رحم ایلمزسه‌ك حالم یماندر !

هپ سنده قالدی فکرم خیالم ..
اولدك مدار محض ملالم .
جانانسه‌ك آرتق رحم ایله ظالم !..

رحم ایلمزسه‌ك حالم یماندر !

هیچ بردقیقه‌م یوق غمدن آزاد ..
اولمقده یأسم هر لحظه مزداد ..
جانم اوزلدی.. صوکدر بوفریاد !..

رحم ایلمزسه‌ك حالم یماندر !

ترنم

دل طویمیور لطافتکه .. دیده قانمیور ...
حسن ملك مثالکه جانلر طیانمیور !
مجبور اولوب کوکل سکا بیهوده یانمیور ...

حسن ملك مثالکه جانلر طیانمیور !

ای رنك روی عصمتی داغ درون کل !.
ای لعلپارهٔ لب جانبخشی رشك مل !.
آشفته اولمامق سکا ممکنمی بر کوکل ؟..

حسن ملك مثالکه جانلر طیانمیور !

بلبل کبی ترنم ایدرکن اوغنچه لب
صبر وتحمله یانار ای شوخ منتخب !.
جانانمی .. جانمی .. آفت دورانمیسین عجب ؟..

حسن ملك مثالکه جانلر طیانمیور !

ترنم

نه‌دربو کیزلی کیزلی آه وزارك؟..
نیچون محو اولدی آرام وقرارك ؟..
خراب ایتدك ینه جسم نزارك ..

نه‌دندرسویله کوکلم انکسارك ؟!.

کچر کریه‌یله ایام ولیالك ..
ینه غایت پریشان اولدی حالك .
مکر مهجوریسین بزم وصالك..

نه‌دندر سویله کوکلم انکسارك ؟!.

خمار نشوهٔ جام محبت
ایدر ایراث درد سر نهایت .
کوکلسین.. چکمامك ممکنمی محنت ؟..

نه‌دندر سویله کوکلم انکسارك ؟!.

ترنم

الفتكدن ذوق الير فكرم همان..
چيقمه اى غم خاطرمدن برزمان!
حرمت ايت ذاتاً سنكدر آشيان..

چيقمه اى غم خاطرمدن برزمان!

درد چكسون متصل قلب حزين..
عشق ايله كچسون حياتم اتشين..
اغلادوب ايتدير بكا آه وانين..

چيقمه اى غم خاطرمدن برزمان!

روحنك سنسين نديم خوشدمى..
كوكلنك سنسين انيس محرمى..
برغريبكدر براقمه اكرمى!..

چيقمه اى غم خاطرمدن برزمان!

مفارقه

کوکرته‌ده اوتوریورلردی .

سراپا سیاهلر ایچنده بولنان قادین یوزنده‌ک
سیاه تولی باشندن یوقاری کری‌یه آتیویرمش .
او تولك آلتنده صاقلی طورمقدن محفوظ کبی
کورینان مدور چهره کوز آله‌جق درجه‌ده کسکین
بر آقلقله میدانه چیقمش ایدی .

قاره و آز مقوس قاشلر . . آنلرك آلتند
کذا قاره بیوجك کوزلر . . انلردن صکره اوفاراق
طوبجه بر برون . . بروندن صکره عادتا بر آغز .
اك صکرده یووارلاق بر چکه ایله هیئت مجموعه‌سن
کوزل دینه‌بیلن بو چهره‌نك اصل لطافتی — معنوی
بر نقاب مستوریت اولان — نور عصمتله پیرایه‌دار
اولمسنده ایدی .

۰
۰ ۰

تازه بهار لطافتده آچلمش ایکن موسم خزانك

راكلق كوزلرينه قونمش . . سايه افكن محويت
ولديغى خالك مظلمك اسودادينه مقابل رونقدار
وزينور بر بياض كل ـ كه روز كارك كرم وسرديته . .
قايمك يبوست ورطوبتنه معروض قالمقدن ـ براز
درپالانمش . . ورقه‌لرينك كنارلرى بوروشوب
ارارمغه يوز طوتمش . مع مافيه ينه چيچك . .
خصوص بتشديكى موسمه كوره شايان انتخاب !.
ياسنك تازه‌لك زماننه مخصوص اولان رنك
روزى بتون قيرلمش . فقط حالنده بر حزن
لشكار . . بر فتور جاذبه‌دار واركه ارباب دقتى مشغوف
سر . . مجبور تفكر ايديور ! . .

. .

اوت ! ماتمزده قدينك يوزينه دقتلبجه باقيلنجه
كمز كوزلرينك اوجلرندن شاققلره طوغرى كيدن
نجه بوروشقلر . . چكه باشلرندن يناقلره طوغرى
اوزه حاضرلانان خفيف صارپلقلر نظردن اختفا
ده‌يورلر سه‌ده اختفا ايتملرده ايسته‌ميورلردى !

اوت! قادین تقریباً قرق قرق ایکی یاشلرند
بربانوی پریده جمال ایدی .

انسانلر ـ تأثرات قلبیه‌لرینه مغلوب .. اشواق
وجدانیه‌لرینه مسخر اولدقلری زمان سیمالری
احوال روحانیه‌لرینك بر مرآت تجلیسیدر ـ
دنیلیور . اگر بو بر حقیقت ایسه بوكا استناد
دینیله بیلیردی‌كه : زواللی قادین برملال طاقتفر
سانك .. برالم انكسار بخشانك زبون تأثیراتی ایدی
بالخصوص بیچاره‌نك زمان زمان بر نقطه‌ی
صاپلانوب قالمق ایستیان نظرینی گری آلمقد
چكدیكی زحمت روح آواره‌سی عالم اكدار وتأثراتك
نواحی دورادورنده طولاشدیغنی گوستریبوردی .

بویله درجه‌سنی كچمش حزن والمك الواندن
حظی یوقدر . انك ایچون قادینك یوركندن
سیماسنه عكس ایدن ملالی چهره‌سنك رنكسزلكدن
عبارت اولان بیاضلغنه صارینوب نقابنك .. لباسنك
ینه رنكسزلكدن بشقه برشی اوله‌میان سیاهلغند
كوموملكدن زیاده‌سیله ممنون ومنبسط گورینیوردی .

دلی قانلی ایسه یكرمی یكرمی ایكی یاشلرنده

ره قشلی قاره کوزلو تربیقلی آچیق آلنلی
ویرجق سیاه صاچلی آق بکزلی طوغون
یی برجوان ایدی که حال واوضاعنده کی نجابته
یک یاقه‌لی وقولاسی پارلاق کوملکی.. سیاه بیون
غیسی .. سیاه یلکی.. سیاه ژاکتی.. سیاه پانطالونی..
وپوقلرندن بر آز یوقاری یه‌قدر قامت بالاسنی ستر
دن شینه‌لی.. پارلاق بوتینلری یک موافق دوشمش
دی.

ریعان شباب ایله فروزان اولان چهرهٔ صیفی
زدصره قارارمغه میل ایدرکن ینه درحال رنك
سایسنی ویلیوردی. کورنیوردی که چوجغك سمای
کرنده بر طرفدن پیدا اولوب بر طرفدن نابود
لان سیاه بلوطلر اوچهرهٔ صاف وپاکه زمان
مان سایه‌انداز کدورت اولمقدن خالی دکل ایدی.

*
* *

اوت : کوکرته‌ده اوتوریورلردی. قادین
قوتوغه یرلشمش.. دلی قانلی‌ده آچیلیر قپانیر

براسكمله ايله قادينك صول طرفنه كچمش ص
صيقى اوتوريورلر قونوشيورلر دى . دلى قانلينك
برالى قادينك ايكى الى ايچنده اولديغى حالده ساك
ساكن قونوشيورلردى .

بر آره‌لق دلى‌قانلى اوسياه .. گور .. قيويرجـ
صاچلرله متوج باشنى قادينك كوكسنه طيادى
قادين او صاچلرى پارمقلريله قارشديروب ايلرى
طوغرى باقيوردى . ايكيسى ده سكوته وارمشلر
ايكيسى ده مستغرق افكار اولمشلردى . بو اثناد
قادينك كوزلرندن ديشارى‌يه فيرلايان ايكى قطر
دلى قانلينك صاچلرينه دوشدى . دلى قانلى
سقوطك ضربهٔ خفيفه‌سنى طويمقله برابر ال
صاچلرينه كوتوردى . پارمقلرنده حس ايتديك
ياشلقدن صاچلرينه دوشن شيئك نه‌اولديغنه انتقا
ايتدى . ايشته او زمان ينه بردنبره رنك لطافتي
قاچيرمش اولان كوزل چهره‌سنى قادينه دوندردى
ملكانه بر تبسم كوزلرينى نور سرور ايچنده براقشدى

لدیغی یرده طوغرلدی . اللرینی قادینك بوینه
لادی . ایلدی . دوداقلرینی آلننه یاپشدیردی .
قاچ ثانیه اویله قالدقدن صکره چکلدی . تکرار
ورهیه باشلادیلر .

محاوره ایچنده زمان زمان کچن لطیف تبسملر ..
زون اوزون سورن حزین تناظرلر آرهلرنده
طی اولنان حسلرك پك صمیمی اولدیغنی
کلادییوردی .

بو ذات الحیاة لوحهٔ غرای علاقهٔ روحانیهینی
شادن — اوکونه قدر بیگانهسی اولدیغم — بر
یب لذتله شیرینکام اولمقده ایدم !.

٭٭٭

وابورك آن حرکتی تقرب ایتدیکندن تشییعجیلرك
قلملری اخطار اولندی . دلی قانلی اسکملهسندن
دی . قادین ده اکا امتثال ایتدی . بر آز اوتهده
کناره اوتورمش اولدیغی حالده بونلرك حرکاتنه

دقت ایتمکده اولان بیاض اوکلکلی بر بسـ
موقعنی ترك ایله بونلره صوقولدی . اوچی بر
یوریمکه باشلادیلر .

دلی‌قانلی قادینـك قولتوغنـه کیردی . آ
مردیونك تا اشاغیسنه قدر قادینی ایندیردی .

قادین بسلمه‌سیله برابر برصنداله آتلادیلر . بر
آلتمش مترو قدر اوزاقده بولنان ریحته چیقدی
چیقدقلری نقطه‌ده همان قائمـاً طوردیلر . قا
واپورك حرکتنی بکلیوردی . بو انتظار قا
ایچون غالبا ییللرجه . . بلکه عصرلرجه . . ب
الی‌الابدممتد اولمسی ایستنیلان انتظارلردن ایدی
آه ! بللی ایدی که بیچاره ماتمزده .. زواللی ط
دلی قانلی‌یی . . او محصـول عمرینی . . او بر
اولادینی چیلدیره‌سی‌یه سوییوردی ! .

. .

بش دقیقه کچمدی . . واپور ماکنه‌سنی ایشلتد

بر آز ایلری بر آز کری کیتدکدن .. بر آز صاغه بر آز صوله میل ایتدکدن صکره کندیسنه تعیین ایتدیکی استقامت اوزره یورمکه باشلادی .

دلی قانلی واپورك حین حرکتنده قیچ کوکرته سنك قورقولغنه طیانمش طوریبوردی . واپور بر آز یول آلنجه اولدیغی یردن بیاض مندیلنی ریخته طوغری صاللامغه .. ریختمده بولنان قادینده عین حرکتی اجرا ایتمکه باشلادیلر .

کمی هوایه سیاه دومانلر طاغیده‌رق .. دریده بیاض ازلر براقه‌رق کیدیبوردی . ایکی اوچ دقیقه ایچنده لیماندن خیلی اوزادی .

مندیللر جزئی فاصله‌لرله تموجده برده‌واملیدیلر . کمی بر آز دها ایلریله‌دی . او زمانه قدر واپورده حرکتی سچیله‌بیلن‌کده اولان بیاض شی بردنبره کوزتمز اولدی . فقط بو طرفده یاشلی قادین طوروب ینه مندیلنی صاللامقدن اوصانمیوردی .

اوت ! واپورده‌كی نوجوان . . او بر شعلهٔ
جوالهٔ حیات ایدی : صوری بر مفارقتك یوركنده
پیدا ایتدیكی خس وخاشاك حسیات ائمه‌یی یاقوب
دومانی كرده براقدقدن صكره شبابك نه‌قدر
آمال واشواقی . . نه‌قدر تمایلات وهوساتی وارسه
اوكنه قاتمش كیدیوردی . وارثی اولمیان اختیار
خاله‌سنك عظیم ثروتندن حصه‌دار اولمق آنكله
برلكده بولنغه متوقف اولدیغندن آلدیغی دعوت
اوزرینه آمریقایه . . یكی دنیایه كیدیوردی . مائی
بر سمانك آلتنده . . لاجوردبر زمینك اوزرنده بر مملكت
سیار ایچنده بولنیور . . اوتوردیغی یرده كیدیوردی .
بر آز صكره نظرنده آچیله‌جق یكی یكی افقلرك
انظار حیرتنه عرض ایده‌جكی دلفریب تماشالرك
اشتیاقیله بی قرار اولمش كیدیوردی . او بر
دلی قانلی . . او بر اولاد ایدی ؛

ریختمده‌كی قادین . . او بیكس بر طول ایدی .
دها درت آی اول سوكیلی زوجنك مفارقت

ابدیه‌سنه کرفتار اولمش بر ماتمزده ایدی که ثروت موجوده‌سی اوزوج فانینك برتك یادکار محبتی اولان اوغلنك استقبالنی تأمینه کافی اوله‌میه‌جغندن او یادکار قیمتداردن — کیم بیلیر نه‌قدر زمان ایچون — آیرلمغه راضی اولیوردی . او بر مغدورهٔ طالع ایدی‌که تمامی حیاتی تنویر ایدن کونشك بر زمانده بشقه بر دیارده طوغمق اوزره حزین بر صورتده غروبنی متألمانه تماشا ایدرکن شعلهٔ حیاتنك قاراردیغنی کوریوردی . ماضیسنك منفرد مدار تسلیسی .. حالنك یکانه واسطهٔ سعادتی .. استقبالنك صوك امیدکاهی اولان بر وجودك افتراقی .. جملهٔ آمالنك روحندن آیریلوب کیتدیکنی .. روح اولانك وجودندن قوپوب اوچدیغنی کوریورده آغلاملرندن کیتدکه مقتدراوله‌میوردی . زوال ناپذیر بر عشقك حادثهٔ فرقتله اشتعال ایدن نائرهٔ شدتی ایچنده فکری .. قلبی .. روحی چاپر چاپر یانان بو زواللی قادین ده بر والدهٔ فرقتزده ایدی !

٭٭٭

وابور بر آز دها ایلریله‌دی . زواللی قادین تکرار مندیلنی صاللامغه باشلادی . کوزلرینك اولانجه قوتیله کمی‌یه نصب نگاه ایتدی . بر قارشیلق دها بکله‌دی . هیهات ! . . اوزمان بیچاره‌نك او مندیلی تحریك ایدن قولی بلندن آشاغی بردنبره دوشیویردی . نظری ایسه خط افق اوزرنده بر دوزی‌یه یول آلدقجه جسامتی آزالان ونهایت سفید رنك قطعهٔ پهنای دریا اوزرنده قوجامان بر قاره سینك شکل و هیئتنی اکتساب ایدن وابوری تعقیب ایدیوردی . باقدی .. باقدی . آرتق بتون بتون مأیوس اولنجه غایت نرم . نهایت درجه‌ده طاقتسز بر صدای اهتزاز نمایله : «آدیو ! شر آنفان آدیو ! » [*] دیدی . کوزلرندن بر یاشدر بوشاندی . بو گریهٔ تحمل بر اندازی تعقیب ایدن [هیچ

---

[*] «سنی اللهك برلکنه امانت ایتدم یاوروجغم !» ایله ترجمه اولنه بیلیر .

هیغ] [*] لری بیچاره ماتمزده . . بوزواللی والده دلی قانلی یه . . اویکی دنیانك ثروت وسفاهتنی دار قدیم عشق و وفانك نعمت وسعادتنه ترجیح ایدن حریص شـان اولاده عائد تمنیـات و تحسرات اخیره سنك اك سوز شایلرینی ایصاله خدمت ایدن سیاه کنارلی دستمـالنك قاتلری آره سـنده بوغمغه چالیشیوردی .

[*] « هیغ هیغ » تعبیری «خیچقریق» یرینه الفاظ صوتیه دن اولمق اوزره ایجاداً استعمال اولندی .

ترنم

زیر نقاب عشوه‌دن
ماه ایلیوب عرض جبین ..
بك عاشقانه اولمده
رخساریمدن بوسه‌چین .
ساکن‌دکز .. راکد هوا ..
سودایه مستغرق زمین .
دوران ایچنده آز کلیر
بر بویله شام دلنشین ...

وقتك تمام ایت رونقن
مهتابه چیق ای نازنین !

آفاقه صالسون غلغله
شوق صفادن خنده‌لر ..
اطرافی قیلسون پر طرب
بلبل کبی خواننده‌لر .
آغاز فصل چارکاه
ایتمکده‌در سازنده‌لر .

نومرو - ١٦٩

بكلر سنی بيك جان ايله
بيچاره‌لر افكنده‌لر .

وقتك تمام ايت رونقن
مهتابه چيق ای نازنين !

فراقكله ظالم خراب اولدی جان ..
امان الامان الامان !
نه‌در جرمم ای يار نا مهربان ..

امان الامان الامان !

بيتردك بنی .. عمرم ايتدك تباه .
يمان حالمه ايتمدك بر نكاه .
شكايت كيمه ايليه‌يم سندن آه ! ..

امان الامان الامان !

بیلیرسین که سنسین بکا کام دل ..
غرامکدر آنجق سر انجام دل ..
عدیم اولدی هجرکله آرام دل ..

امان الامان الامان الامان !

افادهٔ مخصوصه

محویت حالی ایچنده‌کی رفعت کمالی :

« خاك اول كه خدا مرتبه‌كی ایلیه عالی ! »

حقیقت عرفا پسندانه‌سنك ماصدق مآلی اولان توفیق بك افندی — كه آتشین رنكاره مستغرق مزین ومذهب بلوطلرله معقب اوله‌رق كمال دارات واحتشاماتیله جهان دعنایه الوداع كویا اولان بوكونكی مهر غزب ادبیاتك یازینكی شعشعهٔ

طلوعنی اویله بر صباح فیضا فیضك کوکبهٔ اقبالنه یاقیشه‌جق اشعار جان شکار آهنك .. الحان دلربا فرهنك [*] ایله استقبال ایچون تتبع کتاب طبیعت تعقیب فکر حکمتله تمیهٔ جوهر قابلیت .. توسیع سرمایهٔ لیاقت ایدن هنروران شبان ادبادن بر شاعر ذی فضیلت .. بر حقوق پرور معرفتدر — ذاتاً پریشان اوراق بی‌قیمتدن عبارت ایکن همت کاملك غیرتیله بوشکل مضبوطیتی .. بوصورت انتظام ومطبو- عیتی اکتساب ایتمش اولان اپژمرده‌ا یی تقدیراً نشیدهٔ آتیه‌یی اهدا بیوردی . بنده بالافتخار زیب خاتمهٔ کتاب اتخاذ ایتمکدن چکنمدم .

بر شمس طالعك لمعات صفاسی بر خرابه‌یه منعطف اولور .. بر مرغ سحرینك نغمات شوق پروادیٔ خزانه عکس ایدرسه اوخرابه .. اووادیٔ خزان بویله بر لطف تضاده مظهریتله البته بختیار کورینور . ایشته اویله بر حالنده اوخرابه‌یه باقوب طالعتدن محظوظ اولان نظرلر .. ینه اویله بر حالنده

[*] وصف ترکیبلرك بو درلوسنی ده نیچون یاپاملی ؛ مادام‌که لسان مساعددر .

و ۸ مغستوس ۱۷۳ ع

ووادئ خزانه سوزیلوب کیتمکدن منبسط اولان
کرلر – منور بر فکرتك محصول معرفتی .. ملون
رحیالك اثر صنعتی اولان – بونشیدهٔ تابنده مالك
– شانندە :

دخمهٔ سانحات افسرده !

یمکدن بشقه بر وصف حقیقی بولنه‌میان – اپژمرده‌ایه
رتو انداز التفات اولمسنی ناخوش کورمزلر
صانیرم !.

پژمرده !

تعلیم .. اوهیکل هنردی ،
تقدیر اکا باشقه تاب ویردی :
بر حکمت روح ایدی تفکر ؛
اشعار بدیع پر تأثر :
محسن ، شمسا بر کهردی ؛
هرزمزمه برلطیف اثردی ..
رشك آور نغمهٔ سحردی .

« پژمرده .. بوباشقه برلساندر :
« کیم پرده شکاف راز معنی ،
« بلبل کبی نغمه‌ساز معنی !
« پژمرده .. بوباشقه بر بیاندر :
« هر لفظی پر آب وتاب معنی ،
« هر نکته‌سی برخطاب معنی ،
« هر یاپراغی برکتاب معنی !

« پژمرده – نمونهٔ طبیعت –
« برنامیه‌زار بیکراندر !
« پژمرده .. بو برمثال قدرت .
« پژمرده .. بوبربیوك جهاندر :
« برشعر وطرب جهان معنی ،
« برکوکبه آسمان معنی ،
« نادیده حریم جان معنی ،
« برمحشرکن فکان معنی !..»

۱۹ تشرین ثانی ۳۱۱

تلمیذ عاجز
م . توفیق فکرت

اثرده عند الطبع وقوعه کلان بعض یاکلشلقلر:

صحیفه	سطر	یاکلش	طوغریسی
٢٨	٨	منهیء ارتحال	منهیهٔ ارتحال
٢٩	٨	تهیج قلوبی	تهییج قلوبی
٤٩	١	خط	حظ
٤٩	١٠	اثری	اثرلری
٥٠	٨	یهیبدرکه	مهیبدرکه
٥٢	١٣	بخش ایله	عجزمزه بخش ایله
٥٩	١١	سوریلورکن	سوزیلورکن
٦١	٧	حقیقیسنی	حقیقیسنی
٨٩	٨	وریقه‌لرك	وریقه‌لرك
٩٥	٧	حون حسرتله	خون حسرتله
١٢٠	٨	[ویرزیللر] [دانتلر]	[ویرزیللر] [دانتلر]
١٢٢	٣	مشغل حیات	مشاغل حیات
١٤٩	٩	مقر حکمت	مقرر حکمت

[شمسا] ده تصادف اولنان بعض یاكلشلقلر

صحیفه	سطر	یاكلش	طوغری
٩	٨	مملكتدن	مملكتیندن
"	١٣	اولدیغندن	اولندیغندن
١١	١٢	اولدیغندن	اولندیغندن
٢٧	٤	چیقوب	چیقارتوب
٣٠	١	جله	حجله
٢٣	٣	مزار جغزه	مزار حقیره
٤٣	٨	چوقور ایچنه	چوقورك ایچنه
٤٨	٢	اولمیدكه	اولمیدلركه
٥٠	٤	تحتر	تبختر
٥٩	٨	حیانده	حسبانده
٦١	٩	حجران	هجران

احتمال كه سائر نقصانلرده بولنور !

Recā'īzāde Mahmūd Ekrem

رجائی زاده محمود اکرم

تقریظات

Takrīzāt

قسطنطنیه — ١٣١٤

معارف نظارتنك ٢١٠ نومرولو رخصتنامه‌سیله عالم مطبعه‌سنده طبع ایدلمشدر

افادهٔ حال

اوقونمغه دكركه بر دفعه‌لك اولسون مظهریتلری كندیلرجه بیوك بختیارلقلردن صاییلان آثار قلمیه‌مدن بر قسمی ده شو مجموعه‌یی تشكیل ایدن و اكثریسی متعلق اولدقلری اثرله برابر وقتیله نشر اولنمش بولنان مسوده‌لردر. بونلرك بر كره دها زیاده امالهٔ نظره شایان اولمدقلری معترف عاجزانم ایكن تكرار شو صورتله طبعنه مبادرتم هپسنی بر آرایه كتیرمكدن باشقه هیچ بر امله مستند دكلدر .

بعض شیلر واردركه منفرداً بولندقلری زمان صرف فائده‌سز قالدقلری حالده بر یرده طوپلو بولنجه بر فائده‌یه خادم اوله بیلیرلر . حالبوكه بو مجموعهٔ منفرداتك حقنده بویله بر امیدم دخی یوقدر .

استانبول — ۸ نیسان سنه ۳۱۲

رجائی زاده

اكرم

« رهبر طالبین مجله » ایچون

عالمده ذات حقدن صکره الک بیوک طانمش شیلردن بریسی ده حق ذاتدر : بوندن طولاییدر که حقوق ناسی تکفل ایتمک اوزره موضوع اولان قانونلر هریرده زیاده سیله مطاع و محترم طوتیلور .

بزم نائل اولدیغمز قوانین معدلت اکجنسده « مجله » ایسه فقه کبی حالا هر قاعدهٔ کرامتی بیکارجه مسئلهٔ مشکله ایچون مدار تحقیق و بو حیثیتله هیئت مجموعه سی بیکارجه دستور حکمت و حقیقته مأخذ عمیق اولان بر قانون مقدسدن مستخرج اولدیغندن علویت قدر و فضیلتی بذاتها قائم و محض عدالت اولان احکام شریفه سنی اکلامق هر فرده کوره مهمدر . لکن فقه تعبیر اولنان

او محيط حكم وحقايق ايچنده غواصلق متبحرين كاملين علمايه مخصوص ومنحصر اولديغى كبى بونلرك چيره دستئ همتلريله بر آوردهٔ كنار ادراك اولنمش جواهر فوائدك حسن التقاطى .. يعنى اصطلاحات واحكام مجله‌نك اقتضاى مقصد ومصلحته كوره بالسهوله تتبع و استطلاع واستنباطى دخى اقدامات وتوغلات متماديه ايله حاصل اوله بيلان ملكهٔ مخصوصه‌يه مفتقر اولمق جهتيله اوكتاب مستطابه مراجعتدن لايقيله استفاده عموم ايچون خيليجه مشكل ايدى . مآل « خير الناس من ينفع الناس » لك ماصدق اليق وافضلى اولان سعادتلو محمد على بك افندى حضرتلرينك برچوق اقدام واهتمام ايله ميدان استفادهٔ عمومه وضع بيوردقلرى بو اثر معتبر بيان اولنان مشكلاتى دافع برتأليف نافع اولديغندن مير مشار اليهك عندالله مأجور .. عندالناس مشكور اولمق لازم كلان همت هنرورانه وغيرت وطنپرورانه‌لرينه غبطه اولنمقله برابر موفقيت فضلانه‌لرى خالصانه تبريك ايديليرز .

« مخزن العلوم » ایچون

سبحان الله ! جملهٔ عصبیه‌نك مركز اجتماعی اولان دماغ بشر — كه مقر قوا وتعبیر دیكرله تختگاه سلطان ذكادر — كرهٔ مسكونه‌نك نصفی قدر محافظه‌یه صیغشمش بر جرم صغیر ایكن بالقوه كائناتی محیط اولمق استعدادینی كوستریر. بونكله برابر نقلیات وشرعیات كبی اخذ وتلقیسی وحی والهامه ویا وساطت انبیای عظامه متوقف علوم شویله طورسون .. حتی كندی ثمرات تتبعاتی .. كندی نتائج استنتاجی .. حاصلی كندی محصولات ادراكی اولان اقسام فنون ومعارفی بیله احاطه‌ده رهین عجز واضطراب اولمقدن وارسته اوله‌مز !

سبحان الله ! جوهر فكر انسانی — كه جهان دانش وبینشه بر شبچراغ رحمانیدر — تصرفات خیالیه‌سنده حد قبول ایتمز بر شعلهٔ جوالهٔ پرده بر انداز .. بر نازقهٔ خارقهٔ مشكلات گداز ایكن اكثریا بر حقیقت بسیطه ویا بر حكمت عادیه اوكنده پیچ وتاب تمای حیرت وانجذاب اولمقدن ازاده بوله‌مز !

علم – كه مهمات امور انسانیت مكشوف نور نظر عرفانیدر – ینه هر وقت بر بادیه پیمای جهانك طور معیشتنده مختفی فوائد حقیقتی عاجزانه التقاط قیدنده بولنور !

حكیم – كه معضلات مسائل حكمت منحل ناخن اتقانیدر – ینه هر وقت بر هوا پرست صباوتك بازیچهٔ خیالنده مستتر قواعد حكمتی متهالكانه استراق مجبوریتنه دوشر !

شاعر – كه علویت بدایع طبیعت مفتون كمال بیانیدر – ینه هر وقت بر پروردهٔ افكار بداوتك اقوال سادهسنده مندرج نكات شعریهیی شائقانه اتحافه افتقار كوسترر ! حال بویله ایكن دائما توسیع دائرهٔ وقوف ومعلومات ایله تعقیب ذوق حیات وتهذیب ذات وصفات ایتمك تجلیٔ عالیسنه مظهر اولان منتسبین علم وكمال ایچون یكدیكرك وعلی الخصوص سعی واجتهاد یوللرنده كندیلرندن اول اثبات وجود ووجودلرینه ترك شهود ایتمش ارباب فضل وهنرك آثار معرفتندن استفاده خصوصنجه استغنا كارلق نصل ممكن اولهبیلیر :

« عقل باعقل دکر دوتا شود »
« نور افزون کشت وره پیدا شود »

یورلمش . فی الحقیقه تمدن تعاونه محتاج اولدیغی کبی تفننده افکارک تلاحقنه وابسته‌در . حال بوکه افق جهان افکار پرتو عرفان فحول علما ایله منور .. روی زمین دوار محاسن اثار کملین اذکیا ایله پر زیب وزیور اولمغه باشلادیغی تاریخدنبری شیرازه پذیر انضباط اولمش مدونات ومؤلفات اوقدر متفرق ومتکثردرکه عمومندن قطع نظرله یالکز بر علم وفنه مخصوص اولان کتب و آثاری کوزدن کچیرمک ـ مدت عمر بشرک کفایتسزلکی حسبیله ـ متعذر اولدیغی شویله طورسون حتی کتب واثار موجوده‌نک عنوانلرینی .. موضوعلرینی .. مؤلفلرینی وتاریخ تألیفلرینی اوکرنوب بیلمک بیله هرکسه کوره امکانسز دینه‌جک قدر متعسردر .

ایشته بو حقیقت مهمه ایچون برمرآت علم الیقین وعین الیقین وبرطرز بهین فوائد قرینده حصول ملکات متتبعینه یکانه واسطۀ سهولت آیین اولان

« مخزن العلوم » كه انواع مظهریات كمالاتیله غنچه بخشای سوابق اعصار ومابه‌الافتخار عواقب ادوار اولان عهد فیض واقبال جناب شهریاری‌نك جدیات آثار محسنه‌سندن معدود بر اثر بی‌نظیردر — نزد ارباب تقدیرده نه درجه رهین شكر وتوقیر اولسه جدیردر .

بناءً علیه اثر نافع مذكورك مؤلفلری اولان ایكی غیرتور معارفپروری بو عبد حقیر دخی من غیر حد خالصانه تبریك ایله عرض مباهات ایدر وتألیفلرینك اتمام تحریری كبی تكمیل تمثیلنه دخی موفقیتلرینی الطاف ربانیه‌دن امید ایلرم .

« طلوعات » نامنده بر مجموعهٔ اشعار ایچون

افندم

اثركزی اوقومغه وقت بولدم . اوقومقده‌ده حقیقةً متلذذ اولدم . شعرلر كزك لطافتی حداثت فكریه‌كزده نسبتله رنكین بر طلوعه بكزتمك ایستیورم . هر بر طلوع رنكینی‌ده بر كوزل نهار تعقیب ایتمك

طبیعیدر . کرچکدن زینت سرنامهٔ بلاغتکز اولان نعت کزین جناب رسالتپناهیدن صکره اکثریسی علویاته دائر نشایدکز ایچنده « سپهر » منظومه‌سی قدما تعبیرنجه سپهره تعلیق اولنمغه سزا .

دقت ایتدم : کنجالکه مخصوص اولان تمایلات قیود بر اندازانه‌دن اولمق اوزره ذات عالیکزده اشعار و گفتارکزده ـ بعضیلرینی اشارت ایتدیکم یولده ـ فصاحتسزلکلری تجویز ایدیورسیکز .
فصاحت اسلوب خصوصنده « مسامحهٔ ادبیه » درجه‌سنی کچملک ایسه فکر عاجزانه‌مه کوره قطعیاً جائز دکلدر . فقط امینم که ایلریده بو لاابالیلکلردن سزده بالطبع کف خامهٔ ادب ایدرسکز .

مجموعه‌کز ایچون بر اسم ایستمشسکز . بونی تشکیل ایدن آثارك هربری بر لوحهٔ رنکین طلوعی اندیرلکن هیئت مجموعه‌سیله نامنه ایچون « طلوعات » دیمسون ؟

طلوعات طبیعتله طلوعات جودت ارمسنده‌کی

شباهته و بالکه ایکیسنی بر قبلان عینیته نظراً اثرکزه اندن مواسم اسم بولنه‌مز اعتقادنده‌یم .

بنده‌کزی مظهر ایتدیککز توجه محبت اثرکزك نه مرتبه متشکری اولدیغمی تعریفه حاجت یوقدر ظن ایدرم . باقی مقارنت توفیق الهی ایله سایهٔ عالیٔ حضرت پادشاهیده برخوردار علم و عرفان اولکز افندم .

استانبه — ١٥ اغستوس سنه ١٣٠٦

بوده بر مجموعهٔ اشعار ایچون

مجرد اوله‌رق « فطرت » دینلدیکی زمان مکون ومتکون نه وار ایسه هپسی بردن اکلاشیلنجه .. کذلك یالکز « قدرت » دینلدیکی زمان باجمله قوانینی .. بالعموم نتایج واثاری ایله موجوداتی خلق وتکوین ایدن قدرت کلیه منفهم اولنجه عظمت قدرته شهادتده یرله کوکك .. وحدت وجود صانعه دلالتده برذره ایله بر ستاره‌نك حقیقتده نه فرقی واردر :

منور طینتان خلقتك .. روشن نظران معرفتك

وحدانلرینه ایمان واقرار.. عرفنریه ایقان واذکار ایلدیکی وحـدت وجود واجب نه ماهیتده‌در ! مکونتك جل وسامان قدرته دلالتی نه حیثیتله‌در ! بواسرار لدن اوکتاب مستطاب ایچنده سـطور آرای استغنادرکه شو کوردیکمز کونشلر انك بالکه برشمسه‌سیدر ! اسمان فندهایر وبافضادیلان طبقات افلاکده انك ورقلری اولسه کرك !

بوشمسه‌نك شعشعهٔ زینتی تماشا ایتدکجه حیران ومشغوف اولان عقول و افهامدن بعضیلری او کتابدن بر حرفی .. بر نقطه‌یی اولسون کورمك اشتیاق آرام ربایله هوالنیورلر . حیفا که اوراره چیقنجه‌یه قدر موجود اولان مراحل لاتحصانك دها برنجیسنه وارمقسزین بیچاره عقل کندیسنی بر شیئه شدتله چارپدیروب مضطرب ونالان .. سراسیمه وپریشان کری دونیور . ایشته اوشی « عجز ! » در .

شو حاله کوره برمکس حقیرك قنادی اوزرنده‌کی نقوش والوانه نظر انداز ابتصار اولان برشوده منـد رحیق توحیدك ساده‌جه « الله ! »

دیمسیله مبحث وحدتده بنه اندن زیاده بر شی دیه‌میان کتب حکمت وقصائد پرمعرفتك تمهیدات فلات پیا.. توحیدات عرش اعتلاسی بیننده فی نفس الامر هیچ برفرق یوقدر .

مع مافیه فطرت پاکیزهٔ بشر میال معالیدر . حتی کهواره کزین انبساط بر نوزاد معصومك بیله هنوز دماغی تکمل ایتمدن.. هنوز فکری تشکل ایلمدن نظری بالالره منعطفدر .

ا طبیعت چوجقلری ا دیمه‌یی حال وشانلرینه اکثریا پك موافق بولدیغم شاعرلرك شاهباز الهام‌شکار خیاللری ایسه بالطبع دائما یوکسکلرده طولاشدیغندن ترنمات شائقانه‌لرینه موضوع اولان هرشی وحتی توحید ذات باقی وحی ایچون اکثری نور قمر.. ظل سحر کبی مافوق الثری آثار طبیعته باقه‌رق منتظر سنوحات اولورلر .

گل خندهٔ نخستین بهارانده تجلی ساز اولان انوار جمال الٰهیی بامشاهده مشغوفانه نغمه نواز تهلیلات اولان بلبلان تازه الحان کبی بدایعزار طبیعت کلیه‌یه مفتونیت خدا جویانه‌سی سائقه‌سیله

زمزمه آزمای حداثت برشاعر پاکیزه سیرته احری اولانده توحید رب عزت .. تمجید آثار قدرت بولنده فاتحه پرداز مقال اولمقدر که شاعر بونکله هم تنویر عبودیت همده مظهر اولدیغی بخشایش علوی قدرتدن طولانی تحدیث نعمت ایتمش اولور .

بناءً علیه بودفتر اشعارك ناظم توحید کویاسی ... بك افندی‌یی موفقیت مغبوطه‌سندن طولانی تبریك ومسالك نزاهتپروری ادبده فیضیاب اولمسنی تمنی ایدرم .

مساعدهٔ علیه‌لرینه استناداً شو خاطره‌جغی عرضه جسارت ایدیورم :

خالق اللوح والقلم .. السنه آفرین صنوف امم اولان جناب رب کائنات رحیم وکریم .. ستار العیوب .. غفار الذنوب اولدیغیچون فصاحت لسان وبلاغت بیاندن نصیبسز برعاجز قولنکده گفتار پریشان انجنده‌کی دعوات ومناجات وتضرعاتی مقبول ومستجاب بیورر .

فقط فصحا وبلغای امتك ومتکلم اولدقری

اسانلرده اکتساب ملکه وفصاحت ایتمك .. حائز نصاب بلاغت اولمق استعدادینه مالك بولنان کنج شاعرلرك توحیدات وتضرعاته متعلق اشعار ومقالاتلرنده نزاهت بیانه دقت واعتنا ایتملری وفصاحت وبلاغتجه حرمت وادب عبدیته منافی کورینه بیله جك قصورلردن .. مسامحه‌لردن مجتنب اولملری لازمدر ظن ایدرم .

بو اعتقادجه ... بکك :

« اکبر واعظمسن آرب الجهان
« صنعنی تصویر ایدیور اسمان
« فاعل مطلقسك آرب الانام
« نه ایسه ارادهك اولورالبت تمام

بیتلرینك برنجیسنده « رب الجهان » ترکیبنك ایکنجی درجه‌ده عد ایتدیکم خطاسندن قطع نظر کرك بونده کرك ایکنجیسنده بولنان « آ » حرفنك صورت استعمالنی مخل نزاهت ادب کوریورم .

فصحامزجه البته دقت اولنان شیلردندر که بوحرف داخل اولدیغی سوزلر ایچنده اکثریا

استخفافی .. بعضاً تنبیه وتوبیخی.. بعضاً ده صورت تظاهرده تشکّی اشعار ایدر. قوللارنڭ یرلرایسه لا ابالیانه‌در :

[آبك افندی بویله‌ده شعر سویلنیرمی : — آچوجق درسکده نه ایچون چالشمیورسن؟ — آله‌جغم کتابم یوق که ...]

بعض حالده : « آه آربم! بن کناهکار ایسه‌م سن‌ده غافر الذنوب دکلمیسین؟ .. » دیه یالیورز. انجق بو سلیقهٔ بیانه :

« اکبر واعظمسن آرب جهان »
« فاعل مطلقسن آرب الانام »

یتلرنده نه ذات فکر مساعددر نه‌ده طور عبارده.. العارف تکفیه الاشارة!. والله الموفق.

....

« برچیچك دمتی » ایچون

میر هنرور !

« چیچك دمتی » كزك مسوداتنی ویرمشیدیكز بن ده ممنونیت وتقدیرایله اوقودم . حدایق افكار شاعرانه‌دن برچیده اولان اوشكوفه دستهٔ لطائفی كیم بكنمز ... مكركه نظرلری تماشای ازهاربهاریدن نامحظوظ قالان بعض خشك طبعان اوله !

ملهمی فیض طبیعت .. مصوری حسن طبیعت اولدیغی انظار دقتدن خفی اولمیان اومجموعهٔ نفایسه و دیكر بر توجیه ایله اونو دفتر الحان بلیغانه‌یه حسد دكل غبطه اولنمایدر . نظر مشكل پسندانه هیچ بر یرنده صنعت كورمز . فقط بتون صنایع ! .. فكر نادره جویانه هیچ بر یرنده خارق العاده برشی بولمز . فقط بتون بدایع !..

حكم بیطرفانه‌لرینی حضور وجدانلرنده اولسون اعطاده سربست اوله‌جقلرینی امید ایتدیكمز ارباب تمیز وعرفن اعتراف بیوریرلركه جهان حكمت وادبك بوطرفنرده دخی بعض اثاری

تماین اوموغه باشلادین ترقیات حیرتفزاسیله مناسبتی اخطار واو مناسبتله کسب امتیاز واعتبار ایده‌جک آثار ادبیه بزده نادر اوله‌رق ظهوره کلیور .

حسن تصویری وطبیعیت اسلوبی ایله امثالنه فائق اولان بو اثرکز دخی اومارم که اونوادره لاحق اولور .

اثرکزك بر مزیتی ده خانملر ایچون یازلمش اولمسیدر .

بونلرك اوصاف زکیه‌سنه متعلق بر تألیفی کندیلرینه بر دسته چیچك صورتنده تقدیم ایتمك فکر ادیبانه وشاعرانه‌سنی من غیر حد زیاده‌سیله شایان پسند بولدم . لکن اوصاف مزیات نسا ناقابل تقدیر واحصادر . بو اوصاف ایچنده الك اول خاطره کلدار اولانلر ایسه شونلردرکه قدینلر اولمسه شو محنت آبادفنایی کاه‌وبیکاه جنته‌تشبیه ایتمك خیالخانهٔ شاعریته اوغرامزدی . رقت قلب .. طهارت وجدان .. سکون ومصابرت .. نور عرفان .. پرتو حیا .. میل حسنات .. نزاکت حسیات کبی بر چوق مزیات فطریه مالکه‌لریله هر یرده

شایستهٔ تجلیل واحترام اولان اوپری نهادان عذ بالاده ترك ایتدكلرینه نادم كبی كوروندكلری قنادلرینه تكرار مالك اولوبده ملائكهٔ آسمانه التحاق ایچون هب بردن طیران وكندیلرینی نظرلردن نهان ایتسه‌لر شو كلشن آباد جهان دوشونلسون كه نه حسرت آمیز برونك حزین باغلاردی !

قادینلر مادر انسانیتدرلر . قادینلر شیرازهٔ جمعیتدرلر . قادینلر پیرایهٔ مدنیتدرلر . رجاله مدار امتیاز ومباهات فضائلك الڭ بیوكلرندن معدود اولان حب وطن قادینلرله قائمدر . چونكه افرادده تشكیل عائله . . تقریر مسكن . . ارزوی سعادت جویانه‌سی ده قادینلرله دائمدر . كمالات فكریه همان بتون قادینلر سایه‌سنده‌در دینه‌بیلیر .

قادینلر عمدهٔ صنایع وبدایعدر : بر شاعر طبیعت پرستك الڭ دلپذیر شعری برقادینك تعریف حال وشاننه دائردر . برهیكل تراشك الڭ نازك اثر صنعتی برقادینك كمال تناسب اندامنی كوستریر . برموسیقی پروركڭ الڭ مؤثر نغمه‌سی بر قادینك حالت روحیه‌سنی مخطردر . بر مصوركڭ الڭ

سوگیلی لوحه‌سی برقادینك عصمت عشق پروانه‌سنی عرض ایدر. حتی برلوحهٔ طبیعته‌دالك زیاده رونق ویرن شی بر طرفده برحالت استغراق تما ایله برقادینك اوتوروشیدر.

قادینلر الك کوزل شعرلرلاماهمی.. الك دلپسند حسلرك محرکی.. بلکه بالذات شعردرلر. قادینلر اولمسه هیچ بر ملتده ادبیات عالیه وجود بولمز. شرق وغربك او بیوك شاعرلری او مشهور ادیبلری یتیشه‌مز. مثلا انکلتره برشکسپیر.. فرانسه بر ویقتور هوغویه مالك اوله‌مازدی. اعتقاد حقیرانه‌م بودرکه بزده دخی ادبیات صحیحه قادینلرك بالفعل همتیله میدانه کله‌جك. چونکه رجالك الندهٔ لطافت اصلیه و ظرافت طبیعیه‌سنی غائب ایدن لسان تحریر قادینلریمزدن ظهور ایده‌جك شاعره‌لرك.. ادیبه‌لرك ذوق سلیملریله یولنه کیره‌جکدر. لکن قادینلری شمدیلك تشویق هنروران ارباب قلمه عائددر. انك ایچون موفقیتکزی تبریك واثرکزی تقدیر ایدرم.

استانبول — ۲۸ تموز سنه ۱۳۰۶

« كوز ياشلری » ایچون

افندم

« كوز ياشلری » عنوانلی اثر كزك مسوداتی لطفاً كوندرمش سكز .. اوقودم . ایشته اعاده ایدیيورم .

ایستدیككز تقريظ طبيعيدر. چونكه اويله بر رساله ترتيب و تحريرنده‌كی فكركز اساساً يك كوزلدر . مساعده ايتسه‌يديكز تعريض ایچونده برقاچ سوز سويليه بيليردم . بلكه ينه سويلرم . فقط تصحيح ديديككز شی المدن كلمز .

كوز ياشی نه مبارك شيدركه مظلوميتك شفيعی .. معصوميتك تسليسيدر . اخلاص وحقيقتك ترجمان صدق بيانی كوز ياشيدر . وجدانك ثروتی انكله بالای اولور.. قلبك صفوتی انكله قائمدر .

كوز ياشی وسيلۀ نزول رحمتدر. كنديسی ايسه اويله بر رحمتدركه صفا افزای جان.. حيات بخش انسانيتدر !

« وجعلنا من الماء كل شی حی » بیورمش .
فی الحقیقه کوز یاشی دکلیدرکه خزان آلود الم و
اضطراب اولان یورکلری طراوتیاب ایدر ؟
جمال عصمته بو جوهر علویدن زیاده یاقیشیر
نه واردر ؟
سیمای سودائی معشوقه فریب اوله‌جق بر حالتله
جاذبه‌دار ایتمکه کوزیاشندن بشقه هانکی شی مداردر ؟
چهرهٔ یتیمانه‌ده بر لطافت ملکانه ایله ممزوج
حزن سماوی — که وحوشه بیله تأثیری محققدر —
هر بری بر در یتیم توصیفنه شایان اولان قطرات
سرشك ایله پیدا دکلیدر ؟
کوزیاشی دکلیدرکه شعر کبی .. موسیقی کبی —
تأثیراتی طوغریدن طوغری‌یه روحه عائد اولان
— بدایع علویه اربابنجه الڭ صمیمی تقدیرنهٔ مکافاة ..
الڭ حیات نواز جائزهٔ تقدیر اوله‌رق اوزره تلقی اولنور ؟
ا تعلیم ...ا ده : « بعضاً بر طامله کوزیاشی بر
برهاندن قوتلیدر » دیمش ایدم . نه‌قدر ناقص سویلمشم !
اعالی حسیاتی .. اعاظم احتراصاتی کوز یاشی قدر
بلاغتله تعیین ایده‌جك بشقه نه واسطه بولنه‌جق ؟

شكفته بر كاغنچهٔ لطافت اوزرنده‌كی ژاله‌لری بعضاً كوزل چهره‌ده كوز یاشنه بكزه‌دییورلر .. خوشه كیدییور . صولوق برروی ملكانه‌ده‌كی كوز یاشنی بعضاً صاری بركلده ژاله‌یه تشبیه‌ایدییورلر .. سویلییور . ایشته بویله الڭ لطیف .. الڭ نازك شیلره مشبه ومشبه‌به اولمق مزیتنی حائز اولدیغی ایچون درکه كوز یاشی شاعرلرجه پك محترم .. پك مهمدر !

هله بن اوقدر شاعر دكل ایكن‌ده — بیلمم ضعف قلبمدنمیدر .. نه دندر ؟ — كریه آمیز .. بكا انكیزشیلری پك سورم . انك ایچون درکه اوچنجی زمزمه‌ده‌كی :

الڭ بكا انكیزیدر اشعاردن مستحضرم

مصراعیله باشلایان مخمسه قائل اولدم .

انك ایچوندركه (وولتر) ڭ : « الڭ كوزل اثرلر انسانی كریه بار تأثر ایدنلردر » سوزینه زیاده‌سیله اهمیت ویریرم .

وقتیله (مه‌پریزون) ی ترجمه‌یه هوس ایدیشم

مؤلفی اولان شاعر بدبختی تصویر وقوعتنده دائما کریان بولدیغم ایچوندر .

[اوقتاو فوییه] نك [بر قادینك ژورنالی] عنوانلی حکایه‌سنی سائر بر چوق آثارینه مرجح بولیشم حکایه‌نك صوکنده او فداکار .. اوجوانمرد قادینه — کهواره زیب صفا اولان یتیمه‌سنه خطاباً — « اوت ! یاوروجغم اغلایورم . . لکن کریه‌لر واردر که ملکلره غبطه رسان اولور ! » بونو سویلتدیکی بر سوزی کریهٔ پیمان قدر رقت آور بولدیغم ایچوندر ! »

***

بویله بر اثری بن چیقارمش ایدم . چونکه سرمایه‌م چوقدر . بوکا سز موفق اولدیکز . همده کوزل یازمشسکز . احتشام الفاظ . . عظمت افکار مراقنه دوشمدیککز زمان ذاتاً اسلوبکز پك لطیفدر . تبریك ایدرم .

خاطرمده ایکن شونی‌ده سویلیه‌یم : هرکسك اغلامه‌سی بر بولده دکلدر : انسان واردرکه اغلادیغی زمان کوزلرندن یاش یرینه آتش

سیلان ایدرده کورینز.. نالەلری ده سکوت مضطربانەدن عبارت اولەرق ایشیدلدیکی کبی. بن ده کندیمی بونلردن عد ایتمك ایسترم.

کریان ایدی کوزم فقط آزادهٔ دموع..
یوقدی نمده ناله فقط ناله‌کار ایدم!

دیدیکم صحیحدر یالان دکل!...

٭٭٭

شمدی بر آزده تعریضه دائر سوز سویله‌مك زمانی کلدی:

اولا اثر پك کوچك اولمش. نیچون برازدها بیوتمدیکز؛ بیان ایتدیککز اوچ وقعه‌دن هر برینی — ایستسه‌یدیکز — اوقویانلری بیقدیرمامق شرطیله تکمیل رساله‌قدر توسیع ایده‌بیلیردیکز.. چونکه قابلیتی وار. ثانیاً بن او مقدمهٔ متصلفانه‌ٔ فن پردازانه‌دن برشی آکلامدم. معصومانه برلسان.. ساده‌دلانه بربیان ایله نقل ماجرای سرشك ایدن اویله اوفاجق بر رساله‌نك باشنده بر طاقم اصطلاحات غریبه و

تعبيرات ناشنيده ايله املا اولنمش اوقوجه ديباجهٔ خواجه عراجه‌نك نه‌ايشى وار ؟

« شعرى فناندرمك وياخود فنه شعر قاتمق لازمدر » فكر نوظهورينه بر طرفدار ذى اقتدار اولديغكزى آكلاتمق وياخود ا فيزيولوژى ا بيلنمدكجه كوز ياشندن بحث اولنه ميه‌جغى ادعاسيله ميدانه چيقه‌بيله‌جك معترض متفننلره برجمله ابراز ايتمك ايچونمى بو التزام مالايلزمه دوشديكز ؟

ادبيات ايچنده اقتضاسنه كوره مسائل فنيه درميان اولنه‌بيله‌جكنى كيمسه انكار ايتمز. فقط او اقتضا اظهار فضيلت وحذاقت .. عرض دانش وحكمت كبى صرف خود انديشانه تكلفلردن برى اولەرق برمدعاىواجب‌الاثباتى تأييد.. برفكر لازم التنويرى ايضاح كبى برفائدهٔ جديده‌يه خدمت‌ايتمكله تحقق ايدر .

مقدمه‌ده مندرج :

« فيزيولوژى كوزياشى حقنده هنوز صوك سوزنى سويله‌مامش ايسه‌ده بومايعك كوزلرك مدار عيننده سهولتله دونمه‌سى ايچون شدت لزومى

وفقدانی حالنده بر چوق امراض عینیه‌نك ظهور ایده‌جکی بین الاطبا متفق علیهدر » فقره‌سی صورت جدیده‌ده تلقی کوره‌جك اولسه عالمده اغلامق نه اولدیغنی بیلمیان والك مؤثر فاجعاته بیله تبسم آلود بر نظر لاقیدانه ایله باقمغه مألوف اولان خنده پرستان بی دلانی هیچ اولمزسه طباً لزومنه مبنی آره صره آزمایش کریهٔ ناهنکامه سائق اولمقله ظاهراً اولسون حائز طور انسانیت کوسترمکه سبب اوله‌بیله‌جکیچون بتون بتون فائده‌دن خالی دکلسه‌ده « . . . . . » فقره‌سندن کیملرك نه‌یولده استفاده ایده‌جکلرینی بیله‌مم .

هله حقنده بر طاقم تحقیقات وتدقیقات فنیه‌یه کیریشمکله کوز یاشنی ارباب بکایه طورغونلق ایراث ایده‌جك صورتده اعظام ایتدکجه ایدن اومقدمه‌نك صوکنده : « کوز یاشی قدر کوچوك ، کوز یاشی کبی رقت انکیز اولان بورساله‌نك مطالعه‌سی باعث کلال اولمز صانیرم » دیمك — لکن مقام مقال — قاعدهٔ بلاغتنه مخالفدر صانیرم .

صنایع ادبیه‌دن اولان تردیده بر نوع دیکر

علاوه ایدن بو نتیجه‌یه مقابل کوجنمیه‌جککزی یازه‌مم:

«بیلهم ایلیه‌جك كریه‌میدر خنده‌میدر؟»

دیر ایدم.

برده وولترك «کوز یاشی حزن والمك لسان حالیدر» تعریفی دیدیککز کبی ناقص دکل بلکه «کوز یاشی سرورلرده لسان حالیدر ودها سائر برچوق شی ایچون کوزیاشی دوکیلیور» دیمك زائددر. زیرا فیزیولوژی اوقومغه‌ده محتاج اولمقسزین آزیجق تأمل ایله بیلنه‌جك حقایقدندرکه حدت ومسرت کبی حالاتك افراطنده‌ده کوز یاشی دوکیلیرسه‌ده اغلامق هرحالده نتیجهٔ حزن والمدر.

الحاصل بن سزلك برکزده اوله‌یدم کوزیاشی دیدیکمز اوماء مبارکك — ظلمتده آب‌حیات اراز کبی — منبعنی تحری ویامنشأنی تحقیق ایله‌اوغراشه‌جغمه تصویر جریانیله اکتفا ایدردم.

ذات عالیکزی ارباب قلم ایچنده خصیصهٔ ذوق سلیم ومزیت عرفان ایله تمیز ایتمش حقایق‌پروران

ادبدن بیلمسه ایدم مطالعات مسروده‌یی اویله سربستانه یازمغه جسارت ایده‌مزدم .

ادبیات حاضرهٔ عثمانیه‌یی آثار قلمیه‌سیله تزیین ایدن کنجلرمزدن بریسیده سزسکز . نشر آثار مفیده‌یه اقدام ایدیکزکه فیضیاب اوله‌سکز افندم .

استنبه — ۳ تشرین اول ۱۳۰۲

« تبسم » ایچون

افندم

مکتوبکزی آلدم . تاریخنی کوسترمیه‌جکم . زیرا کوسترسه‌م جوابنك براز زیاده‌جه تأخر ایتمش اولدیغی بدیهی اوله‌رق اکلاشیله‌جق . طوغریسی حجاب ایدییورم . فقط بنم کبی فکراً یورغون بر آدمك بویله تأخراتده قصورینه باقلمز . خصوصیله مکتوبکزی آلیشم مجبور اولدیغم تداوی ایله هر

درلو مشغولیت جدیده‌یی ترك ایتدیکم بر زمانه تصادف ایتدی . مع مافیه سزکله مخاطبه روحمك اڭ چوق لذتیاب اولدیغی شیلردن اولدیغیچون آندن بالکلیه محروميتمه نصل اولسه قائل اوله‌مزدم .

مکتوبکزی عظیم بر ممنونیتله اوقودم . کوندر- دیککز رساله‌ده بشقه‌جه استفاده‌می موجب اولدی . ریاکار اولمدیغمه امین ایسه‌کز دیکله‌یکز : خامهٔ ادبکزه قائد اولان حس محاسن سزی هر مبحثده اوفق اوفق . . فقط لطیف لطیف سویلدیور . مسیرهٔ تخیلده محترزانه بر طور ایله کشف نقاب ایتدیردیککز ابکار افکار معمورهٔ طبیعتك نیم قاراکلق وحشتزارلرنده کیزلی کیزلی ظهوری بکلنیلان اساطیر پریلرینی خاطره کتیریورکه نظر تناسب یال وبالی تحقیقه منعطف اولمادن اول کوکل منجذب حسن وآنی . . مفتون رفتار واداسی اولیور .

تبسمی بك کوزل دوشونمش واشاغیده اخطار ایده‌جکم بر قاچ قصوری ایله برابر بکنده‌ اني یازمشسکز . . تبریك ایدرم .

مأخذ تصوری اولان کوز یاشلری بوندن دها سوسلی تصویر اولندیغنی سز اعتراف ایدنجه بو آندن دها حسلی یازلدیغنی‌ده رشید بك انکار ایتمز صانیرم . ظرافتلی اغلایشله مسامحه‌لی کولوش بر آره‌ده کوزل بر تضاد تشکیل ایده‌جکندن بو تصادفدن ارباب مطالعه زیاده‌سیله ممنون اولسه کرکدر .

اثر کز حقنده‌کی مطالعاتمه صکره عودت ایتمك اوزره مکتوبکزده‌کی برقاچ بحثك جوابنی ویرمك ایسترم .

حامد بکك تعلیم ادبیاتده مندرج :

« قید ماضی ودرد استقبال »
« اولمایجه کلیر سعادت حال »

بیتی ساده‌لکه مثال کتیرلمش . حالبوکه بعض ذوات بونده حقیقت بوله‌مامشلر . آنك ایچون فکر عاجزانه‌مه مراجعت اولنمش .

بحث اولنان بیت — هیئت مجموعه‌سی قیر عننت نعیش لاقیدانه وحیات مسعودانه‌سنی

توصيف ايدن و ا تعليم . . . ا ده فكرجه دكل
لفظجه ساده‌لكه مثال كتيريلان — بر منظومه
اچنده‌در . منظومه‌نك اسلوبجه ساده‌لكی بر كره
نظر ايتمكله اكلاشيلير . لفظاً ساده اولان بر اثرك
فكراده ساده اولمسی اقتضا ايتميه‌جكی ايسه
معلومدر . بناءً عليه ظن ايدييورمكه اعتراض
بوجهته تعلق ايتميه‌رك يالكز سوزده حقيقت
بولنمديغنه منحصر قاليور .

غريب دكميدركه آثار فكريه‌يه اعتراضه هر
يرده هركس كنديسنی صلاحيتدار عد ايدر .
فقط اعتراضات واقعه‌يه بوراده اصحاب آثاردن
بشقه‌سی جواب ويره‌جك اولورسه بعضاً « سنك
نه حقك وار ؟ » وياخود « سنك نه وظيفه‌ك كه
جواب ويريورسين ؟ » ديه بيليورلر . آنجق بن
حامد بكك بر سوزينی مدافعه‌يه چاليشيرسه‌م
كنديسندن اويله برخطاب عتاب ايشتميه‌جكمی
اميد ايدرم . انك ايچون او بابده‌كی ملاحظه‌مي
يازمغه جسارت ايدييورم .

شمدی درميان اولنان اعتراضك محق اولوب

اوندیغنی اکلامق ایچون برکده نظر ایدهلم .
بیتك فکرینی موافق نفس الامر بولهمیانلر شویلهمی
دیورلر :

« هر درلو قیودن ازاده اولان انسان مسعود
اولهمز . اوله بیلهجکی فرض اولنسه بیله عالمده
بویله بر انسان بولنهمز . مادام که سعادت عموماً
مستحسن ومرغوب اولان بر حاله نائلیتدر ..
بو بر وظائفك ایفاسنه وابستهدر . وظائفی
ایفا ایسه انسانی بیك درلو علائق ایله مقید
قیلار . موقت بر زمان حال استغراقده بولنمق بر
سعادت عد اولنسه بیله انسان بو حالنده قید
ماضیدن دکلسهده درد استقبالدن آزاده
اولهمز . »

اول امرده شونی بیان ایدهیم که حس وخیاله
مستند وذوقه راجع اولان قضایای شعریه حقیقت
فکریهجه اوقدر شدتلی محاکماته متحمل دکلدر .
حتی مطابق حقیقت اولان آثار فکریه ذوقادنی تمامیله
مصیب وممنون ایدهجك مزیتدن محروم اولدقجه
منظومه دخی اولسه بونلرك شعر اولدقلرینی قبول دارباب

صنعت ترددایده‌رك فقط بر ز قیمت فکریه‌یی حائز اولملری اعتباریله یالکز آثار ادبیه‌دن معدود اوله‌جقلرینی سویلرلر. بنده کنزده عینیله بو فکرده‌یم. مثلا قانونی سلطان سلیمانك :

« اولمیه دولت جهانده بر نفس صحت کبی »

مصراعی شعریجه بر مزیتی حائز دکل ایکن ادبیاتدن معدودیتی حاوی اولدیغی حقیقت علویه‌یه بناءً قیمت فکریه‌سیچوندر. شو قدرکه بویله خشك اولان حقیقتلر توسیع و تزیین و تلوین اولنمقله شعر حالنه‌ده قونیله بیلیر.

کاه‌لم بحثمزه :

« قید ماضی و درد استقبال »
« اولمایجه کلیر سعادت حال »

سوزی اوست طرفنده‌کی بش بیت ایله برابر تحرانشینلك عالمنك لطافتی عرض ایدر بر مکمل لوحهٔ ادبیه تشکیل ایتدیکیچون شعریتی حائز و حصول مقبولیته بو مزیتی کافی اولمقله برابر فن

اولندیغی کبی مغایر حقیقتده دکلدر .

معلومدرکه هر جمعیت مدنیه‌نك درجهٔ تمدنی نسبتنده افرادینك مادی ومعنوی احتیاجاتی افزون اولور . بو احتیاجات اکثریت اوزره موهوماتدن عبارت ایکن احتیاجات اصلیه درجه‌سنده براهمیت آله‌رق ایفاسی واجب شیلردن عد اولنور . استحصالی امرنده اربابنه درلو درلو وسائط دوشوندیرر .. درلو درلو افعال ومعاملات اختیار ایتدیرر . دوشونیلان شیلر دائما برطاقم قیود پیدا ایدرکه مستقبله معطوفدر . اختیار اولنان شیلر اکثریا بر طاقم ندامت تولید ایلرکه ماضی‌یه راجعدر . ایکیسی‌ده حالی بیحضور ایدر . بناءً علیه ایکیسی‌ده انسانی — فکر و قلبك بر آسایش مکمله اقترانندن عبارت اولان — سعادت حقیقیه‌دن همان دائما مهجور ایدر .

حالبوکه صحرا تعیشلری بویله دکلدر . اندهکی احتیاجات یالکز ادامهٔ حیات ایده‌جك اسبابه منحصر وغایتله محدوددر . فکرلری‌ده تعیشلری کبی ساده‌اولان .. اخلاقلری ایسه مدنیت نتائجندن

اولان فنالقاره بولاشمیان بختیار صحرا نشینلرده ایفاسی ناقابل نه احتیاج بولنه بیلیرکه کندیلرینه بردرد اولسونویاخود استحصالی مشکل نه امل ظهوره کله‌بیلیرکه یورکارینی مضطرب ایتسون؟

یه‌جکی برسیاه قوری اکمکه منحصر اولدیغی حالده جناب واهب حقیقی‌یه عن صمیم القلب شکر ایتمك درجه‌سنده برقناعته متخلق اولان بدویلر ایچنده هربرعائله طوپراغك براز یرینی قارشدیر - یوب بیرمکله برایکی سنه‌لك احتیاجنی استحصال ایتدکدن صکره — فکری اراحه .. بدنی تقویه ایده‌جك مساعیٔ اختیاریهٔ طبیعیه ثمراتی اوله‌رق — مائدهٔ اشتهالرینی آره صره [حامد بکك لوحهٔ شعرنده کوسترلدیکی وجهله اسود.. یوغورت.. بال .. توروطه.. آو اتلری کبی اطعمهٔ نفیسه‌ایله‌ده دوناتمغه موفق اولورسه بوعائله‌نك ماضی‌یه راجع تفکرلری اولسه‌اولسه اوکونکی موفقیتلرینك امثال سابقه‌سنی ممنونانه یاد ایتمکدن .. مستقبله متعلق اندیشه‌لری ایسه نعمت حاضره‌نك دوامنی اللرینك وقولارینك یاردمیله جناب حقك عنایتندن کمال امنیتله

ایتمكدن عبارت اوله‌جغندن بالطبع وجدانلری مستریح .. قلبلری مطمئن .. فكرلری آسوده اوله‌رق سعادت حقیقیه‌یه نائل اولورلر . ایشته مطابق حقیقت دكلدر دینیلان بیتك فكری ده بودر .

شمدی بو ساده تعیشله مألوف صحرانشینلرك طوپراق قارشدیرمق .. سوری اوتلاتمق .. سود صاغمق .. یوغورت یاپمق .. اودون كسمك .. آو آولامق كبی ایشلرینه‌ده وظیفه نامی ویریله‌جك وبناءً علیه اربابی ینه بر طاقم قیود ایچنده اعتبار ایدیله‌جك ایسه او بشقه ... فقط بودرجه‌سی ضمنجه فلسفه پردازلقده افراط ایتمك اولور .

الحاصل انسانلری بو عالمده قیده دوشورن .. دزده اوغرادان شی حوائج اصلیه دكل مدنیت نتائجندن اولان مشروع وغیر مشروع بر طاقم آمال وهوسات ایله زائد بر چوق احتیاجاتدر . مادام كه بونلر بدویلرده یوقدر انلر مسعود عد اولنورلر .

بنده‌كزده بر منظومه‌مده :

چوبانك حالنه حسدكه اودر
فارغ این و آن وبودنبود .

دیمش ایدم . حالبوكه چوبانك سوریسی وار
دوشونه‌جك .. چاریغی دلنمش یمانه‌جق .. قوانی
دوشورمش بر بشقه‌سنی تدارك ایده‌جك . دیمككه
بو دنیاده دنیـا ومافیهادن بی‌خبر اولان چوبانده
آزاده‌سر دكـل . دیمك كه بو عـنـده اكاده
مسـعودیت نصیب اولمیه‌جق . متفلسفانه نظر
اولنورسه بالكه اویله چیقار . فقط شاعرلرك قید
ودرد عد ایتـدیكی شـیلر بونلر دكل بتون بتون
بشقه بر طاقم احوالدر .

بو بحثك بوقدر تفصیله .. تشریحـه حقاكه
ذكری یوقدر . اویله ایكن نچون بوقدر سویلندم
بیلمم . هر حالده مقصـدم مكثرانه جوابلرمله
سزی اوصـاندیروب بعدما بو یولده اعتراضـات
ومطالعات بیانده جسارتكزی قیرمق دكلدر .

⁂

بنـده‌كزك اولان « یاد ایت » منظومه‌سـنی

بکلمش سکز . نجه‌ده ضررسزسه‌ده اویله حیران اوله‌جق بر شی دکلدر . بر مزیتی وارسه اوده غالبا حزین اولمقدن عبارتدر . بن آثارمك بك چوغنه اك زیاده او صفتی . . او حالی ویرمکه چالیشیرم . ذاتاً اشعارده اك سودیکم صمیمی . . یعنی احوال قلبیه‌یی حاوی اولانلردر .

° . .

ادبیاته دائر مباحثه ایتدیککز بر ذات طرفداری اولدیغمز طرز ادبی ترویج ونشر یولنده بنده‌کزك پك قیدسز بولندیغمی سویلدیکندن بحث ایدیور . سکز . اوذات هرکیم ایسه البته [تعلیم ادبیات] ی . . انك ظهوری اوزرینه غزته‌لرده جریان ایدن مباحثات ومجادلاتی والك صکره میدانه چیقان [تقدیر الحان] ی مراق ایتمش اوقومشدر . اویله‌اولدیغی حالده نشروترویج مسلکده قیدسزلغمزه نصل حکم ایدییور ؟

کندیسنك بندن بکله‌دیکی شی متعهدینه بر طاقم اوضاع وحرکات . . متعظمانه بر ضـ‌ـق

...دیدات و تحکمات ایله جهانکیر ادب اولمق ایچون
... واسطهٔ نشریات پیدا ایتمك ایسه او بنده‌کزك
...لمدن کلمز ...

بونکله برابر بزم طرز ادبك حقایق ارباب
...وس واستعداده زور ایله قبول ایتدیریله‌جك
...رتبه‌دن عالیدر !

اوحقایق شمدیلك عمومیتله بیلنه‌میورسه بوکا
...بب حسن طبیعت دینیلان احس بدایع خاصهٔ
...جلیله‌سی ا — که صنایع نفیسه‌نك روحیدر —
...ازه‌مزده هنوز ایستنلدیکی قدر فیض نثار انتشار
...وله‌مامقدن عبارتدر .

بوراده یتشمکده اولان کنج ادیبلرله برابر سائر
...الکده کندی کندیلرینه پیدا اولان خالد ضیا بك
...ذات والاکز کبی ارباب ادبك حقیقت و طبیعته .. یعنی
...نیاقدر قدیم اولان بلاغتك لسان ترکیده نو انکشاف
...لان قواعد صحیحه‌سنه موافق اثرلری چوغالدقچه
...ر طرفدن بونلره دائر ازه صره ادیبانه و حکیمانه
...اخذلر میدانه چیقدقچه خلقك حسن طبیعتی
...سع ایدرك — ذاتاً کمال شعشعهٔ استقبالی امین

اولان — ادبیات جدیده‌نك از وقت ایچنده
هر کسجه قرین رغبت واعتبار اوله‌جغی شبهه‌سزدر.

*
* *

خالد ضیا بكك منثور شعرلرینی البت كوردیـ
سكز. باقكز ایشته اویكی وكوزل برچیغردر.
حقیقی شاعرلكك فاعلات نویسلك دیمك اولمدیغی
حقیقت علویه‌سی آزه‌مزده بیانمدن اول هیچ
بركیمسه «منثور شعرلر» نامیله اویله بر طاقم
بدایعك تصویرینه جسارت ایتمك شویله طورسون
حتی تصورینه قدرتیاب اوله‌بیلیرمی ایدی:

واقعا بعض متصلفین ادب اونامه اعتراض
ایتمك ایسترلرسه‌ده ظن ایدرم که اونام التنده
چیقان اوكوزل شیلری بكنمامك الارندن كلمز.
اوحالده یالكز عنوانی ایچون بر گوزل اثره اعتراض
ایتمك بیهوده بر تكلف دكلیدر؟

حالبوكه اویله‌نوعنه‌مخصوص براسلوب ایله‌اوفق
اوفاق وطاغنق بر صورتده تصویر اولنان بدایع
خیالیه‌یه ذوق ادیجه الك چوق یاقیشان .. الك چوق

موافق دوشن نام ينه صاحب بدايعت اثنان ايتديكى « منثور شعرلر » عنوانيدر . خالد ضيا بكى تخصيصه دكل تبريك ايتملى كه ادبيات عثمانيه يه علاوه ايتديكى اونوع بديع ايله بين الادبا برموقع امتياز احراز ايتمش اولدى .

احتمال كه عنوانى قبول ايتامكله برابر يازيلان شيلرى ده بكنميان بولنسون .. بونلره قارشى بز برشى ديه ميز . يالكز شونى اخطار ايده بيليرز كه حادثات طبيعتك بزه ارائه ايتديكى مختلف الطبايع اشكال واحوالى تماشادن درلو تأثرات وحسيات ايله بالارو استغراق اولمق خسته لغى ا بعضيلرى اوبله توجيه ايدرلرده انك ايچون ا قلب بشردن زائل اولمدقچه او اشكال واحوالى بزه رنك ايله .. صدا ايله .. لفظ ايله تقليد وتصوير ايدن شيلره ميل ومحبتدن كنديكى الامه يه جق انسانلرده بولنه بيلير . اونك كبى مختلف الاشكال اولمسى طبيعى اولان ادبيات ايچنده منثور شعرلرى بكنوب سوه جك ادملرده وجودى ملاحظه دن بعيد طوتيله مز . انجق قلبك خسته لغى ظن اولنان

تأثرات روحانیه هر زمان بر حالده دکلدر . مثلا بر غریب قوشك فریاد شائقانه‌سی بوکون سزی اغلادیرکن یارین تعجیز ایتمکه باشلار . کذلك بر طلوع لوحه‌سی دون سزی مست استغراق ایتمش ایکن بوکون صباح اولدیغنی اخطاردن بشقه برشی یاپه‌مز .

لکن بن یاغمور یاغدیغی وقت طبیعتك بر کسوهٔ ماتمه بورونه‌رك عرض ایتدیکی حال اغبراری تماشادن دائما متأثر اولدیغم کبی اوحالی تصویر ایدن شعر آتی‌یی‌ده دائما سوه‌جکم :

کریهٔ طبیعت

« سمای صحرایی کثیف برسترهٔ ماتمی استیلا ایتمش ، اطرافی حزین بر ظلمت قاپلامش ، درین بر سکوت ایچنده برانك آهسته آهسته سقوطندن بشقه برشی ایشیدلمیور ؛ شمس بلوطلر آره‌سنده اودرجه کثیف کورونیورکه بر پردهٔ سیرشك آلتنده‌کی کوزلری آندیریور .

« موجودات ماتم طبیعته قارشی حزین حزین سکوت ایدییور . سما کریه‌لرینی صاچقده دوام ایدییور . طبیعتك شوحال ملال انکیزی بنی مجلوب ایتدی . نقلات ناران آلتنده دالرینی صارقتمش اولان براغاجك التنده

اوطوردم . کوزم صحرانك منظرهٔ یأس آمیزینی مشتاقانه طولاشدی . قلبمده برمغمومیت حزینه حس ایدییوردم . موجوداتی بتمه برابر کریه نثار یأس کورمکده غریب برلذت بولدم ! »

عشاقی زاده

خالد ضیا

ذوق وحس وخیاله عائد اولدیغی جهتله شعردن بشقه برشی اوله‌میان بوسوزلر منتظم اولدیغی کبی منظوم دخی اولسه ایدی البته دها زیاده سویلیر ایدی . بوحقیقتی انکار ایده‌میز . لکن بوتمثال مکملاتی عرض ایتدیکی خیالی تفرعات وتماتندن هیچ برینی فدا ایتمه‌رك وزن وقافیه چرچوه‌سی ایچنده آلمق متعذر اولمسه بیله نه درجه متعسر اوله‌جغنی دوشونملیدر .

اکثریا هربیتی بربشقه شیدن بحث ایدر وتعبیر دیکرله هرنغمه‌سی بربشقه هوادن چالار غزللر سویلمکه مألوف شاعرلرله یکی یولده شعر یازمق — سربازیٔ شاعرانه نامنه اوله‌رق الودهٔ خطا الفاظ ایله فکر وخیالجه هیچ بروقت شایان قبول اولہ‌میه‌جق صورتده التزامی غرابتدر . . تحفلقلر

كوسترمكدن واوچ بش قطعه‌یه منحصر منظومه‌نك قافیه‌لرینی چاپراز دوشورمكدن عبارتدر — ظننده بولنان بعض شویعرلر بحث ایتدیکم کوچاکی دوشوه‌مز ویا دوشونمك ایستمزلر .

واقعا بر وقتدنبری بزم كنج شاعرلرمزدن برطاقمی غزل یولنده اولمیه‌رق بر مقصدده راجع وبر فكری تعقیب وتوسیع ایدر منظومه‌لر نظم ونشر ایدیورلر . بونلره اساساً دیه‌جك یوق ایسه‌ده اكثریسی فكراً قناعت بخش وجدان اوله‌جق صورتده بولنمدیغندن اوقورکن انسان بیاغی متألم اولیور .

چونکه هرنه‌قدر آثار ادبیه .. خصوصیله صرف شعر اولان شیلر ذوقه عائد اولدیغی جهتله بونلرده منطق ملتزم دکلسه‌ده — نظماً اولسون نثراً اولسون — علی‌الاطلاق تصویر مرامده تابع اوله‌جغمز برکیزلی منطق واردرکه اوده هربر اثرك موضوعی اولان فكر اساسی‌یه التحاق ایده‌جك برخیلی تفرعات افكار ایچنده اك چوق فائده بخش اولانلر هانكیلری ایسه انلری انتخاب

ایله فضله‌سنه انتقـاب اتمامك و بونلری‌ده ملتزم اولان فائده وتأثیری تمامیله حاصـل ایده‌جك بر ترتیبده صره‌سیله ایراد ایلمکدن عبارتدر .

مشاهیر شرق وغربك آثار نثریه ونظمیه‌سنی هپ بو تعریفه موافق بولدیغمز حالده بنده‌کز کبی «کلدی قافیه ... کیتدی صـافیه» تقاضای عجز احتواسـنه ایکیده برده اوغرامقدن طولانی تار وپود کلامی دوچار تشویش ایتمکدن وارسته قاله‌میانلرك شعرلرنده لفظاً ومعناً بر طاقم حشـویات وزوائد وتکریرات بولنمقله برابر اساس موضوعك یته حقیله ولایقیله توسیع اولنه‌مدیغی وخصوصیله بونلرده سرد اولنـان افکارك ترتیب وانشـای منطقیدن بتون بعیـد بولندیغی لاعلی التعیین بردانه‌سنك نثره تحویل وتحلیلیله آکلاشیلیر .

بوراده بوتفصیلاته کیتمکدن مقصـدم حقیله شعر یازمقده‌کی مشکلات طاقتفرسانی دائما درپیش ایتملری لازمکلان ارباب هوس کوزل بر خیـال بولدقلری زمان انی وزن وقافیه ایله «هباءً منثوراً» ایده‌جکلری یرده نثراً حسن تصویر ایله شعریتلرینی

محافظه‌یه همت ایتسه‌لر دها خیرلی اوله‌جغی اکلاتمقدر. بو بحثه سبب ده «منثور شعرلردر.»

*
* *

شمدی «تبسم» ه عودت ایدییورم: بك ای خاطرمده دکلسه‌ده غالبا ینه سزه یازدیغم مکتوبلرمك برنده «طرز جدید ادبك محسناتی عمومه تقدیر ایتدیره‌جك وسائطدن بریسی‌ده ادبیات غربیه‌دن بعض نمونه‌لر ترجمه ونشر ایتمك اولدیغی» سویلمش ایدم. حالبوکه بوکونکی کونده «منثور شعرلر» — «سفیله» — «کوز یاشلری» — «اورورا» وسزك «تبسم» کبی ترجمه دکل تألیف یولنده حجماً کوچك وفقط آرزویه واحتیاجه موافقتی جهتیله نفعاً بیوك اولان اثرلر یازیله‌بیلیرکن ارتق ترجمه‌یه اوقدر اهمیت ویرمکه لزوم قالمدیغنه قائل اولمق ایستیورم.

واقعا اوروپا ادبیاتنده کوریلان وسعت فکر وخیال وخصوصیله حکایه‌لرنده‌کی تشعب واحاطهٔ وقوعات بزم کندی مالمز اولان ادبیاتده نادر

كوريليورسه‌ده بونلرك طرز تصور و تصويرلرى
بزه كوره نصل اولسه يبانجى كوروتمكدن خالى
بولنمديغندن دوشونمك ويازمق ايچون مألوف
اولديغمز طور مليه وتعبير ديكرله شيوهٔ لسان
تركيه تماميله موافق اولمق اوزره ايجاد وتقليد
صورتيله تأليفاً يازيلان شيلر موضوع اعتباريله
مكمل اوله‌مسه بيله ينه البته غرب ادبياتندن ترجمه
ونقل اولنان آثارك پك چوغنه مرجح طوتلمق
لازم كلير . زيرا اكر دقتمده يا كلميورسه‌م اوروپا
ليلر كبى دوشونوب انلر كبى يازمغه يلتنمك سيئه‌سيله
نوهوسان ادبمزدن اكثريسنك — خصوصيله بو
يقينلرده — يازدقلرى شيلر عادتا مآل ومفهومى
آكلاشيله‌مز برحاله كلمشدر . بوحالك دوامندهكى
وخامت ايسه محتاج ايضاح اولمديغندن بونك اوكى
آلمق ايچون نوهوسان ارباب قلمك ايى كوتو
تأليف ايله اشتغالى ترجمه‌يه ترجيح ايتملرى واجباتدندر
صانيرم .

بوفكرجه «تبسم» ى اساساً پك قبول
ايديورم . يازيلشى‌ده يوقاريده ديديكم كبى حقيقةً

کوزل بولیورم . معمافیه اعتراض اولنمقدن ده سالم کوره‌میورم .

ازجمله ودرجنك اول « باشلامزدن اول بر ایکی سوز » جمله‌سنده‌کی « باشلامزدن » تعبیرینی هیچ ایشتمدیکم کبی قاعده‌یه‌ده موافق بوله‌مدیغمدن بکنمیورم . طوغریسی [باشلامدن] اولمق لازم کلدیکی سزجه‌ده البته مجهول اوله‌میان بویاکلیشی استعمال ایتمکده‌کی سبب سیئهٔ انقتله مسامحه‌دن بشقه برشی دکلدر . نته‌کیم سقامتی محتاج بیان اولمیان « ظن ایدرسه‌م » ترکیب غریبنی بك چوق قاعده شناسلرمزك همان دائما قوللانملری‌ده سائقهٔ مألوفیتله مسامحه‌دن بشقه برسببه حمل اولنه‌مز .

بردن‌بره لفظه ایلیشدیکمی کوروب‌ده شوقکز قاچسون . سائر برچوق امثالندن صرف نظر ایده‌جکم بوتعبیر خطاسنی اول باول اخطار کلفتنی اختیار ایدیشم قاعده‌یی ترکه مجبور اولمدیغمز یرلرده مرعی طوتمقله مکلفیتمزی آکلاتمق ایچوندر .

. . .

مقدمه‌ده : « مصطفی رشید بکك ا کوز یاشلری ا
ی کوردم : کوکلمده بونی تنظیر ایتمك آرزوسی
اویاندی . » دینلمش .

« اویانمق » بوراده بر تعبیر مجـازی اولیور .
بویله مجازاتك مقبولیتی درجهٔ استقامتی ایله متناسبدر .
واستقامتك میزانی‌ده مصروف اولدیغی معنای کیفی
ایله اصـل معنا آره‌سـنده‌کی مناسبتك تامیتیدر .
ویانمق حقیقتـده بر وجود نائمك حالت نومدن
سلاخیدر . موجود اولمیان برشی نائم اوله‌مز که
حتی اویانه‌بیلسـون . شمدی اویانمق تعبیری مجازاً
رهانکی شی ایچون قوللانیله‌جق ایسه آنك اول
مرده موجود اولمسی .. مرتبهٔ ثانیه‌ده دخی نومه
نبیه برحال ایچنده بولنمسی لازم کلیر . بوتقدیرجه
بهار اویاندی » دیمك طوغریدر . چونکه طوپرا-
ده ذاتاً موجود اولان قوهٔ نامیه اثرینی کوسترمك
یچون ظهور حرارت شمسه منتظراً اویورکبی بر
حال ایچنده بولنیور . شمدی سزه صورلسـه که
کوز یاشلری ا چیقمه‌دن اول « چیقمزدن دکل یا !
سم اسمیله بویله بر رسـاله یازمق خطر کذار کز

اولمشمی ایدی ؟ محققکه « خایر ! » دیه‌جکسیز . اویله ایسه ذاتاً موجود اولمیان بو آرزو کوکلکزده اویانمامش بلکه پیدا اولمشدر . اویله دکلمی ؟

« بویله اوفاق تفك شیلرله‌ده اوغراشیلیرمی ؟ »

کبی بر سوزله بنده‌کزی حتی غیاباً بیله مؤاخذه ایتمزسکز صانیرم . هر لسانده یازی یازان چوقدر . هله بوندن صکره بزده دها زیاده چوغالیر . فقط هر یرده اولدیغی کبی بزده‌ده اوپك چوق ارباب تحریرك پك آزی موفق وبحق مشهور اوله‌رق دیکرلرینك نامی قاله آلنمق ایچون اثرلرینك قابندن بردرلو انفکاك ایده‌مز . بونه‌دن بویله اولیور ؟ ...

امور عالم اکثریا طالعه .. تصادفه منوطدر . آنجق صنعت اربابنك مرور ازمان واعصار ایله تقرر اشتهار جدیلرنده طالعك هیچ برتأثیری .. هیچ بر لطفی یوقدر . [رافائل] هرهانکی زمانده .. هرهانکی یرده .. هرهانکی عائله ایچنده ظهور ایتمش اولور ایسه اولسون بوکونکی کونده ینه بر [رافائل] در .

انکلترهنك هانکی قصبه‌سنده نه‌صورتله نشأت

ایتدیکی حالا انکلیزلرجه دخی مختلف فیه اونقدن قورتیله‌میان وحتی شکل وهیئتی بیله مضبوط ومعلوم اولمیان ا شکسپر ا ینه بوکونکی کون بتون دنیا ایچون بر [شکسپر] در .

برصاحب صنعتك حالده تقدیر اولنه‌میان قیمت هنری استقبالده البته بیلنیر . مسئله صنعت ومعرفت کوستره‌بیلمکده‌در . ا رافائل ا لك یاپدیغی شیلرك درلوسنی بشقه‌لری‌ده یاپمش .. فقط یاپه‌مامش ! ا شکسپر ا لك یازدیغی شیلرك درلوسنی بشقه‌لری‌ده یازمش .. فقط یازه‌مامش !

فرانسه شاعری ا لوقونت دولیل ا لك بودفعه انجمن ادبه‌قبولنده ایراد ایتدیکی نطق وبوکا ا الکساندر دوما ا طرفندن ویریلان جوابی البته مطالعه ایتمش‌سکزدر . جوابك اولنده ا ویقتور هوغو ا یه دائر مندرج اولان اشاغیکی سوزلر هر هوسکار ادب ایچون شایان دقت وعبرت دکلمیدر ؟

« برصورت بلیغانه ومطمئنانه و حاکمانه‌ده اوله‌رق ثنا کذاری اولدیغکز ذاتك حقکزده

یالکز شاعرلکجه دکل مترجم صفتیله دخی پك بیوك براحترامی وارایدی . کندی لسان مادر زادلرنده مطالعه ایتدیکی « هومر » دن « دانت » ه و « ژووه‌نال » دن « شکسپر » ه قدر منتخب ومقبولی اولان شاعرلری — هر درلو اسرار سحربازانه‌سنه واقف اولدیغی ! — فرانسز لساننده دخی سویلتمك خفنی ویقتور هوغو سزه منحصر بیلیردی . »

دیمك که ویقتور هوغویی ویقتور هوغو ایدن مزیاتدن بریسی‌ده لساننك هر درلو اسرار ودقایق وغوامضنه ذی وقوف اولمسی ایمش . بز هیچ بروقتده ویقتور هوغو درجه‌سنده بر ادیب اوله‌میه‌جغمزدن بزم ایچون لسانمزك کافهٔ اسرارینی بیلمکه لزوم یوقسه‌ده هیچ اولمزسه « اویومق — اویانمق » کبی کلمه‌لرك مجازاً استعمالنده‌کی شرائط مقبولیتی اولسون دوشونوب بیلملکمز اقتضا ایدر .

∴

« کوزیاشلری » ایچون مؤلفك آرزو

واصراريله يازديغم مقالهده ا حيرت ومسرت كبى حالاتك افراطنده كوز ياشى دوكيله بيلسه بيله اغلامق هر حالده نتيجهٔ حزن واندر . ا ديمش ايدم . بو افادهدن نه ديمك ايستديكمى مصطفى رشيد بك اكلامق ايستهمش اونلايدركه يا كمش بر مقابلهده بولنمش ايدى . او مسامحهلى اكلايشه سزدهمى اشتراك ايديورسكزكه « بر كوز ياشى حزن وكدرى ياخود بيوك بر مسرتى ايما ايدهبيلير . انجق . . . » ديورسكز .

بن ينه تكرار ايدرمكه حال مسرويت منتج حزن ورقت اولهجق درجهٔ افراطه وارمدقجه سرشك انكيز اولهمز . ضحاك بالطبع اولان انسان ايچون كريهده طبيعى بر كيفيت اولديغندن ا قلب متأثر ومحزون اولمدقجه كوزلركن اغلانهمز . ا حقيقتى هر انسان وجدانه مراجعت ايتديكى كبى بلا تردد تسليم ايدر . عكسنى ادعا ايسه بيهوده بر تكلف وتصلفدن عبارتدر .

مقدمهنك : « يقين وقتلره قدر فن نظرنده تبسم دماغك متأثر اولمسندن ايلرى كلديكى ظن

اولنوردی . فقط شمدی کشف اولندی که دماغه تعلق ایتمکسزین یانندهموضوع اولان وبولب تسمیه ایدیلان عضو حسیات و تأثیراتك انعکاسیله اهتزار ایده‌رك عضلاتك حرکته کلمسی، دوداقلرك نزاکتله آیرلمسندن عبارتدر . » فقره‌سندن طولانی مکتوبکزده : « تبسمك فن نظرنده ماهیتی اوزرینه سویلدیکم ایکی سوز معلومات فروشلق ایتمك ایچون دکلدر. بونی آدم هرهانکی برلغات فنیه‌یه مراجعت ایتسه‌ا کلایه‌بیلیر. مقصدم نظیره‌نك ازهر جهت اصلنه موافق اولمسیدر . » دییورسکز .

مادام که نظیره‌نك اصلنه هرجهتله موافقتی ملتزمدر .. باری سزده ا وولتر ا ك بوبحثلره مناسبتی اولان : « خنده علامت شادیدر.. کریه نشانهٔ اضطراب اولدیغی کبی . کیم کولدیسه بونده شبهه‌ایتمز . کولمکه اسباب متافیزیقیه آرایانلر بشوش اولمیانلردر . کولمه‌یی ایجاب ایدن برنوع شادینك اغزده‌کی اون اوچ عضله‌دن بریسی اولان عضلهٔ زیقو ماتیقیه‌یی قولاقلره طوغری نیچون چکدیکنی

بيلانلرده علامه‌درلر . » افادات تهكم آميزيني نقل ايله براعلا جرح ورد اتملي ايديكز !

بوقاريكي اعتـذاركز مقدمه‌نك فقرۀ فنيه‌سي حقنده بنده‌كزجه اساساً ديه‌جك برشي براقميور . يالكز تعريف وتوجيه فنيدن حقيله استفاده اولنمق ايچون شو برقاچ شيئك‌ده ايضاحي لازم دكلميدي ؟

[١] آغزك عضلاتي حدت حالنده‌ده حركت ايدر اكاده كولمكمي ديه‌جكز ؟

[٢] بربرندن نزا كتله آيرلمقسزين دوداقلرك قولاقلره طوغري چكلمسنه‌فناً تبسم دينيله‌ميه‌جكمي ؟

[٣] بولب دينيلان عضـوه انعكاس ايدن حسـيات وتأثراتك دماغه هيچ برتعلقي اولمديغني فن بزه نصل اثبات ايده‌جك ؟

مقدمه‌يي كچدك ...

*
* *

« طـاتلي تبسملر » دن برنجيسـنده حال ووضعي تعريف اولنـان دلي‌قانلينك چهره‌سـنده جلادت وصفوتله ممتزج برلطافت بولنديغي سويلنيور .

بكاقالسه جلادت وصفوت حاللری برچهره نك بر آنده ارائه ايده بيله جكی خصايصدن دكلدر. چونكه صفوت حالی سيمانك كشايش وانبساطنی .. جلادت ايسه بو صفتك عكسنی موجب و ا الضدان لايجتمعان ا ی تخطر ايشته بو راده يك واجبدر . بناءً عليه جلادت يرينه متانت قوللانلسه مناسبدر .

ينه بو فقره ده ديندييكی كبی بر آدمك كوزلرينی ديكرلرينك انظارينه تصادف ايتديرمك قاعده لی بر سوز دكل. ازيجق تأمل ايتديككز كبی اخطارمی قبول ايله عباره يی تصحيح ايدرسكز .

بو فقره ده اوچ شخصك تبسمندن بحث اولنيور كه بو شخصلردن ايكيسی دلی قانلی ايله معشوقه سی اوليور. بونلر بربرينی سودكلرندن تعريف اولنديغی وجهله كولوشلری فصلاك عنوانده كی وصفه موافق يعنی تعبيركزجه طاتلی اوله بيليرسه ده اوچنجيسی — كه دليقانلی يه قارشی معشوقه سنی استرقاب ايدن ديكر برقزدر — ممنونيتله دكل رقابت كبی بر حس اليم جان كداز ايله كولمش وتعبيرديكرله اوبرلرينك تبسماتنه مقابل بوده برزهرخند انفعال اظهار ايتمش

اوله‌جغندن بو تبسمه اولسه اولسه آجی دیمك لازم كله‌جكی واصل اهمیت‌ده بونده اولدیغندن بوفقره‌نك «آجی تبسملر» صره‌سنه نقلی اقتضا ایده‌جكی عند الملاحظه معلوم اولور صانیرم .

بوفصلده ایكنجی واوچنجی ودردنجی فقره‌لر مبالغه‌دن عاری اوله‌رق غایت لطیف بر صورتده تخیل اولندیغی كبی تصویرلری ده ذكرلرنده‌كی اطلاقاته متناسب اولدیغی ایچون زیاده‌سیله خوشه كیتدی . بونلرده‌ده برز شعر دیه‌میه‌جكمی‌یز ؟

« آجی تبسملر » فصلنده برنجی فقره نه‌قدر انی تخیل اولنمش ایسه اوقدرده ماهرانه یازلمش . یالكز حریصهٔ انتقام اولان قزك نهایت فقره‌ده كندی كندینه سویلدیكی : « انتقامی آله‌جق . بوزوالی قزی‌ده قورتاره‌جغم . » سوزی كندیسنك بر آزاول اظهار ایتدیكی [برشیئه قرار ویرملك حالنی مشعر] حركته موافق دوشملك ایچون ساده‌جه « اوت ... بوزوالی قزی‌ده‌قورتارمش اولورم ... » صورتنه تحویل اولنسه‌ده‌ها طبیعی .. بناءً علیه ده‌ها شدید ومؤثر اولوردی . چونكه مقصد اصلی اولان انتقام

شخصی‌یه قز دها باشنی صالدیغی صرده قطعیاً وشدیداً قرار ویرمش اوله‌جغندن بوقراری لساناً تکرار ایتمسنه قطعا محل یوقدر . تکرار ایدرسه قرارنده برضعف وتردد ایما ایتمش اولور. انجق کندی انتقامنی آلمقله دیکر قزی‌ده قورتارمش اولدیغی ایکنجی درجه‌ده دوشونمش وبونی قرار ویردیکی جنایتك وجدانجه تخفیف ویا امحای مسئو-لیتنه مدارکورمش اوله‌جغیچون تأکید قراریولنده یالکز بو جهتی لسانه کتیرمسی طبیعی برکیفیتدر ظن اولنور . بیلمم سز نه‌دیرسکز ؟

بو فصلده‌کی ایکنجی فقره خوشمه کیتمدی . بونده برآز ترجمه شائبه‌سی‌ده کوریلیور. اساساً بکنمدیکم برشیئه دائر مطالعه‌م اولسه بیله یازمه‌یی ایستمم . یالکز فقره‌نك حاوی اولدیغی برمحاوره ایچنده تصادف ایتدیکم وبردنبره «Que voulez-vous que le fasse cela? » کلام اجنبیسنك ترجمهٔ غریبه-سی صاندیغم « بونی نه‌یاپه‌یم ایستیورسکز؟ » عباره‌سی ترکجه‌در دینه‌بیلسه بیله بزم استانبول شیوهٔ تکلمنه هیچ توافق ایتمیور . مادام که آثار ادبیانه‌کز

استانبولده باصیلوب هریردن اول وهریردن زیاده بورادهاوقونیور.. تألیف وترجمه‌سنه همت ایتدیککز آثار نفیسه‌یی یازارکن لسانك وخصوصیله بورانك طرز وشیوه‌سنی مرعی طوتمکز لازمدرکه او آثاری مطالعه ایدنلرك استفاده‌لری بوجهتجه ناقص قالمیه‌رق ادب وعرفنکزه منتدارلقلری مکمل اولسون.

بنده‌کزجه عباره‌دن یالکز «ایستیورسکز» کلمه‌سی حذف اولندیغی کبی شیوه‌سزلكده برطرف اولور. ذاتی معناده اوکلمه زائد دکلمی یا؟

* * *

بوندن صکره‌کی فقره‌ده ملعنتی تعریف اولنان دله محتاله کبی — رنك حسن صوری ایله ستر ملعنت وصدق خلوص جعلی ایله اخفای صفت شناعت ایدن ودنیاده وجودلری دکل حتی تخیلاری بیله آرزو اولنمیان — شیطان فریبلر برصنعت ومهارت محیرانه ایله هر درلو اوضاع وحرکات وحسیاتی تقلیداً اظهاره مقتدر اولدقلرندن

ایستدکلری زمان الك ملکانه تبسم ویالك مأیوسانه زهر خندلری دوداقلرنده .. الك معصومانه ومظلومانه کریه‌لری کوزلرنده .. الك عاشقانه وسوداپرورانه محزونیتلری چهره‌لرنده ارائه ایده‌بیلیرلرسه‌ده بووسائط تغلیط واغفالی مقاصد خبیثه‌لرینی استحصال ایدنجه‌یه‌قدر استعمال ایدرك اندن صکره تبسملری خلیع العذارانه قهقههٔ شماتتکارانه‌یه.. محزونلقلری مسخره چهره‌لرینی ایبوب بوکمکه تحول ایدر .

یازدیغکز فقره‌ده‌کی ملعونه‌ده مادامکه بیچاره دنیقانلی‌یی ابتداکی تبسملریله دام اغفال واحتیالنه دوشوردکدن صکره زیرپای تحکمنده ازمش بتیرمش اولیور محکوم مقهورینی نهایت اویله نفرت آور قلوب عالمیان اوله‌جق بر صورتده خانه‌سندن طیشاری طرد ودفع ایدرکن طبیعی اوله‌رق یاپه‌جغی برشی وار ایسه اوده اکمال دنائت واسائت ایچون عارسز عارسز قهقهه‌لرله کولمکدن عبارت اوله‌بیلیر . بوقسه دیدیککز کبی سا کنانه اظهار تبسم ایتمسنه هیچ محل بولنه‌مز. زیرا قاب بشرك

نضق ایله ترجمه‌یه مقتدر اوله‌میه‌جغی سریع ودقیق حسیات لطیفه ویا انفعالات شدیده‌سنه ترجمان بدیع البیان اولان تبسم کبی نازك بر حالی فقره‌نك صوکنده تعریف اولندیغی درجه‌ده غلیظ وقبا بر معامله‌یه تردیف ایتمك طبیعتك بتون بتون خارجنده کورینور .

بونی تعقیب ایدن فقره‌لردن برنجیسی هیچ فنا اولمدیغی کبی دیکرلری وخصوصیله صوك فقره‌لردن اولکی مقاله اوقدر طبیعی .. اوقدر کوزل .. اودرجه لطیفدرکه اوقودقدن صکره بنی برخیلی دوشوندیردی .

ایشته « تبسم » حقنده‌کی ملاحظاتم بوراده بیتدی .

سوزه ختام ویرمدن اول بردها تکرار ایدیم : اوفق تفك بعض قصورلریله برابر رساله‌کز کتبخانهٔ ادبیات ملیه‌مزه بریادکار قیمتدار اولمق اوزره وضع واهدا اولنمغه لایقدر . نجه حقیقةً کوزل یازییورسکز . شعر وادبك بر صنعت عالیه اولدیغنه وبویله بر صنعتك هردرلو اهتمامه لیاقتی بولندیغنه قانع اوله‌رق اوفکر ایله یازمغه دقت

ایده‌جك اولورسه‌کز بر قاچ سنه ظرفنده اقران وامثالکزه غبطه‌بخش اوله‌جق درجه‌ده ترقیات کلیه‌یه نائل اولورسکز.

رساله‌نك بعض محللرنده سرخ ایله یازیلان تصحیحات پك جزئی .. پك عادی شیلر اولمقله برابر ابقالری رأیکزه وابسته‌در. باقی جناب حق فیض وعرفانکزی مزداد بیورسون افندم.

استانبول — ۷ مایس سنه ۱۳۰۳

منملی زاده طاهر بك افندی‌یه

افندم

احسانکزی کمال ممنونیتله اوقودم. نفس حقیرانه‌مه راجع اولمق اوزره عهده‌کزده توهم ایتدیککز حق استادانه‌یه رعایةً مجموعه‌کزی قبل الطبع منظوم برمکتوب مخصوص ایله بنده‌کزه کوندرمکه تنزلکز حقوق پرورلك کبی انسانیتانه

محتـاج اولدیغی بر فضیلتله ترفع قدر ادیبانه‌کزه دلالت ایده‌جکیچون سزاوار تشکردر .

ادبیات عثمانیه‌یه من غیر حد خدمت بولنده واقع اولان مساعیٔ احقرانه‌می تقدیراً وتلطفاً مکتوبکزده بذل ایتدیککز ثنالر اطرادکه مرتبهٔ استحقاق کمترانه‌مدن زمینه نسبت سما قدر اعلادر .

بو حقیقتی بو راده‌ده سویلیشم بر محویت جعلیه‌ده بولنمق مقصدیله اولمدیغی کبی شعر وانشاجه هوسکار تفرد اولانلری ممنون ایتمك ایچون دخی دکلدر .

هر کس کندی ماهیتنی .. کندی مرتبه‌سنی هر کسدن اول .. هر کسدن ای بیلمك لازم کلیرده‌انك ایچون !

الحانکزه دائر بر مطالعه‌نامه یازمغه باشلادم . مطالعاتم اثرکزله برلکده باصدیریله‌بیله‌جك صورتده مختصر اولور ظن ایدییوردم . حال بوکه یازدیغم شی — بنه الحـانك کوکلده ایقاظ ایتدیکی بعض حسیات اوزرینه — صولت بهارك براوفاق تعریفیله باشلیه‌رق وعمومی برطاقم مسائل ادبیه‌یه تعلق ایدرك برخیلی اوزادیغی کبی الآنده تمدیکنـدن واومطالعات ایله برابر اثرکز طبعده برایکی ترتیب

دها آرتمق واندن طولانی طرفکزدن زیاده مصرف ایدلمك لازم کله‌رك بوجهتله سزی اضرار وخصوصیله مطالعه‌نك ختام تسوید وتبییضنه قدر دوچار انتظار ایتمه‌یی ایستمدیکمدن شو ورقپارهٔ حقیرانه‌مله مجموعه‌کزی اعاده ایتدم .

بحث ایتدیکم مطالعاتی‌ده یا بر مجموعهٔ ادبیه ایله نشر ویاخود آیریجه بر رساله اوله‌رق طبع ایتدیریرز.

اومارم‌که الحان شوق آور ارباب وجدان اولدیغی کون مطالعات حقیرانه‌م دخی نشر اولنمش بولنور .

مجموعه‌کزك اکثر مندرجاتی اشواق قلبیه‌یه دائر ولطیف بولدم . طیور نغم کارك یك آهنك کلان ترنمات شائقانه‌سی تکررله حسن تأثیردن خالی قالمدیغی کبی شاعرلرك‌ده اذواق محبته دائر هم طور کورینان وفقط حس وخیاللرنجه رقیق ودقیق فرقلری‌یله‌ینه بر برلرندن آیریله‌بیلان کوزل شعرلری‌ده نه‌قدر چوق اولسه ینه سویلیور .

اشعارکزدن بعضیلرینك تصور وتصویرلرینه متعلق ملاحظات حقیرانه‌م ایلریده کوریله‌جك

اولديغندن شمديلك اثر لطيفكزى خالصانه تبريك ايله اكتفا ايدرم. باقى جناب حق فيضكزى مزداد ايتسون!

استنبه — ١٩ تشرين ثانى سنه ١٣٠١

برمجموعهٔ اشعار ايچون

بهارك ايلك خنده سنه.. مهتابك ايلك جلوه سنه قارشى دمساز شوق وشغف اولان عنادل تر آغازدنك يشيللكلردن ظهور ايله مائيلكلره صعود ايدرك رنك آميز بلوطلره قاريشوب كيدن اصواتى مصنع ده اولمسه حقيقته مطابق وعلى الخصوص طبيعته لايق اولديغيچون نه قدر خوشه كيدر!..

هوسلى بر كنجك هنرسز ترانهٔ شاعرانه سنى ده تكلفدن وارسته وفقط حقيقت حسياته پيوسته اولديغيچون يكى يتشمش بلبلرك عنفوان ربيعه مصادف ترنماتنه بكزتمك ايسترم.

مسوداتى منظورم اولان بو مجموعهٔ اشعاره

« اصوات بلبل » نامی یاقیشه بیله‌جکنی بو ملاحظه‌یه مبنیدرکه سویلدم .

استنبه — ٨ مایس سنه ٣١٢

« فضیلت واصالت » نامنده‌کی اثر ایچون

فضیلتپرور بك افندی

اثر معتبر عالیکزی مطالعه ایتدم . فضیلت ذاتیه‌نك فخامت نسبیه‌یه رجحانی براهین عقلیه ودلائل تاریخیه ایله اثبات بیورییورسکز . بو همت فاضلانه وغیرت اصیلانه‌کز فضیلتپرورلکده مستعد احراز اولدیغکز رتبهٔ علویتك رخشنده بر نشان افتخاریدر دینسه سزاواردر .

فی‌الحقیقه آثار معرفت و اوصاف لیاقتلریله انسانیته شرفبخش اولان اعاظم امم اغلبیت اوزره اصالتلری کندیلرندن باشلایان ذوات فاضله‌دن عبارت اولدیغندن کرچکدن حائز شان ومفخرت اولمق آرزوسنده بولنانلر آبا و اجدادك شهرت ماضیه وعظمت فانیه‌لرینه افتقار دکل اکتساب

جوهر فضیلتله ابراز اثر معرفته التفات واعتبار ایتمك لازم کلیر .

هر کسك بیلدیکی معناسیله‌ده اصالت کوزل بر مظهریت ایسه‌ده صرف تصادفی بر کیفیت اوله‌رق بوکا صاحب اولنقده‌هیچ برکونه سعی وکوششك دخلی بولنمدیغندن اصیل اولان ذوات ایچون ادعای اصالتدن اقدم او اصالته اثبات ایاقتله مکلفیت طبیعیدر .

الحاصل بنده‌کزجه اصالت حقیقیه اصالت افکار وحسیات کبی خود بخود پیدا وبالذات قائم اولاندر .

فضیلت واصالتك یکدیکره رجحانی بحثنده تقدیر ادیبانه‌کزی حس حقیرانه‌مه موافق بولدیغم ایچون اثر عالیکزی موضوع جهتیله من غیر حد پك بکندیکم کبی اسلوب افاده‌سنی‌ده بویله بر بحث عالی‌یه لایق بولدم . موفقیتکزی تبریك ایله تزاید فیض وعرفانکزه دعا خوان اولورم افندم .

فی ٦ تشرین ثانی سنه ٣٠٦

بر مجموعهٔ منشأت ایچون

اثر عالیلرینی اوقودیغم ایچون اعاده ایدییورم .
افاده‌دن زیاده استفاده حالنده بولنان بر آدمدن بویله
شیلر ایچون مطالعه صورمق ـ جدی ایسه ـ عبث
بر شی اولور . ذات عالیلرندن صادر اولان اویله
برمعامله‌یه عبثدر دیه‌مم . بوحالده کتابك بنده‌کزه
ویریلشی مظهر اولدیغم توجهات معارفپروریلرینك
تأکیدینی اظهاره وسیله اولمقدن عبارت قالیر .
بناءً علیه هرشیدن اول تشکرات خالصانه‌می
عرض ایدرم .

بو ارالق پك مشغول اولدیغم حالده مادامکه
اثری برکره المشیدم .. کاملاً کوزدن کچیرمکسزین
اعاده‌نی کوکلم ایسته‌مدی . مندرجاتی حقنده کچن
کون شفاهاً عرض ایتدیکم برایکی‌شیدن بشقه یکی
برخاطره‌م یوقدر . اثرك ماهیتنی نه درجه‌یه قدر
تقدیر ایتدیکم ایسه افادات آتیه‌دن معلوم اولور :
هرنوع مأثر بشریه‌نی ایجاده دلالت ایدن احتیاج
اولدیغی کبی موجودی اکمال و اصلاح ایتدیرن

دخی سائقهٔ احتیاجدر. اوجهتله احتیاجات نه‌قدر
نی نقدیر اولنورسه میدانه چیقان شیلرده اوقدر
مکمل ومقبـول اولور . بو حاله کوره ارباب هنر
واثرك احتیاجات اولیه و حالیه‌نی لایقیله تقـدیر
ایتمـلری الك بیوك معرفتلریدرکه بو معرفت دخی
دقت و تمییز وتجربه وتحری فضیلت و مزیتلرینه
مفتقردر .

مثـلا بوندن بیله‌مم نه‌قدر زمان اول ترتیب
ونشر اولنان برمنشآت مجموعه‌سی اوزمانکی احتیاجه
کوره یاپلدیغی حالده اندن صکره اویولده میـدانه
چیقان شیلردن منظور عاجزانه‌م اولانلرك ماهیهٔ
اولکندن اوقدر فرقلی اولمامسی احتیاجات حالیه‌نك
لایقیله تقـدیر اولنه‌مامسندن بشـقه برسببه حمل
اولنه‌مز. بوفضیلتی اظهار ایتمك ذات هنرورلرینه
نصیب اولدیغیچون موفقیتلری شایان تبریکدر .

کوکل ایسـتردی‌که بر منشآت مجموعه‌سی ترتیب
اولنسونکه اولا بزده نه‌قدر نوع محررات موجود
ایسه کافه‌سـنك برر تعریفی وبررده نمـونه‌سنی
حاوی اولسون . ثانیا نمونه‌سنی عرض ایده‌جکی

بر دين سندنده « اشبو سندم طرفه زد وشق اولنه » كبي مناسبتسزلكلر بولنمسون . ثالثا اثرك ترتيب وانتظامی مستحسن ومطبوع بريولده بولنسون.

اىشته اثر عاليلری بو شرائط ومحسناتی جامع واحتياج حاضره موافق اولديغندن عند العامه مقبول ومصروف اولان همتلری ايسه هر كس عندنده مشكور اولور اميدنده يم. باقی خلوص وحرمت افندم.

استنبه فی ٨ تشرين ثانی سنه ٢٩٧

« نتيجهٔ تعامی » اسملی اثر ايچون

حيرت ! . .

فی الحقيقه بويله بر اثر باشدن اياغه قدر مدققانه كوزدن كچيريلير ومؤلفی اولان ذاتك اون يدی ياشنده بر چوجوق اولديغی ده دوشونلير ايسه انسانده الك اول حاصل اولهجق حس « حيرت ! » دن عبارت اولور. فقط عند التأمل بو حيرته محل قالمز. چونكه ذوات ممتازه‌نك مبادئ حياتلری

همان عموماً بودرلو خوارق عادانه مظهر اولمشدر .

شو اثرده بنده‌کز من غیر حدٍ اوچ بیوك فضیلت کوردم :

برنجیسی ثروت افکار .. ایکنجیسی شعشعهٔ تصور .. اوچنجیسی ظرافت اسلوبدر . ثروت افکار وسعت قریحه‌نك الڭ بیوك .. شعشعه تصور جودت خیالاتڭ الڭ بدیهی دلیلی .. ظرافت اسلوب ایسه قدرت حسن بیانڭ الڭ پارلاق برهانیدر .

بو اوچ مزیت بر ادیبده اجتماع ایدرسه ایشته بویله خارق العاده اثرلر میدانه کلیر .

شرف الدین بك — عادیاتڭ دائما فوقنده اولان — تصوراتنی تصویرده دقت اوننسون که نه بیوك بر سهولت وسلامته مالکدر . سماحت خیال اثرڭ همان هر فقره‌سنده ظاهر اولیور . حکایه ایچنده مکمل بر تیاترو ساحهٔ تماشاسنی وجوده کتیرمك یولنده‌کی تصور موجدانه ایسه مؤلفنه حقیقةً جالب مفخرت اوله‌جق موفقیتلردندر .

بو اثر بکا تصحیح اولنمق ایچون ویرلدی . ایستسه‌یدم بر قاچ کلمه علاوه‌سی ویا تنقیدی اینه

شرف الدين بكه عائد اولان شرف و مباهاتدن غاصبانه حصه‌دار اوله‌بیلیردم . فقط بو حقسزلغی یاپمق‌الدن کلمدی. انك ایچون اثرك زائد بر نقطه‌سنی بیله امحایه ویا ناقص بر جمله‌سنی بیله اکماله حاجت کورمدم .

اثر بنم فکرمجه قصورلیدر . فقط ینه بنم فکرمجه اوقصورلر — شرف الدین بك کبی اون‌یدی یاشنده بر شاعره نسبتله — معایبدن دکل بالعکس وجائبدن معدوددر !

بو اثر صاحبی کبی کنج وبلکه چوجوقدر . عنفوان جوانیده ساده رولق نه ایسه بو اثرده‌کی نقصانلرده اودر .

شوراسی محققدرکه بو مقوله اثار صنعتی قابل اولدیغی درجهٔ کماله ایصال ایچون یالکز قوهٔ عرفان کفایت ایتمز . تجربه‌ده لازمدرکه بوده محتاج همت زماندر .

بر تأمل مخصوصه مستند تخمینمه کوره مستقبلك بر بیوك ادیبی اولان بو کوچك شاعری عالم ادبیاته تقدیم ایله کسب فخر ایدرم .

استنبه — ١٩ شوال سنه ١٣٠٥

بر اثر منظوم ایچون

افندم

اثرکزی کمال ممنونیتله اوقودم . بر پادشاه عظیم المآثرك اجمال وقایع ومفاخرینی حاوی اولمق حیثیتیله حقیقةً شایستهٔ اجلال اولان بو منظومهٔ مختصرهنك تصور وتصویرنده کوستردیککز علو همت وحمیتی من غیر حد تقدیر ایدرم .

ذات عالیکز کبی کوچکدن حائز استعداد ادب اولان کنجلرمز ایشته بویله یوکسك زمینلرده جویندهٔ معالی اولملیدرکه آثار خامهلریله کتبخانهٔ ملیمزی آرزو اولندیغی کبی مالك نفایس ایده بیلسونلر .

اثرك فکری حقنده هیچ برشی دیمك ایستهمم . اکثریت اوزره افکار معلومات ایله متناسب دوشمز . مثلا ذات عالیکز :

« حق لازم ایسه جهانده مطلق
« قانوندر انی مؤید الحق

دیمشسکز . بر بشقهسیده احتمال که : « هر

قانون مطابق حق اولمق لازم کلمز . خصوصیله قوانین موضوعه هر حق طبیعی‌یه کافل دکلدر ! » دیه‌بیلیر . بونلر درین و چتین بحثلردر . علم مخصوصنه انتساب ایله تفهم اولنور .

بو اثر کزله‌ده اکلاشیلیورکه ذات عالیکز نظم عبارانده فوق العاده عد اولنه‌بیله‌جك بر سهولته مالك‌سکز . بو سهولت بیان ایسه معلومکزدرکه شاعرلکك شرط یکانه‌سی دکلسه بیله شرائط مهمه‌سندندر . انك ایچون بحق شایان تبریکسکز .

منظومه‌کزك فصاحت وبلاغتنه عائدده برقاچ شی سویلنه‌بیلیر . ازجمله مقدمهٔ کلامکزده مندرج: « اجلال مظلم بر ضیادر ! یاخود بر جلالتك عکسی ، بر عدالتك عکس اثریدر . بر نوردرکه سونوك ، بر علویتدرکه دون ! قرین سفالت اولان بو علویت بر هیئتك فذلکهٔ وقایعی اولان تاریخده ، او برات اجلال او اینهٔ سعادتمزده بر ملتك مدار فخری اوله‌جق برقاچ سطردر . اوسطرلر بوکتابه تاریخدن عکس ایتمدی ، کوکلدن عکس ایتدی ! » سوزلری حاوی اولدیغی پارلاق تضادم

نظر متخیله‌یی قاماشدیره‌بیلیر . فقط سلامت فکر نقطهٔ نظرندن باقلنجه قناعتبخش وجدان کورینه‌مز . حسن خیال ایسه فکر ایله قائمدر . انک ایچون خیالده حقیقتدن اودرجه‌لرده تباعد جائز دکلدر.

وبرده منظومه‌کز محققدرکه برطاقم حقایق تاریخیه‌یی تنویر مقصدیله یازلمشدر . اویله ایکن نصل اولیورده : « بن تاریخدن بحث ایتمیورم . کندی کوکلمی تصویر ایدییورم » یوللو برسوزه قائل اولیورسکز :

« بالله لوای آل عثمان
« اول خارقهٔ جلال عثمان

« خورشیده ایدی اودم مشابه
« ظلمتده ایدی مشبه به

« طوتمشدی جهانی دود نصرت
« خورشیده ایدر ایدی رقابت

بیتلری بنده‌کزه سلاستی قدر موافق صنعت بلاغت کورنمیور . مشبه‌بهی ظلمتده اولان شیئك

کندیسیده مضلم اولمق لازم کلمزمی؟ دومان ضیایه نصل رقابت ایده‌بیلیر؟

هله:

« برباد سکون اسنجه اما
« اول دود ایدیلنجه محو وامحا

بیتی حکمنجه باد ایله سکون اره‌سنده نه ملایمت واردر؛ « محو وامحا » سهوینی البته ابقا ایتمزسکز!

بندن بشقه هرکسک ده کوروب اخطار ایده‌بیله‌جکی بودرلو قصورلرله بر اثرك قدری تنزل ایتمز وارباب استعداد اودرلو قصورلرینی مرور زمان ایله بالتیقن کندی کندیلرینه اصلاح ایدرلر.

نتیجه اوله‌رق شونی بیان ایدرم که اثرکز هر قصوریله برابر شایان مطالعه وموجب استفاده‌در.

جناب حق فیضکزی مزداد ایتسون افندم.

استنیه — ٧ تموز سنه ٣٠٢